

2.1. Viziunea dezvoltării polului de creștere Craiova 2025

Mai mult decât oricând, comunitățile locale sunt forțate să găsească modalități noi și creative pentru a face față presiunilor cu care se confruntă. Abordări noi sunt necesare atât pentru a rezolva problemele prezentului, cât și pe cele ale viitorului. Dacă cetățenii și autoritățile nu vor realiza faptul că există o profundă schimbare în contextul rezolvării de probleme la nivel local, șansele ca reacția lor să fie cea potrivită sunt foarte slabe.

Autoritățile locale dispun de sume mult mai mici decât cele necesare, cheltuirea banilor de la buget fiind restricționată de diverse cerințe.

Autoritățile naționale sunt mult prea presate de problemele majore cu care România se confruntă la ora actuală. Ele nu au nici timpul, nici energia de a se concentra suficient asupra problemelor ridicate de comunitățile locale. O mare parte din problemele care erau până nu demult împinse spre nivelurile superioare ale administrației rămân acum în sarcina autorităților locale. Acestea include probleme sociale, de mediu și de dezvoltare economică. Fără a neglija sprijinul pe care trebuie să-l primească de la autoritățile naționale, comunitățile ar trebui să se bazeze în primul rând pe forțele proprii pentru a-și rezolva problemele.

Din această cauză una din opțiunile posibile pentru finanțarea proiectelor comunitare ar fi colaborarea mai strânsă cu sectorul de afaceri. De asemenea, cel puțin pentru o perioadă, este valabil ajutorul financiar acordat de către Uniunea Europeană prin programe specifice.

Având tot mai multe responsabilități, autoritățile locale trebuie să demonstreze că sunt capabile să le îndeplinească, să-și demonstreze creativitatea, eficacitatea și eficiența. Reprezentanții locali trebuie să se bucure de încrederea celor care i-au ales.

Comunitățile locale trebuie să identifice noi instrumente și strategii pentru a determina colaborarea între cetățeni, instituții și reprezentanți ai diferitelor sectoare de activitate, în vederea planificării viitorului comunității. Comunitățile care se plâng de lipsa unor soluții la problemele locale sunt de fapt incapabile să stabilească legături cu toate părțile interesate și să cadă de acord asupra unei abordări comune. De asemenea, chiar în situația existenței unor eșecuri, conlucrarea trebuie menținută și reîntărită, în spiritul îmbunătățirii continue.

2.1.1. Strategia de dezvoltare – aspecte metodologice

Viitorul orașelor și a zonelor sale metropolitane este puternic determinat de capacitatea acestora de a combina următorii **factori-cheie** și anume:

- **capacitatea de prelucrare a informației și, implicit, capacitatea de inovație;**
- **calitatea vieții;**
- **capacitatea de stabilire a legăturilor cu rețeaua principalelor metropole la nivel național și internațional.**

Orice proces de planificare ar trebui să ia în considerație acești factori.

În acest context, logica dezvoltării se caracterizează prin preeminența „**spațiului fluxurilor**” asupra „**spațiului locurilor**”. Această logică, precum și forțele care o susțin, au tendința de a genera o structură puternic polarizată.

În mod particular, trebuie considerat fenomenul de mare amploare al **proliferării suburbiilor** și al efectelor sale. Acest fenomen are multiple consecințe asupra vieții cotidiene, favorizează aglomerația și congestionarea circulației automobilelor și prejudiciază semnificativ utilizarea solurilor și calitatea factorilor de mediu.

În consecință, trebuie redefinite principalele structuri funcționale și conformarea cu faza procesului de urbanizare în care orașul se află la momentul actual (urbanizare, constituirea periferiilor, dezurbanizare, etc).

Noile scheme de polarizare spațială și specializarea funcțională a locului central și a zonelor periferice capătă în acest context o importanță capitală.

Fenomenul diviziunii crescânde a muncii în economia națională și europeană, provocată și activată de internaționalizarea și integrarea economiei, conturarea noilor infrastructuri de transport de mare viteză și transformarea sistemelor economice (datorată evoluției tehnologice a tipurilor de producție, distribuția și sistemele de comunicație) impune o regândire a rolului municipiului în economia națională și regională și o nouă ierarhie urbană.

Noile zone de acoperire, noul sistem de complementarități și de concurențe, schimbă armătura urbană dintr-un sistem polarizat și ierarhizat urban-rural, într-o structură coerentă de rețele de orașe în lungul axelor de dezvoltare sau în regiunile transfrontaliere.

Noile tendințe ale dinamicii de dezvoltare locală se bazează pe o serie de principii care se traduc prin politici locale care integrează dimensiunea globalului și care cer din partea actorilor locali o schimbare radicală de perspectivă.

În literatura de specialitate s-au relevat **cinci principii de bază**, indispensabile pentru a opera această mutație:

- articularea alegerilor infrastructurale cu politicile de valorificare a resurselor imateriale;
- depășirea constrângerilor de dimensiune, care structurează dezvoltarea locală și revizuirea relațiilor între urban și rural;
- favorizarea „dezizolării” zonelor izolate ale polilor de activitate bazându-se mai ales pe dezvoltarea infrastructurilor de transport și de telecomunicații;
- înscrierea politicilor de dezvoltare locală într-o optică strategică evolutivă și continuă;
- desfășurarea de acțiuni integrate de dezvoltare locală bazate pe domeniile-cheie ale dinamicii locale.

Conform lucrărilor recente elaborate de „Grupul de Cercetare European privind Mediile favorabile Inovațiilor” (GREMI), se pot evidenția trei tipuri de dinamici teritoriale care par să predomine în prezent:

1. Dinamicile metropolitane: schimbările economice sporesc capacitatea de atractivitate a marilor centre metropolitane, dar din motive care țin mai puțin de scăderea costurilor decât de „funcțiunile de urbanizare”.

2. Dinamicile tehnopolitane: această formă de organizare a spațiului se înscrie pe o traiectorie bazată pe știință - scopul unui tehnopol este acela de a concentra resurse de cercetare și dezvoltare centrate mai ales pe creația tehnologică și nu pe adaptarea industrială a tehnologiilor existente.

3. Dinamicile de dezvoltare bazate pe „districtul industrial”¹ - dinamicile de dezvoltare în mediile favorabile inovațiilor.

2.1.1.1. Managementul urban și metropolitan

Managementul urban și metropolitan poate fi definit ca un *proces de dezvoltare, execuție, coordonare și evaluare a strategiilor integrate, cu ajutorul actorilor urbani relevanți, în concordanță cu interesul public și țelurile sectorului privat, în cadrul politicilor naționale de dezvoltare, cu scopul de a identifica, de a crea și exploata potențialul urban în vederea unei dezvoltări economice durabile* (Bramazza, van Klink, 1994).

De asemenea, managementul urban și metropolitan poate fi considerat o *activitate, prin care se încearcă mobilizarea diverselor resurse pentru a le face să acționeze într-o manieră cooperantă în*

---

¹ Noțiunea de „district industrial” se referă la un mod de organizare a spațiului orientat spre crearea unui sistem productiv care profită de relațiile de proximitate ale mediului local. În centrul acestui sistem se află flexibilitatea și capacitatea tehnologică.

domeniul planificării, programării, întocmirii bugetelor și implementării, dar și domeniul exploatarei și întreținerii, în scopul atingerii obiectivelor de dezvoltare a orașului (Davidson, 1996).

Instrumentele managementului urban și metropolitan sunt **marketingul urban și metropolitan, planificarea strategică și finanțarea avansată**.

Marketingul urban și metropolitan reprezintă *alinieră politicilor urbane și metropolitane la cererile factorilor deja existenți în economia locală și la speranțele și așteptările celor ce operează în afara acesteia, cu scopul promovării economiei locale* (Corsico, 1994). Abordarea dezvoltării urbane și metropolitane din perspectiva conceptului de marketing presupune o suprapunere a celor două elemente – orașul și piața – și orientarea tuturor acțiunilor la nivel urban și metropolitan către piață.

Finanțarea avansată reprezintă mecanisme de management financiar menite să asigure implementarea programelor și proiectelor de dezvoltare urbană și metropolitană. Mecanismele de finanțare pot merge de la *finanțări locale* - bugete pe programe, până la *credite municipale, fonduri internaționale nerambursabile*, sau *parteneriate cu sectorul privat*.

Managementul urban și metropolitan, reprezintă o modalitate eficientă de a ghida dezvoltarea urbană și metropolitană în direcția dorită, rezultând într-o mai bună comunicare între autoritatea locală ca ofertant și grupurile de piață, ca cerere de produse urbane. Pentru aceasta marketingul urban și metropolitan trebuie să fie un *element permanent al gestiunii orașului și zonei metropolitane* și să stea la baza formulării politicilor de dezvoltare locală; gândirea procedurală trebuie să facă loc gândirii conceptuale, iar planificarea analitică să facă loc planificării strategice; sectorul privat trebuie înțeles ca un aliat/partener activ în realizarea proiectelor de dezvoltare; administrația trebuie reorganizată către o ofertă flexibilă și acțiuni orientate spre piață, iar atitudinea funcționarului public trebuie orientată către client.

Obiectivele managementului urban și metropolitan sunt dezvoltarea integrată prin cunoașterea problemelor critice ale localităților și orientarea acțiunilor în mod corelat către aspectele economice, spațiale, sociale sau organizaționale ale dezvoltării.

Sarcinile majore ale managementului urban și metropolitan trebuie orientate către asigurarea serviciilor, programarea proiectelor, dezvoltarea economică, planificarea spațială, asigurarea resurselor financiare etc. (Sivaramakrishnan & Green, 1986).

Managementul urban și metropolitan este un proces continuu, ciclic, evolutiv, perfectibil, adaptabil și care implică pe lângă competență și calități de interpretare, inventivitate, dialog și negociere. Managementul urban și metropolitan include planificarea spațială, fără a-i conferi un rol determinant și reduce implicarea emoțională specifică procesului de elaborare a Master Planului. În Managementul urban și metropolitan orientarea spre pragmatism este dominantă. Managementul urban și metropolitan este ferit de riscul fetișizării și creării de imagini iconice, oferind un sistem integrat pentru decizie și intervenție (după Turner, Dawey, Davidson). Managementul urban și metropolitan asigură o direcție generală de dezvoltare în corelare cu acțiuni concrete.

Principiile Managementului urban și metropolitan:

- competență tehnică;
- utilizarea eficace a resurselor;
- viabilitate financiară;
- reacție eficientă la nevoile crescânde ale dezvoltării urbane;
- ierarhizarea problemelor și stabilirea priorităților preocupare pentru dezvoltare durabilă și mediu;
- organizarea instituțională;
- responsabilități largi, complexe.

Obiectivele Managementului urban și metropolitan:

- întreținerea căilor de comunicație și a rețelelor tehnico-edilitare;
- întreținerea spațiilor plantate;
- asigurarea serviciilor publice: apă, gaze, salubritate, transport în comun etc.;
- calitatea locuirii;
- locuințele sociale;
- fondul de rezervă distribuția echipamentelor sociale;
- protecția patrimoniului construit și natural (peisajul cultural);
- circulația terenurilor și piața imobiliară;
- cadastrul și băncile de date locale (noile tehnologii - SIG);
- promovare, marketing urban și metropolitan, imagine strategia de dezvoltare economică, socială și spațială.

Etapele Managementului urban și metropolitan:

- evaluarea și analiza stării de fapt;
- stabilirea priorităților și obiectivelor;
- planificarea strategică – integrare;
- planificarea tactică - planul de acțiune;
- programarea;
- construcția instituțională – parteneriatul;
- punerea în practică;
- monitorizarea și corectarea strategiei și programelor.

Actorii urbani și metropolitan:

- autoritățile publice - rolul principal;
- instituții diverse cu caracter și de interes public;
- sectorul privat (economic);
- comunitatea locală;
- comunități speciale (etnice, religioase, grupuri profesionale, grupuri sociale...);
- societatea civilă reprezentată prin asociații, fundații, ONG-uri;
- finanțatori externi;
- alții (sindicate, asociații de proprietari etc.).

2.1.1.2. Planificarea strategică

Planificarea strategică este definită **ca un proces managerial ce are ca scop dezvoltarea și menținerea unei corespondențe reale între obiectivele și resursele orașului și oportunitățile din mediul înconjurător acestuia (zona metropolitană)** (Corsico, 1994). Ea reprezintă un proces participativ de dezvoltare a unui plan pe termen mediu sau lung, pentru a atinge obiective strategice stabilite de principalii factori implicați și include aspecte fizice, financiare și instituționale.

Principiile generale ale planificării strategice:

- planificarea strategică are un caracter cuprinzător, global, dar și de specificitate/de unicat (procesul fiind valabil pentru o anumită structură, într-o anumită conjunctură și pe o anumită perioadă de timp);
- planificarea strategică stabilește obiective fundamentale și direcțiile de acțiune care vor ghida orașul și zona metropolitană în activitatea sa în urma unui efort disciplinat;
- planificarea strategică este un proces prin care se regroupează și se concentrează resursele necesare în vederea împlinirii misiunii și obiectivelor asumate;
- planificarea strategică cuprinde un set de concepte, proceduri și instrumente, care ajută o organizație să lucreze într-un mediu dinamic și în continuă schimbare;

- planificarea strategică este un proces care orientează și susține dezvoltarea și schimbarea, ca răspuns la nevoile mediului intern și la cerințele dinamicii mediului extern.

Planificarea strategică are drept **scop**: pregătirea unui cadru strategic, identificarea modelelor generale de creștere pe baza evaluării comprehensive a tendințelor pe termen lung ale dezvoltării sociale, economice și spațiale.

În situații de criză, atunci când rezolvarea anumitor probleme apare în mod vădit și nu există opțiuni de moment (de ex. intervenții după un cataclism natural) demersul strategic nu se justifică. De asemenea, un astfel de demers nu merită lansat dacă strategia propusă nu are șanse de implementare, sau dacă nu există voința politică exprimată, în sensul susținerii strategiei.

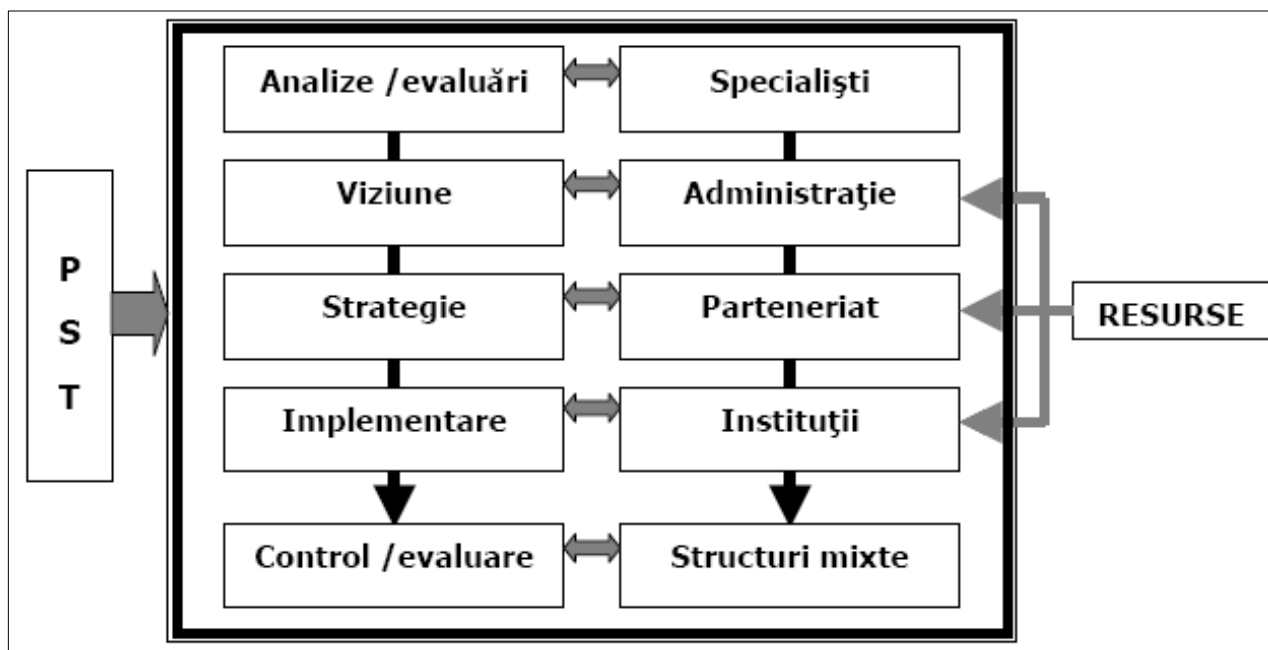
Strategiile de dezvoltare elaborate în țările vest-europene, **pun accentul pe tendințe** și fixează obiective care trebuie atinse prin variate programe, dintre care se evidențiază **programele de ocupare a terenurilor, de amenajare, cele de achiziții publice, de construcții publice** sau programele **de echipare edilitară majoră**.

Obiectivele strategice sunt formulate printr-un demers participativ și proces inter-activ.

Abordările europene ilustrează preferința pentru o anumită selectivitate a domeniilor analizate și maximizarea efortului în zona de definire, formulare și structurare a obiectivelor. Acestea derivă atât din procesul de analiză-diagnoză, sintetizat de regulă prin intermediul SWOT, cât și din participarea efectivă a unor reprezentanți ai diferitelor instituții beneficiare ale strategiei și care se pot implica în implementarea obiectivelor și programelor formulate.

Trebuie subliniată **importanța acordată resurselor disponibile și perioadei de timp în care se pun în aplicare programele și proiectele identificate**.

Strategia reprezintă în esență un mecanism prin care sunt mobilizate resurse și sunt implicați „actori”, care concură și realizează obiective fundamentate de analize – diagnoze elaborate de

specialiști.

Schemă de mai jos arată corelarea dintre etapele principale ale planificării strategice (PST), actorii principali și resursele care trebuie accesate:

Fig. 1. Principalele etape ale planificării strategice (sursa: A. Pascariu, 2004).

2.1.1.3. Strategia de dezvoltare

Prin intermediul planificării strategice, managementul conduce la formularea și implementarea unei **strategii de dezvoltare**, ale cărei etape sunt: (I) auditul, (II) formularea viziunii și obiectivelor strategice, (III) formularea politicilor de dezvoltare, (IV) planul de acțiune și (V) monitorizarea și controlul implementării (Kotler, 1999).

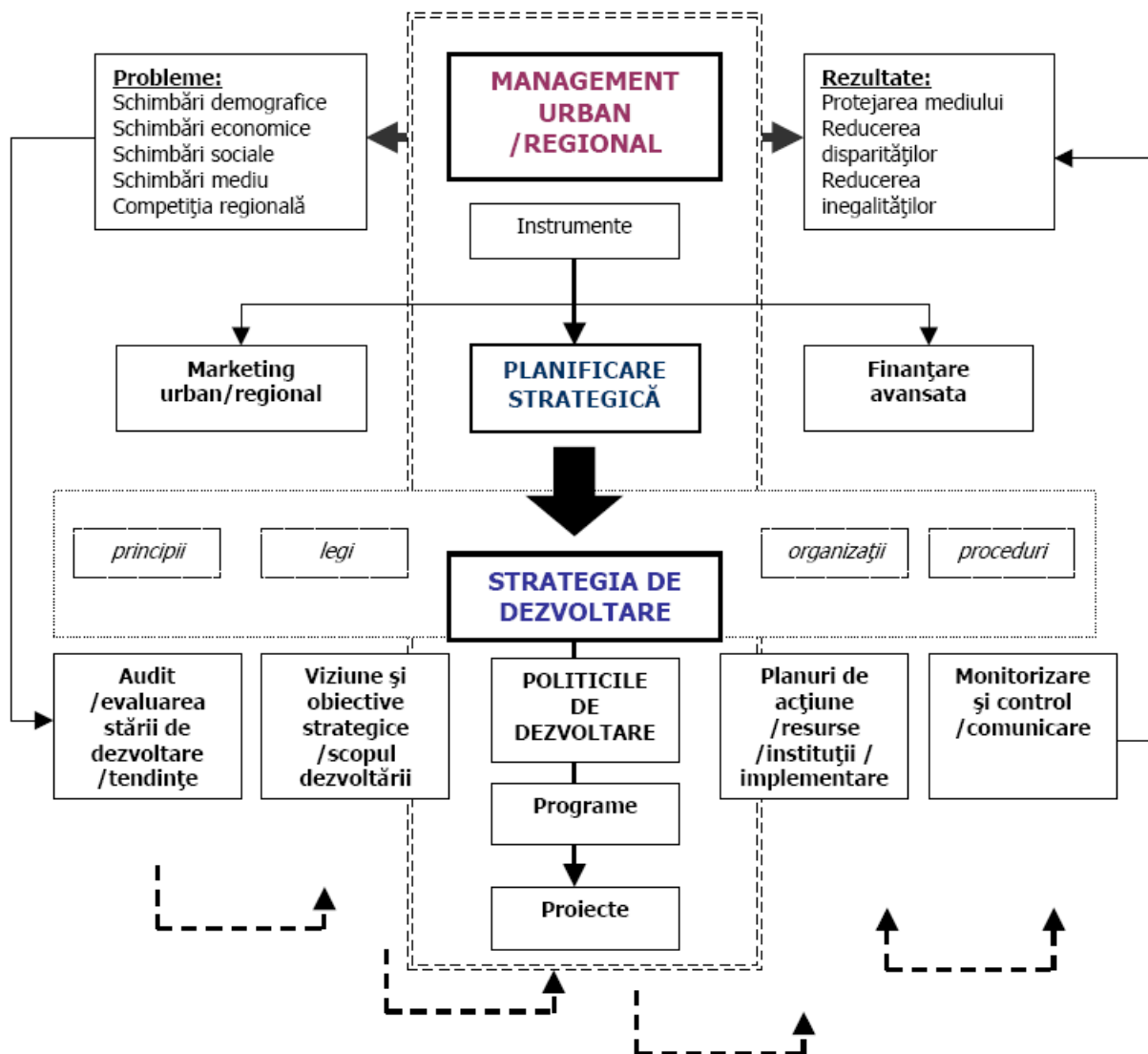

Fig. 2. Planificarea strategică ca și instrument al managementului urban (sursa: A. Pascariu, 2004).

Viziunea și obiectivele strategice. Viziunea dezvoltării reprezintă o *formă împărtășită a identității* și a valorilor comune, care să ofere comunității un *sens al dezvoltării* pe baza căruia să poată fi formulate obiective strategice de dezvoltare. Acest deziderat reprezintă un concept strategic de dezvoltare, ce cuprinde aspecte spațiale și ne-spațiale, calitative și cantitative ale dezvoltării.

Viziunea de dezvoltare trebuie să fie concretă și posibil de atins prin obiective. Pentru a formula o viziune de dezvoltare realistă devine esențial să se identifice componentele care au stat, istoric, la baza dezvoltării zonei, valorile comune și să se prognozeze corect schimbările viitoare.

Formularea viziunii de dezvoltare este rezultatul unui proces participativ, care implică factorii de decizie, oamenii de afaceri, populația, pentru stabilirea unui consens în ceea ce privește viitorul comunității respective. Fiind un proces participativ, metoda de lucru cuprinde chestionare și/sau interviuri, cu formularea unor întrebări legate de valorile și viitorul comunității, dar și organizare de mese rotunde/ateliere de lucru, pentru diverse grupuri de populație.

În general, acest proces se materializează într-un document ce conține o formulare succintă, clară, distinctă a ceea ce comunitatea consideră relevant, important, credibil și valoros pentru propria dezvoltare la nivelul orașului. Adoptarea acestui document de către autorități reprezintă un angajament al acesteia față de comunitate și element de referință pentru obiectivele strategice de dezvoltare.

Viziunea se descompune în obiective strategice de dezvoltare, care reprezintă, într-o formulare concisă, direcțiile sectoriale și spațiale de dezvoltare încorporând combinația optimă de factori de atracție (aspecte socio-economice, utilități și servicii publice, cultural-istorice, urbane/teritoriale, de mediu și de resurse umane).

Obiectivele strategice trebuie să aparțină unor scenarii active a căror realizare să fie condiționată de întreprinderea de acțiuni. Acestea sunt detaliate/explicate, în etapa ulterioară de planificare, la nivel de programe și proiecte.

Pentru implementarea strategiei și realizarea obiectivelor propuse este esențial ca autoritatea locală să-și stabilească un set de politici publice prin care activitatea acesteia să fie orientată/canalizată pe direcțiile majore/prioritare stabilite.

Politicele de dezvoltare. Odată definită viziunea și obiectivele strategice, decizia politică la nivelul zonei metropolitane trebuie să arate căile de urmat, pe diferitele direcții de dezvoltare.

Politicele de dezvoltare au ca **scop îmbunătățirea unei situații existente, eliminarea disfuncționalităților existente, echilibrarea unor dezvoltări viitoare și consolidarea unor direcții de dezvoltare**. Pachetul politicilor de dezvoltare reprezintă documentul rezultat din coordonarea unor argumente inter-personale sau organizaționale, chemate să rezolve clase identificabile de probleme existente în cadrul zonei. Documentul cuprinde enunțuri, ce indică direcția în care vor fi formulate programele și proiectele sectoriale, pe diverse capitole de intervenție.

Din punctul de vedere al domeniilor acoperite de politicile de dezvoltare metropolitană, responsabilitatea autorităților locale este aceea de a formula direcții și principii de acțiune, într-o serie de sectoare-cheie de activitate, în cadrul cărora trebuie ținute în echilibru diferitele grupuri de interese. Aceste sectoare diferă adesea de la un caz la altul. În funcție de modalitățile în care fiecare își definește problematica, ele acoperă următoarele domenii: ocuparea optimă a terenurilor, dezvoltarea locuințelor, a serviciilor publice, socio-economică, de protecție și reabilitare a mediului și a fondului construit, de revitalizare urbană și rurală.

Politica privind terenurile, urmărește măsuri, care să faciliteze oferta de terenuri în concordanță cu obiectivele dezvoltării vizând maximizarea social-economică a folosinței terenului.

Politica privind locuirea trebuie să asigure rezolvarea echitabilă a nevoilor și intereselor cetățenilor, investitorilor, constructorilor și autorităților locale.

Politica serviciilor publice vizează aspecte legate de eficiența și echitatea ofertei. Gradul de dotare cu servicii și utilități publice (fie ofertă publică sau privată), influențează atractivitatea acesteia pentru firme, locuitori, turiști.

Politica de mediu, urmărește să asigure atât nevoile de protecție și reabilitare a mediului natural și construit cât și tendințele de creștere/dezvoltare ce se manifestă în teritoriu. **În prezent politica de mediu la orice nivel teritorial trebuie să respecte principiile dezvoltării durabile.**

Politica socio-economică urmărește cu precădere două aspecte importante: **orientarea industriei către întreprinderi mici și mijlocii** și, în viitorul apropiat, al acestora către servicii, precum și

introducerea tehnologiilor contemporane.

Politica de revitalizare are drept scop creșterea atractivității orașului și a zonei metropolitane pentru anumite segmente ale pieței (locuitori, companii, vizitatori, investitori). ***Orientarea către piață trebuie să mențină un echilibru între toate segmentele acesteia, pentru a nu prejudicia interesele comunității pe termen lung.***

La un nivel superior, precum cel al **zonei metropolitane** pot interveni și alte politici precum cele de **localizare a activităților economice, de dezvoltare a căilor de comunicație majore** sau/și a nodurilor/platformelor intermodale, **de echilibrare a polilor de dezvoltare, de amenajări hidrotehnice**, sau de **diminuare a riscurilor naturale și antropice**.

Plecând de la rezultatele analizei SWOT, aceste politici pot fi formulate pe baza următoarelor combinații:

- politici bazate pe oportunități ce susțin punctele tari – combinații care sprijină ***strategiile ofensive***;
- politici bazate pe oportunități ce permit contracararea punctelor slabe – combinații care sprijină ***strategiile orientate către schimbare***;
- politici bazate pe puncte slabe și amenințări – combinații care sprijină ***strategiile defensive***;
- politici bazate pe punctele tari și amenințări – combinații care sprijină ***strategiile diversificate***.

Formularea politicilor de dezvoltare urbană și metropolitană trebuie să răspundă la cerințele factorilor economici locali și la speranțele și așteptările factorilor externi ce trebuie atrași. În acest scop este necesară definirea unui concept spațial de dezvoltare. La niveluri teritoriale superioare așezării urbane, trebuie luat în considerare și faptul că o serie de problemele complexe de dezvoltare (infrastructuri majore, mediu, loisirul etc.) necesită cooperarea dintre administrațiile locale, regionale și cele specializate.

Pentru fiecare din politicile sectoriale menționate anterior se stabilesc programe de dezvoltare, ultimele concretizate prin grupuri de proiecte, care conduc, prin intermediul etapei planului de acțiune, la implementarea politicilor de dezvoltare și implicita a obiectivelor strategice.

Politicile, cu precizarea impactului fiecărei politici asupra dezvoltării generale și ierarhizarea acestor politici din punct de vedere al importanței, lista programelor propuse pentru fiecare politică și proiectele aferente fiecărui program fac parte din strategia de dezvoltare.

Strategia trebuie să pună accentul pe ceea ce sunt lucrurile, nu pe ceea ce par a fi.

Orice strategie trebuie să aibă niște obiective măsurabile, un termen de comparație și să precizeze căile de a ajunge la acest obiectiv.

O strategie este o **alegere între variante**, iar pentru realizarea a ceea ce a fost ales dintre variante este nevoie de împuternicire (pentru a lua decizii și pentru a folosi mijloace) și de resurse de implementare.

Formularea și implementarea abordărilor sectoriale tradiționale în domeniul politicilor urbane nu conduc întotdeauna la rezultate optime. Îmbunătățiri ale unor sectoare, cum ar fi locuirea, revitalizarea zonelor industriale, sau transportul, de exemplu, pot fi obținute uneori, dar cu prețul unor neașteptate consecințe la nivelul impactului asupra mediului urban, al creșterii economice sau bunăstării cetățenilor. Lipsa unor viziuni strategice și a unor țeluri comune pentru societate, împărtășite de politicieni, profesioniști și public, asupra definirii și ordonării priorităților sunt de obicei un motiv al acestor nereușite (Lawrence, 1995).

Principiile de fundamentare a strategiei de dezvoltare locală:

- Principiul exploatării și utilizării eficiente a resurselor locale, naturale și umane;
- Principiul coeziunii și echilibrului teritorial;
- Principiul conturării unui sistem regional funcțional;
- Principiul conexiunilor optime cu unitățile învecinate;
- Principiul avantajului comparativ;
- Principiul ecologic;
- Principiul dezvoltării durabile.

Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care „...satisface necesitățile prezentului fără a compromite posibilitatea generațiilor următoare de a-și satisface propriile necesități” (raportului Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare).

Conceptul de dezvoltare durabilă este indisolubil legat de cel al calității vieții și include realizarea a trei deziderate: bunăstarea economică, stabilitatea socială și protecția mediului. În acest sens:

- *bunăstarea economică* urmărește generarea unui flux maxim de venit prin menținerea în timp a capitalului care a produs aceste beneficii;
- *stabilitatea sistemelor sociale și culturale* asigură condiția capitalului uman necesar oricărui tip de dezvoltare, inclusiv prin reducerea conflictelor distructive;
- din punctul de vedere al *protecției mediului*, dezvoltarea durabilă urmărește să conserve stabilitatea biologică și fizică a sistemelor naturale.

Dezvoltarea comunitară. Prin dezvoltare comunitară se înțelege evoluția planificată a tuturor aspectelor importante la nivelul unei comunități (economic, social, mediu și cultural), evoluție în care pot fi consemnate acțiuni colective, situații în care membrii unei comunități acționează împreună pentru rezolvarea unor probleme comune. Inițiativele privind dezvoltarea locală pot fi diferite din punctul de vedere al anvergurii, în funcție de mărimea grupului de inițiativă sau de obiectivele pe care și le propune.

Putem avea așadar inițiative ale unui grup mic sau inițiative de dezvoltare în care este implicată întreaga comunitate. Indiferent care sunt cei care proiectează aceste viziuni de dezvoltare a comunității (grup sau întreaga comunitate) planul de dezvoltare comunitară trebuie să respecte câteva cerințe de bază: să fie bine planificat și proiectat pe termen lung (preferabil), să beneficieze de sprijinul comunității, să ofere o imagine de ansamblu asupra proceselor de dezvoltare și să fie echitabil pentru toate părțile implicate.

Principalul rezultat al proceselor de dezvoltare comunitară trebuie să-l constituie creșterea standardului de viață pentru membrii comunității parte a acestor procese. Părțile care susțin acest gen de inițiative trebuie să-și asume responsabilități și mai apoi să beneficieze în egală măsură de câștigurile rezultate în urma implementării planului de dezvoltare comunitară. Actorii implicați trebuie să înțeleagă faptul că există legături indisolubile între problemele de natură socială, culturală, cele ecologice și cele de natură economică. Admițând faptul că la nivelul unei comunități există întotdeauna interese diferite la nivel de grup, eforturile planificate de dezvoltare a comunității încearcă să reducă competiția excesivă la nivel local, în încercarea de înlocuire a competiției cu diferite forme de cooperare, bazate pe interese comune.

Dezvoltarea comunitară poate fi privită ca procesul prin care o comunitate devine mai responsabilă de probleme sau de potențialul de care dispune, reușind în același timp să-și organizeze și să planifice mai bine resursele de care dispune. Angajarea cu eficiență maximă a resurselor comunitare are ca obiectiv final dezvoltarea economică locală (crearea de noi locuri de muncă și a oportunităților de afaceri, reducerea sărăciei) și în egală măsură realizarea unor obiective socio-culturale și de mediu.

Dezvoltarea comunitară reprezintă procesul prin care se încearcă schimbarea condițiilor și a factorilor care acționează la nivel de comunitate astfel încât, în urma acestor schimbări comunitatea să

înregistreze nivele ridicate ale standardului de viață.

Planul Integrat de Dezvoltare Urbană a Zonei Metropolitane Craiova a vizat în primul rând definirea reperelor strategice de dezvoltare a comunității pe o perioadă scurtă și ultracurtă (2009-2013).

Etapele metodologice principale au fost următoarele:

1. Identificarea problemelor pe baza analizei situației existente. Aceasta a presupus o analiză preliminară a tuturor caracteristicilor comunității în cauză și a cuprins:

- analiza contextului geografic și analiză de mediu (condițiile fizico-geografice, elementele socio-economice, elemente de infrastructură etc);
- analiza cadrului strategic la nivel național, regional, județean și zonal).

Principalul scop al analizei preliminare fiind creionarea (structurarea) mediului în care se plasează comunitatea și la identificarea capacităților reale deținute de aceasta.

2. Identificarea punctelor tari și a punctelor slabe, ale oportunităților și riscurilor, identificarea problemelor strategice pe baza analizei SWOT.

3. Stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice. Acest pas se referă la stabilirea unei viziuni asupra dezvoltării strategice a Zonei Metropolitane Craiova ținându-se seama de elementele principale ale analizei preliminare.

4. Identificarea obiectivelor strategice generale și sectoriale care să permită conturarea viziunii strategice date.

5. Identificarea măsurilor (proiectelor) care să permită atingerea obiectivului general cât și obiectivelor sectoriale ale Strategiei.

6. Evaluarea utilității proiectelor și prioritizarea acestora în funcție de resursele disponibile.

7. Evaluarea rezultatelor pe termen mediu și lung (eficienței măsurilor, capacității lor multiplicatoare).

8. Intervenții în conținutul strategiei în funcție de noile oportunități și/sau riscuri apărute pe parcursul realizării proiectului.

2.1.2. Contextul european al dezvoltării spațiale și sociale

Dezvoltarea socio-economică a Zonei Metropolitane Craiova, odată cu integrarea României în Uniunea Europeană, devine parte componentă a dezvoltării spațiale și sociale a continentului european. În acest sens, cunoașterea experienței și practicilor europene în domeniu poate oferi o imagine de ansamblu asupra **influențelor externe** cu impact în evoluția teritoriului vizat. Totodată, pentru formularea direcțiilor de dezvoltare la nivel regional și local, este oportună cunoașterea principiilor, obiectivelor și politicilor elaborate pentru continentul european, mai ales că unele dintre acestea vizează în mod concret teritoriul analizat.

2.1.2.1. Carta Europeană a Amenajării Teritoriului², Torremolinos 1983

În cadrul acestui prim document de referință se regăsesc formulate premisele abordării

² Acest document este considerat punctul de pornire care a fixat cadrul general al amenajării teritoriului. Ulterior, timp de peste 15 ani, au avut loc precizări referitoare mai ales la dezvoltarea durabilă: Raportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare intitulat „Viitorul nostru comun” – 1987, Întâlnirea de la Rio de Janeiro a șefilor de stat și de guverne – 1992, materializate prin **Agenda 21** – document de acțiune privind abordarea durabilă a dezvoltării.

amenajării teritoriului în spiritul **obiectivelor dezvoltării durabile**. Orientările propuse țin cont de schimbările profunde petrecute în structurile economice și sociale ale țărilor Europei și în relațiile cu alte părți ale lumii, care cer o trecere critică în revistă a principiilor care guvernează organizarea spațiului. **Acestea trebuie să evite ca obiectivele economice pe termen scurt să fie unicele luate în considerare și să aibă în vedere în aceeași măsură aspectele sociale, culturale și de mediu.**

Adoptată în cadrul celei de a 6-a reuniuni CEMAT, **Carta de la Torremolinos** stabilește pentru prima dată obiectivele majore ale întregii Europe care trebuie să stea la baza politicilor de planificare spațială, îmbunătățirii calității vieții și organizării activităților umane în spațiul fizic al Europei.

De asemenea, definește conceptul amenajării teritoriului prin care aceasta este considerată o abordare interdisciplinară îndreptată spre o **dezvoltare regională echilibrată și spre o organizare fizică a spațiului realizată conform unei strategii globale.**

Au fost stabilite cele patru caracteristici ale **abordării strategice**, aceasta ar trebui să fie **democratică, cuprinzătoare, funcțională și orientată pe termen lung.**

Obiectivele fundamentale:

- dezvoltarea socio-economică echilibrată a regiunilor;
- îmbunătățirea calității vieții;
- gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului;
- folosirea rațională a terenului.

Destinația Strategiei de dezvoltare este de a facilita coordonarea și cooperarea între diferitele niveluri de decizie, ca și între domeniile de intervenție.

De aceea, autoritățile publice corespunzătoare celor 4 niveluri teritoriale de referință – local, regional, național și european – trebuie să țină cont de orice măsură introdusă sau prevăzută la niveluri superioare sau inferioare.

Participarea publică la stabilirea politicilor de dezvoltare este, de asemenea, importantă, fiind necesară informarea cuprinzătoare a cetățenilor în toate stadiile procesului de planificare.

Carta accentuează necesitatea *întăririi cooperării europene* prin intermediul Conferinței Europene a Miniștrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT), ceea ce presupune, pe lângă cooperare politică, promovarea cooperării în principalele domenii tehnice ale planificării, ca: prognoză pe termen lung, statistici regionale, cartografie, terminologie.

Totodată, carta definește sintetic **obiectivele specifice** pentru dezvoltarea unor teritorii caracteristice, care, corespunzător situației din anul 1983, s-au considerat a fi:

- ✓ zonele rurale;
- ✓ zonele urbane;
- ✓ zonele de frontieră;
- ✓ regiunile cu deficiențe de structură;
- ✓ regiunile în declin etc.

2.1.2.2. Schema de dezvoltare a spațiului comunitar, Potsdam 1999

Documentul, elaborat de Comitetul de Dezvoltare Spațială în cadrul întâlnirii Miniștrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului Uniunii Europene (Potsdam, 1999), intitulat **Schema de dezvoltare a spațiului comunitar** (SDSC - ESDP) **spre o dezvoltare spațială echilibrată și durabilă a teritoriului Uniunii Europene**, aduce o serie de clarificări în ceea ce privește raporturile complexe care se stabilesc între **politicile de dezvoltare și dimensionarea spațială a acestora.**

Politicile de dezvoltare spațială vizează asigurarea unei dezvoltări echilibrate și durabile a teritoriului Uniunii Europene. Odată cu aceasta se pot atinge cele trei **obiective fundamentale** ale politicii comunitare și anume:

- **coeziunea economică și socială;**
- **conservarea și gestionarea bazelor naturale ale vieții și a patrimoniului cultural;**
- **competitivitate mai echilibrată a teritoriului european.**

SDSC constituie un cadru orientativ pentru politicile sectoriale cu impact spațial ale comunității și statelor membre, ca și pentru colectivitățile regionale și locale, pentru a se ajunge la o dezvoltare echilibrată și durabilă a teritoriului european.

În cadrul documentului sunt evidențiate trei **obiective pentru o politică de dezvoltare spațială și socială în UE și anume:**

- **dezvoltarea unui sistem urban echilibrat și policentric și a unei noi relații oraș-sat;**
- **asigurarea unei accesibilități echilibrate la infrastructuri și la cunoaștere;**
- **dezvoltarea durabilă, gestiunea prudentă și protejarea patrimoniului natural și cultural.**

Politicile comunitare care dau Comisiei Europene posibilitatea de a întreprinde acțiuni cu impact asupra dezvoltării UE sunt următoarele:

- politica de concurență comunitară;
- rețele transeuropene;
- fonduri structurale;
- politica agricolă comună;
- politica de mediu;
- politica de cercetare, tehnologie și dezvoltare;
- activitățile de credit ale Băncii Europene de investiții.

Obiectivele majorității politicilor comunitare se sprijină pe un ansamblu de **concepte** precum:

- determinarea zonelor eligibile pentru fondurile regionale și fixarea nivelului ajutorului respectiv;
- ameliorarea infrastructurilor;
- utilizarea de categorii spațiale sau legate de suprafață, în sensul că o serie de politici comunitare se referă la categorii determinate de spații sau suprafețe, în special pentru aplicarea unor prescripții juridice în materie de protecție a mediului;
- dezvoltarea de sinergii funcționale, ceea ce presupune că în cadrul unor politici comunitare sunt luate în calcul componente spațiale pentru a stabili interdependențe funcționale și pentru a pune în evidență efecte de sinergie;
- abordări integrate ale dezvoltării.

O politică de **dezvoltare spațială integrată** la scara UE trebuie să combine opțiunile politice pentru dezvoltarea unor zone date, astfel încât frontierele naționale și alte constrângeri administrative să nu mai reprezinte obstacole în calea dezvoltării.

Opțiunile politice se deosebesc în funcție de aria lor teritorială de aplicare. SDSC preconizează trei niveluri de cooperare teritorială:

- a. nivel comunitar;
- b. nivel transnațional/național;
- c. nivel regional/local.

Documentul prezintă principalele **teme** pentru dezvoltarea spațială la nivel european, cum ar fi:

- tendințe de schimbare în cadrul sistemului urban, punându-se accentul pe formarea **rețelelor urbane**, schimbări în perspectivele economice ale orașelor, creșterea expansiunii orașelor, creșterea discriminării sociale în orașe, ameliorarea calității vieții în orașe;

- mutații în rolul și funcționarea zonelor rurale, subiect în cadrul căruia se tratează **interdependența crescândă între zonele urbane și cele rurale**, diferențele de evoluție în zonele rurale, mutațiile în exploatarea agricole și forestiere, precum și consecințele pentru agricultură și utilizarea terenurilor;
- transportul și punerea în rețea, cu următoarele subteme:
  - ✓ probleme de frontieră și integrare a rețelelor;
  - ✓ creșterea fluxului de transport și semnele supraîncărcării;
  - ✓ deficitul de accesibilitate în interiorul UE;
  - ✓ concentrarea și coridoarele de dezvoltare;
  - ✓ dezechilibre în difuzarea inovației și cunoștințelor.
- natura și patrimoniul cultural, subliniindu-se importanța recunoașterii faptului că marea diversitate a patrimoniului natural și cultural al Europei nu reprezintă numai o șansă dar și în egală măsură un pericol. Aproape toate regiunile care pot fi considerate ca amenințate cuprind orașe, locuințe și infrastructuri care permit oamenilor să trăiască și să muncească. Problemele patrimoniului natural și cultural se referă la:
  - ✓ pierderea biodiversității și a spațiilor naturale;
  - ✓ amenințări asupra resurselor de apă (poluarea, supraexploatarea apelor de suprafață și a celor subterane, inundații sau deficitul apei);
  - ✓ amenințări în creștere asupra peisajelor culturale;
  - ✓ amenințări crescânde pentru patrimoniul cultural;

Strategiile de dezvoltare care abordează măsuri de salvare a patrimoniului cultural contribuie la micșorarea presiunii la care este supus acesta.

2.1.2.3. Principii directe pentru dezvoltarea teritorială durabilă a continentului european – CEMAT, Hanovra 2000

Acest document, elaborat sub egida Consiliului European, identifică cele mai importante obiective din domeniul dezvoltării spațiale.

Obiectivul „principiilor directe” este acela de a identifica măsurile de amenajare a teritoriului prin care locuitorii tuturor statelor membre ale Consiliului European pot ajunge la un nivel de viață acceptabil. Aceasta este o condiție prealabilă, fundamentală pentru stabilizarea structurilor democratice în localitățile și regiunile Europei.

Documentul vizează să conducă la o **participare activă a tuturor comunităților locale și regionale** din Europa la acest proces de integrare și democratizare. În acest scop ar trebui umplută rapid falia dintre „cele două Europe”, adică dintre vechii și noii membri ai Consiliului European.

„Principiile directe pentru dezvoltarea teritorială durabilă a continentului european” țin cont, în sensul conceptului de dezvoltare durabilă, de nevoile tuturor locuitorilor regiunilor europene fără a compromite drepturile fundamentale ale generațiilor viitoare. Ele vizează în mod special să coreleze așteptările economice și sociale privind teritoriul cu funcțiile ecologice și culturale ale acestuia și, astfel, să contribuie la o dezvoltare teritorială pe scară mare, durabilă și echilibrată.

Documentul reclamă, în consecință, o cooperare strânsă între amenajarea teritoriului și politicile sectoriale care influențează prin deciziile lor structurile teritoriale ale Europei (politica de dezvoltare teritorială).

Luarea în considerare a dimensiunii continentale a Europei deschide noi perspective pentru politica de amenajare a teritoriului, punând-o în același timp în fața unor noi provocări.

Principalele potențialități ale Europei, pe care e important să le valorifice, rezidă în diversitatea peisajelor și culturilor care au dat caracter teritoriului, în dezvoltarea solidarității și

cooperării în interiorul și între diferitele mari spații europene.

Printre elementele strategice pentru amenajarea teritoriului European se numără *interrelațiile intercontinentale, pluralitatea culturilor, marile spații europene ca vector de solidaritate și cooperare.*

Se mai evidențiază de asemenea și rolul specific al sectorului privat în amenajarea teritoriului, investițiile private fiind una din forțele motrice ale dezvoltării sociale, și în mod egal al celei teritoriale.

O politică de dezvoltare durabilă a teritoriului European are la bază o serie de *principii*, orientate către atingerea obiectivelor specifice, după cum urmează:

Promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltări socio-economice echilibrate și prin îmbunătățirea competitivității, ceea ce presupune ca deciziile și investițiile cu efecte teritoriale să se orienteze prin raportare la un model de dezvoltare policentrică, atât la nivel european cât și la nivel național și regional.

Promovarea încurajării dezvoltării generate de funcțiunile urbane și de îmbunătățirea relațiilor dintre orașe și sate, parteneriatele oraș-sat având de jucat un rol din ce în ce mai important, mai ales în domeniul unei structuri echilibrate a armăturii urbane, al dezvoltării rețelelor de transporturi publice, al revitalizării și diversificării economiei zonelor rurale, al dezvoltării spațiilor de agrement pentru populațiile urbane, al protecției și valorificării patrimoniului natural și cultural.

Promovarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate, ceea ce presupune o politică de amenajare mai echilibrată din punct de vedere regional care trebuie să asigure o mai bună interconexiune a orașelor mici și mijlocii, ca și a spațiilor rurale și a regiunilor insulare, la principalele axe și centre de transport (căi ferate, autostrăzi, porturi, aeroporturi, centre intermodale) și eliminarea curențelor în materie de legături intermodale.

Facilitarea accesului la informație și cunoaștere, în sensul că ar trebui promovate conexiuni la nivel național și regional între furnizorii de informații și utilizatorii potențiali (parcuri tehnologice, institute de transfer de tehnologie, centre de cercetare și de formare etc.), create bănci de date regionale în linie care să înlesnească comunicarea externă a regiunilor ca și interconexiunea lor cu economia globală.

Reducerea degradării mediului, mai ales prin anticiparea și contracararea problemelor de mediu care decurg dintr-o coordonare insuficientă a politicilor sectoriale sau din deciziile locale.

Valorificarea și protecția resurselor și patrimoniului natural, având în vedere faptul că resursele naturale contribuie la echilibrul ecosistemelor, la atractivitatea regiunilor, la valoarea lor recreativă și la calitatea generală a vieții. Se impune acordarea unei atenții deosebite și protecției zonelor valoroase și sensibile din punct de vedere ecologic, precum zonele umede, ceea ce reclamă identificarea diferitelor elemente ecologice precum zonele semi-naturale, resursele de apă, climatele terapeutice, zonele industriale abandonate care necesită reconstrucție ecologică. Strategiile integrate pentru gestionarea resurselor de apă trebuie să includă protecția apelor de suprafață și a apelor subterane, controlul activităților agricole, tratamentul apelor uzate etc.

Valorificarea patrimoniului cultural ca factor de dezvoltare, principiu care impune sporirea atractivității regionale și locale pentru investitori, pentru turism și populație, în general, pentru a contribui la dezvoltarea economică și la consolidarea identității regionale.

Dezvoltarea resurselor energetice în menținerea securității, amenajarea teritoriului susținând promovarea resurselor de energie regenerabile ca sisteme coerente în teritoriu și respectoase cu mediul, cât și completarea rețelelor de transport al energiei la nivel paneuropean.

Promovarea unui turism de calitate și durabil, în sensul că formele de turism adaptate la condițiile regionale și locale reprezintă un potențial economic important, care trebuie exploatat în viitor.

Limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale, (cutremure de pământ, inundații, avalanșe, alunecări de teren) ceea ce presupune necesitatea luării unor măsuri preventive cu scopul de a limita amplasarea pagubelor și de a face armătura urbană mai puțin vulnerabilă.

Pe lângă principiile prezentate anterior, în capitolul V al acestui document, se propun **măsuri speciale** vizând o dezvoltare echilibrată și durabilă pentru **teritorii specifice** ale Europei.

Zonele considerate caracteristice sunt următoarele:

- peisajele culturale;
- zonele urbane;
- zonele rurale;
- Eurocoridoarele;
- bazinele fluviale și oglinzile de apă;
- zonele de reconversie economică;

Conflictele existente sau potențiale între diversele funcțiuni trebuie atenuate și respectiv, anticipate prin politici integrate de amenajare a teritoriului care să vizeze:

- protecția ecosistemelor deosebit de fragile;
- gestionarea durabilă a sistemului acvatic pe întreg bazinul de colectare, cu o atenție deosebită acordată cantității și calității apelor;
- limitarea expansiunii zonelor urbane în zone cu valoare ecologică și în cele potențial amenințate.

„Principiile directe” au vizat în mod special **corelarea așteptărilor economice și sociale privind teritoriul cu funcțiunile ecologice și culturale ale acestuia** și, astfel, contribuția la o dezvoltare teritorială pe scară mare, durabilă și echilibrată.

2.1.2.4. Strategia de la Lisabona/Göteborg, 2004

Acest document, cu referire prioritară la **domeniul economic**, are ca scop **convergența strategiilor țărilor din Uniunea Europeană în vederea creșterii coeziunii la scara UE prin acțiuni interconectate și mutații structurale** în cinci domenii importante, marcate prin 5 zone prioritare, pentru care se prevăd următoarele direcții de acțiune:

Zona I: climatul afacerilor – stimularea antreprenoriatului în cadrul unui stat credibil și eficient prin: afirmarea spiritului antreprenorial, creșterea calității legislației, susținerea finanțării publice, reducerea barierelor administrative și fiscale etc.;

Zona II: societatea cunoașterii – stimularea inovației prin: cercetare – dezvoltare – inovare, concretizarea cercetării în rezultate, utilizare ICT etc.;

Zona III: piața muncii – îmbunătățirea condițiilor de angajare prin: educație și instruire continuă, parteneriate pentru creștere și dezvoltare, reducerea costurilor muncii, îmbunătățirea flexibilității pe piața muncii;

Zona IV: piața internă – încheierea reformelor pieței produselor prin: deschiderea pieței serviciilor, integrarea într-o rețea a industriilor europene și eficientă, achiziții publice transparente și orientate spre piață;

Zona V: mediul – identificarea unor soluții de politici competitive și favorabile mediului înconjurător prin: legarea problemelor de mediu de cele economice și sociale, a celor științifice de cele practice, a celor privind durabilitatea dezvoltării de subsidiaritate și bună guvernanță.

Obiectivele Strategiei Lisabona/Göteborg sunt:

- **creșterea competitivității pe termen lung;**
- **crearea de noi locuri de muncă;**
- **dezvoltarea durabilă.**

Totodată, ca efect direct al adoptării acestei strategii, în problematica amenajării teritoriului se pune accentul în mod special pe aspectele legate de *identitate, calitate și eficiență*.

În vederea aplicării Strategiei de la Lisabona, țările membre UE au constatat necesitatea introducerii unei *dimensiuni teritoriale*, considerând că acest nou element va facilita atingerea obiectivelor stabilite. Coeziunea teritoriului devine astfel un instrument care va favoriza implementarea Strategiei.

2.1.2.5. Agenda Teritorială a Uniunii Europene – spre o Europă a regiunilor mai competitivă³

Documentul constituie un cadru strategic și programatic pentru dezvoltarea teritorială a Europei, prin care se susține aplicarea Agendei Lisabona/Göteborg printr-o politică integrată de dezvoltare teritorială, orientată spre întărirea coeziunii teritoriale a Europei prin creștere economică, crearea de locuri de muncă și dezvoltare durabilă.

Obiectivul *coeziuni teritoriale* a fost adăugat ca a treia dimensiune alături de *coeziunea economică și socială*.

Acest concept este asociat cu capacitatea politicii de coeziune de a se adapta nevoilor și caracteristicilor particulare, provocărilor și oportunităților geografice specifice.

La reuniunea de la Rotterdam (noiembrie 2004) s-a hotărât să se introducă dimensiunea teritorială în procesul Lisabona și să se prezinte oportunitățile pentru o mai bună exploatare a diversității teritoriale și potențialelor Europei. Acordând prioritate creșterii economice durabile a Europei, Agenda Teritorială a UE se sprijină pe „**Schema de dezvoltare a spațiului comunitar**” (SDEC) și are ca document de referință **Principiile directoare ale dezvoltării durabile a teritoriului european** (CEMAT, 2000).

Mesajul principal al documentului se referă la necesitatea de a integra conceptului de coeziune teritorială *identitățile regionale*, nevoile și caracteristicile regiunilor și orașelor – în mod deosebit provocările geografice și oportunitățile.

Provocările cele mai importante cu impact teritorial sunt:

- schimbările climatice;
- creșterea prețului energiei și distribuția teritorială inegală a oportunităților oferite;
- concentrarea geografică a activităților;
- integrarea accelerată a UE în concurența economică globală;
- impactul lărgirii UE asupra coeziunii economice, sociale și teritoriale;
- interacțiunea și interdependența crescândă între teritoriul UE și țările vecine, ca și alte părțile ale lumii;
- efectele schimbărilor demografice și ale migrației asupra pieței muncii și durabilității sociale;
- dezechilibre și disparități în creștere;
- aspecte de dezvoltare non-durabilă care conduc la supraexploatarea capacității ecologice și pierderea biodiversității.

Obiectivul general constă în întărirea competitivității mondiale a tuturor regiunilor Europei prin identificarea și mobilizarea diverselor potențiale teritoriale pentru o creștere economică durabilă și crearea de locuri de muncă, în acord cu Agenda Lisabona/Göteborg.

Prioritățile dezvoltării teritoriale a Uniunii Europene, pentru realizarea obiectivelor europene prin politici teritoriale, au în vedere:

³ Este o versiune provizorie din ianuarie 2007 care va fi prezentată spre adoptare de către miniștrii responsabili cu amenajarea teritoriului cu ocazia reuniunii informale asupra coeziunii teritoriale de la Leipzig din 25 mai 2007.

- **promovarea de „clustere” transnaționale competitive și inovatoare, prin:**
  - ✓ relații strânse și directe între politicile de inovare și politicile de dezvoltare regională, între lumea afacerilor, cea a mediului științific și cea a administrației;
  - ✓ întărirea identității internaționale și a specializării orașelor mici și mijlocii și a zonelor rurale, identificarea priorităților pentru cooperare și a sinergiilor în investiții pentru a crea „clustere” transnaționale.
- **necesitatea unor noi forme de gestionare și coordonarea teritorială între orașe și zonele rurale:**
  - ✓ exploatarea deplină a ansamblului potențialelor zonelor urbane și rurale în interacțiune;
  - ✓ cooperarea, ca parteneri egali, a zonelor urbane și rurale, în identificarea potențialelor endogene ca și a strategiilor de dezvoltare comune.
- **întărirea structurilor ecologice și a resurselor culturale:**
  - ✓ promovarea dezvoltării serviciilor bazate pe natură și cultură, în special în zonele care nu au condiții favorabile pentru alte tipuri de dezvoltare economică;
  - ✓ utilizarea resurselor culturale ca potențial teritorial pentru inovare, creștere economică și locuri de muncă, cu menținerea identităților culturale regionale;
  - ✓ dezvoltarea rețelelor ecologice existente pentru crearea unei structuri ecologice transeuropene integrate și durabile cu coridoare verzi și zone de peisaje culturale;
  - ✓ coordonarea dezvoltării economice cu capacitatea ecologică a zonelor mai fragile ecologic prin politici teritoriale integrate.
- **consolidarea rețelelor tehnologice transeuropene:**
  - ✓ întărirea coeziunii teritoriale prin dezvoltarea integrată a sistemelor feroviare de mare viteză, a rețelei de aeroporturi regionale, a căilor navigabile maritime și interioare, ca și a căilor rutiere transeuropene din Europa de est;
  - ✓ susținerea accesului la tehnologiile informației și comunicării prin cooperare teritorială;
  - ✓ explorarea și exploatarea potențialelor teritoriale pentru o producție de energie regenerabilă mai descentralizată, eficientă, sigură și ecologică;
  - ✓ ameliorarea eficienței energetice a structurilor teritoriale și urbane europene și creșterea rezistenței acestor structuri la creșterea prețurilor energiei.
- **promovarea gestionării transeuropene a riscurilor:**
  - ✓ abordări și strategii comune pentru prevenirea sau atenuarea riscurilor naturale și ecologice prin intensificarea cooperării teritoriale;
  - ✓ o abordare teritorială integrată și dezvoltarea unor noi forme de gestionare a riscurilor, în special în zonele cu riscuri multiple ca zonele de litoral, marginile lacurilor, bazinele maritime, bazinele fluviale și zonele montane;
  - ✓ capitalul uman, modelele pozitive de creștere și factorii de localizare „soft” trebuie consolidate în aceste zone, atât pentru a atrage investițiile cât și pentru a susține identitățile regionale și a conserva peisajele fluviale urbane;
  - ✓ atingerea echilibrului necesar între protecția mediului și utilizarea apelor pentru a contribui la dezvoltare durabilă a teritoriului și a răspunde nevoilor de coordonare a diferitelor inițiative, pentru a garanta o gestionare optimă a apelor din bazinele hidrografice.
- **promovarea dezvoltării urbane policentrice:**
  - ✓ un sistem urban european policentric și echilibrat, ca factor decisiv pentru o mai bună accesibilitate și pentru o dezvoltare economică durabilă, prin întărirea zonelor

metropolitane (în special în afara zonei centrale de creștere economică) și a orașelor mici și mijlocii (interconectate ca orașe – centre regionale);

- ✓ afirmarea și dezvoltarea profilului și rolurilor transeuropene specifice a regiunilor metropolitane și a altor zone urbane, pentru o mai bună exploatare a potențialelor lor teritoriale în vederea atragerii investițiilor și, în consecință, a întăririi competitivității lor mondiale;
- ✓ susținerea cooperării transeuropene între regiunile metropolitane și alte zone urbane, cu atingerea unui echilibru optim între complementaritate și concurență între zone urbane de mărimi diferite.

Agenda teritorială a UE stabilește, totodată, viitoarele **acțiuni cheie** ce trebuie avute în vedere de instituțiile și organismele europene:

- acțiuni vizând promovarea unor politici comunitare mai coerente pe plan teritorial (solicitate Comisiei Europene și altor instituții europene), cum ar fi:
  - includerea unei componente teritoriale solide în viitoarele Rapoarte asupra coeziunii economice și sociale;
  - includerea conceptului de coeziune teritorială în Tratatul Uniunii Europene.
- acțiuni vizând formarea unor instrumente europene pentru coeziunea teritorială, de exemplu:
  - dialogul susținut între statele membre UE asupra problemelor teritoriale strategice;
  - luarea în considerare mai responsabilă a impactului teritorial al politicilor comunitare și naționale (dezvoltarea metodologiei de evaluare a impactului proiectelor de investiții asupra teritoriului european și asupra statelor vecine, cu sprijinul programului ESPON).
- acțiuni vizând întărirea coeziunii teritoriale în statele membre, pe baza consolidării coeziunii teritoriale la nivel național, prin promovarea unor acțiuni ca:
  - integrarea priorităților Agendei teritoriale a UE și a aspectelor teritoriale și a orientărilor strategice comunitare în perspectivele, orientările și planurile naționale și regionale de dezvoltare teritorială;
  - dezbateră modulului în care aspectele coeziunii teritoriale la nivel comunitar trebuie avute în vedere în politicile sectoriale naționale;
  - luarea în considerare, la elaborarea politicilor teritoriale pertinente, a nevoilor părților implicate la nivel regional, local, public și privat, prin participarea acestora la dezbateri asupra priorităților teritoriale.

2.1.2.6. VISION PLANET – Strategii pentru dezvoltarea spațială integrată în zona CADSES

În cadrul eforturilor de aplicare a principiilor și opțiunilor politice formulate în documentele de bază ale planificării spațiale, conștientă de necesitatea unei politici integrate, Uniunea Europeană a pus în practică **Inițiativa Comunitară INTERREG II**. Au fost elaborate mai multe proiecte în cadrul programului INTERREG IIC, printre care și unul pentru Spațiul Central și Sud-est european, Adriatic și Dunărean (CADSES).

Documentul VISION PLANET a fost elaborat în 1999 de un grup de lucru format din specialiști în amenajarea teritoriului din majoritatea țărilor cuprinse în zona CADSES, care au convenit asupra obiectivelor, structurii și conținutului procesului de cooperare.

Spațiul CADSES are o compoziție variată, incluzând atât vechile state membre ale UE, cât și state în curs de aderare (la data elaborării documentului) și state pentru care nu se pune încă problema aderării la UE. În consecință provocările cărora trebuie să le facă față acest teritoriu sunt deosebit de complexe. Se menționează că documentul VISION este primul document de dezvoltare spațială

transnațională care tratează cuprinzător problemele tranziției.

Zona VISION reprezintă 7 % din teritoriul Europei și 26,5 % din populația continentului, cuprinzând 18 țări europene (dintre care 5 doar parțial). Se caracterizează atât prin diferențe mari din punct de vedere al situației sociale, economice și geografice, cât și prin trăsături comune importante care reclamă un efort colectiv pentru a modela viitorul amenajării teritoriului în regiune.

Opțiunile politice și recomandările privind măsurile concrete prezentate în documentul VISION sunt general-orientative, ele neavând caracter obligatoriu.

Obiectivele principale comune ale dezvoltării spațiale în regiunea VISION se referă la:

- *competitivitate, eficiență și creștere economică* prin politici care vizează o dezvoltare generală, economică și socială sub semnul eficienței mărite, dinamismului și stabilității prin îmbunătățirea structurii spațiale a economiei și infrastructurii;
- *dezvoltare echilibrată și coeziune* prin politici care să contribuie la o structurare mai echilibrată a economiei și societății prin întărirea coeziunii economice, sociale și teritoriale și prin susținerea arealelor cu probleme de subdezvoltare sau de schimbări structurale severe;
- *protecția mediului și a patrimoniului natural și construit* prin politici care să susțină durabilitatea dezvoltării și utilizării resurselor și protejarea mediului pentru generațiile următoare;
- *integrare* prin politici de dezvoltare spațială care să contribuie la permeabilizarea zonelor transfrontaliere pentru contacte și interacțiuni, la apropierea între regiuni și orașe în sens temporal, economic, social și psihologic, precum și la rezolvarea în colaborare a unor probleme comune sau interdependente.

Dezvoltarea spațială echilibrată și durabilă este noțiunea care desemnează integrarea diferitelor obiective ale dezvoltării spațiale. Ea are dimensiuni demografice, economice, sociale, de mediu și se referă la stabilirea echilibrului între aceste aspecte.

Principalele obiective ale politicilor spațiale în zona VISION trebuie implementate în diferite domenii de activitate, pentru care documentul prezintă problemele actuale și propunerile de politici generale și specifice, respectiv:

- *Îmbunătățirea structurii spațiale*, care cuprinde totalitatea măsurilor complexe referitoare atât la zonele urbane și rurale cât și la rețelele de infrastructură; se propun următoarele direcții majore de intervenție:
  - contracararea creșterii dezechilibrelor economice;
  - stabilirea unui nou tip de relație urban-rural;
  - gestionarea problemei periferității;
  - diversificarea structurilor economice regionale și mobilizarea resurselor interne;
  - asigurarea accesului la informație și cunoaștere în toate regiunile.
- *Modelarea dezvoltării orașelor*, care trebuie să se bazeze pe:
  - identificarea priorităților în evoluția sistemului urban;
  - transformarea structurii orașelor;
  - îmbunătățirea locuirii urbane, susținută de bugetele locale și serviciile urbane.
- *Dezvoltarea zonelor rurale*, prin politici diferențiate, corespunzătoare situațiilor specifice, bazate pe strategii de dezvoltare rurală care includ aspecte economice, sociale și de mediu.
- *Dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor*, care trebuie să aibă prioritar în vedere îmbunătățirea legăturilor de transport de-a lungul coridoarelor europene, dezvoltarea transportului multimodal, reabilitarea rețelei rutiere existente etc.

- *Protecția mediului și managementul patrimoniului natural și cultural*, pentru care propunerile de politici vizează:
  - elaborarea Planurilor Naționale de Mediu cu obiective calitative și ținte cantitative de protecție obligatorii;
  - obligativitatea evaluării impactului de mediu pentru marile proiecte de dezvoltare;
  - reconstrucția ecologică a zonelor degradate;
  - cooperarea transfrontalieră în menținerea calității mediului natural și promovarea unor politici transnaționale de mediu, în special în cazul unor mari rezerve de apă, a unor resurse comune și a valorilor naturale, culturale și de mediu;
  - managementul corespunzător al zonelor cu biodiversitate ridicată;
  - managementul riscurilor în zonele amenințate de dezastre naturale, prin programe transnaționale de protecție contra inundațiilor în cadrul bazinelor hidrografice; trebuie elaborate planuri transnaționale generale și comprehensive pentru întregul bazin, care să reducă riscurile de inundații prin măsuri specifice de amenajare a teritoriului pentru agricultură, exploatarea forestieră, dezvoltare urbanistică, recreere și alimentări cu apă;
  - identificarea, catalogarea și protejarea prin lege a obiectivelor ce compun patrimoniul istoric, arheologic și artistic; trecerea de la protecția unor monumente individuale la protecția unor ansambluri și peisaje culturale.

Punerea în aplicare a perspectivelor de dezvoltare spațială necesită un cadru instituțional adecvat care să includă instituțiile, instrumentele de planificare spațială și actorii implicați care să poată acționa prin politici specifice contextului teritorial.

Spațiul VISION este considerat ca subiect al procesului de integrare europeană, în cadrul căruia se promovează crearea unor rețele de cooperare transfrontalieră între orașe, regiuni și actori. Cooperarea transfrontalieră și instituirea Euroregiunilor ar trebui să aibă prioritate.

2.1.2.7. Strategia Tematică pentru Mediul Urban⁴

Zonele urbane joacă un rol important în atingerea obiectivelor Strategiei UE pentru Dezvoltare Durabilă. În ariile urbane, dimensiunea de mediu, cea economică și cea socială interferează cel mai puternic. În orașe sunt concentrate cele mai multe probleme de mediu, și tot acolo este locul unde se regăsesc cei mai mulți agenți economici și cele mai multe investiții.

Patru din cinci cetățeni europeni trăiesc în mediul urban și calitatea vieții lor este direct influențată de starea mediului urban. O calitate înaltă a mediului urban contribuie de asemenea la atingerea priorității Strategiei Lisabona revizuite, și anume “*să facem din Europa un loc mai atractiv pentru a trăi și a investi*”. Atractivitatea orașelor europene va întări potențialul de creștere și de generare de locuri de muncă și, prin urmare, orașele sunt factori cheie pentru implementarea Agendei Lisabona 33.

Există preocupări tot mai intense privind starea mediului urban în Europa. Provocările de mediu cu care se confruntă orașele au consecințe semnificative pentru sănătatea umană, calitatea vieții cetățenilor din mediul urban și performanța economică a orașelor.

Obiectivul Strategiei este de a: “*contribui la o mai bună calitate a vieții printr-o abordare integrată privind zonele urbane*” și de a contribui la “*un nivel mai înalt al calității vieții și a bunăstării sociale a cetățenilor, prin asigurarea unui mediu în care nivelul poluării nu generează efecte nocive asupra sănătății umane și a mediului și prin încurajarea dezvoltării durabile urbane*”.

4

Această strategie tematică a fost elaborată în baza prevederilor celui de-al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu și urmărește îmbunătățirea performanțelor de mediu la nivelul orașelor europene. Obiectivul strategiei este de a sprijini statele membre, precum și autoritățile locale și regionale în implementarea politicilor și legislației de mediu.

În concordanță cu cel de-al 6-lea Program de acțiune, Strategia propune acțiuni în 4 domenii prioritare:

- management urban;
- transport durabil;
- construcții;
- proiectare urbană;
- exemplificari de bune practici;
- posibile obligații EU de a adopta planuri la nivel local.

Obiectivele strategiei. Măsurile prezentate în această strategie au scopul de a contribui la o mai bună implementare a politicilor de mediu ale UE și a legislației la nivel local, prin sprijinirea și încurajarea autorităților locale de a adopta o abordare mai integrată a managementului urban și prin invitarea statelor membre să sprijine acest proces și să exploateze oportunitățile oferite la nivelul UE.

Daca va fi implementată la toate nivelurile, Strategia va contribui la îmbunătățirea mediului urban, conducând la creșterea atractivității orașelor și la îmbunătățirea condițiilor de viață, muncă, la atragerea de investiții și la reducerea impactului negativ al orașelor asupra mediului la cel mai extins nivel, de exemplu în ceea ce privește schimbările climatice.

Măsuri. Abordarea integrată a managementului de mediu la nivel local și a transportului în mod deosebit, pe baza consultării efective a tuturor factorilor implicați este un element cheie pentru implementarea legislației de mediu și atingerea unor îmbunătățiri pe termen lung în ceea ce privește performanța și calitatea mediului. Este necesară sprijinirea autorităților locale în adoptarea acestor tehnici de management. **Comisia Europeană încurajează statele membre, autoritățile locale și regionale să deruleze programe în vederea promovării construcțiilor durabile în orașele lor.**

Îndrumare pentru Managementul integrat de mediu. Adoptarea unei abordări integrate a managementului mediului urban ajută la evitarea conflictelor între diferite politici și inițiative aplicabile ariilor urbane și la adoptarea unei viziuni pe termen lung pentru dezvoltarea orașului.

Abordările integrate duc la o planificare mai bună și la rezultate semnificative. Definirea clară a obiectivelor și a țințelor, asumarea responsabilităților, a procedurilor de monitorizare a progreselor, consultarea publicului, verificarea rezultatelor, auditul și raportarea sunt cruciale pentru implementarea efectivă a măsurilor.

Îndrumare pentru planurile de transport urban durabil. Transportul urban are un impact direct asupra poluării aerului, zgomotului, congestiilor în trafic și emisiilor de dioxid de carbon (CO₂) și este fundamental pentru cetățeni și afaceri.

Adoptarea și implementarea planurilor de transport urban este obligatorie. Planificarea reală a transportului urban presupune o viziune pe termen lung pentru planificarea cerințelor financiare pentru infrastructură și autovehicule și desemnarea shemelor de acordare a stimulentelelor, pentru promovarea unui transport public urban de calitate, a mersului pe jos și pe bicicletă în condiții de siguranță și coordonarea planurilor de transport urban cu planificarea teritorială la nivelurile administrative adecvate. Planificarea transportului urban trebuie să țină cont de elemente de siguranță și securitate, accesul la bunuri și servicii, poluarea aerului, zgomot, emisiile de gaze cu efect de seră și consumul de energie, destinația terenurilor, să acopere atât transportul de pasageri, cât și cel de bunuri și să integreze toate modurile de transport. Soluțiile trebuie să fie adaptate condițiilor locale și adoptate în baza consultării publicului și a celorlalți factori de interes, iar sarcinile/țințele să reflecte situația locală. Comisia Europeană recomandă autorităților locale dezvoltarea și implementarea Planurilor de transport urban durabil.

Schimbări climatice. Zonele urbane joacă un rol important atât în adaptarea la efectele produse

de schimbările climatice, cât și în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Orașele sunt vulnerabile la consecințele schimbărilor climatice precum inundațiile, valurile de caldură, crizele de apă mai frecvente și mai severe. Planurile integrate de management urban ar trebui să cuprindă măsuri care să vizeze limitarea **riscului de mediu** astfel încât orașele să facă mai bine față unor astfel de schimbări.

Zonele prioritare de acțiune pentru autoritățile locale în scopul scăderii emisiilor de gaze cu efect de seră sunt transporturile și construcțiile. Implementarea Planurilor de transport urban durabil, inclusiv a măsurilor specifice de promovare a emisiilor scăzute de CO₂ și a vehiculelor eficiente energetic, vor ajuta la reducerea gazelor cu efect de seră la nivel local.

Construcțiile durabile îmbunătățesc eficiența energetică în timp ce scad emisiile de CO₂. Autoritățile locale pot promova asemenea măsuri prin campanii de conștientizare, prin stabilirea și aplicarea, unde este posibil, unor standarde și adoptarea celor mai bune practici pentru clădirile pe care le dețin și pentru cele pe care le concesionează prin „achiziții publice verzi”. În acest context, renovarea clădirilor are o importanță semnificativă. În vederea promovării eficienței energetice și a utilizării energiilor reciclabile în rândul actorilor locali și regionali, Strategia va continua să folosească, în sprijinul **politicii sale energetice**, programul „**Intelligent Energy-Europe**”.

Natură și biodiversitate. Designul urban durabil (planificarea corespunzătoare a utilizării terenurilor) va contribui la reducerea răsfirării urbane și la reducerea pierderii de habitate naturale și a biodiversității.

Managementul integrat al mediului urban ar trebui să întărească politicile de utilizare durabilă a terenurilor, care să evite răsfirarea urbană și să reducă proporția terenurilor scoase din circuitul agricol, și să includă **promovarea biodiversității urbane** și să mărească nivelul de conștientizare în rândul locuitorilor din orașe.

Mediul și calitatea vieții. Planurile de asigurare a unui transport urban durabil vor contribui la reducerea poluării aerului și a celei fonice, la încurajarea ciclismului și a mersului pe jos, îmbunătățind **sănătatea** și reducând obezitatea. Metodele durabile de construcție vor contribui la promovarea confortului, siguranței, accesibilității și reducerii impactului asupra sănătății generat de poluarea aerului exterior sau de interior, în special în privința sistemelor de încălzire.

Transportul joacă un rol critic în contextul schimbărilor climatice, al calității aerului și dezvoltării durabile. Strategia ia în considerare un set complex de acțiuni necesare îmbunătățirii mediului urban, incluzând noile standarde aplicate vehiculelor (**EURO 5, EURO 6**), ceea ce se va reflecta asupra măsurilor de promovare pe scară mai largă a aplicării diferențiate în zonele sensibile din punct de vedere al mediului și a zonelor cu nivel scăzut de emisii, cu restricții pentru transportul poluant.

Utilizarea durabilă a resurselor naturale. Strategia Tematică în domeniul utilizării durabile a resurselor naturale evidențiază importanța utilizării resurselor naturale într-o manieră eficientă, care să reducă impactul asupra mediului. Un management urban mai bun poate reduce impactul utilizării zilnice a resurselor, cum ar fi energia și apa. Evitarea răsfirării urbane prin intermediul modelelor de instalare de mare densitate și mixte oferă avantaje de mediu în privința utilizării terenurilor, a transportului și încălzirii, contribuind la economisirea resurselor pe cap de locuitor.

2.1.3. Contextul național al dezvoltării spațiale și sociale

Pe măsură ce economia va începe să se dezvolte disparitățile de dezvoltare spațială existente între regiunile din România și în interiorul acestora se vor **accentua** deoarece dezvoltarea are tendința de a se polariza în zonele cele mai prospere.

Principalele probleme care trebuie controlate pentru a determina o dezvoltare echilibrată și durabilă în România sunt:

- creșterea importanței capitalei în comparație cu dezvoltarea generală din celelalte regiuni;
- creșterea dezechilibrată dintre vestul și estul țării, din cauza piețelor vestice care acționează ca factor de creștere economică, zonele mai puțin dezvoltate fiind cele din nord-est, respectiv la granița cu Republica Moldova și la sud, de-a lungul Dunării;
- inegalitățile intra-regionale care reflectă structura de mozaic a dezvoltării economice: în interiorul regiunilor, județe relativ dezvoltate coexistă în imediata vecinătate a celor mai puțin dezvoltate;
- declinul urban al orașelor de mărime mică și medie;
- impactul puternic negativ al restructurării industriale.

Postaderarea aduce în fața României obiective care nu mai pot fi incluse simplist în aria generală a reformei, a dezvoltării și nici în cea a creșterii economice. Acestea, chiar dacă par de creștere și dezvoltare, în realitate trebuie să fie obiective de **valorificare a oportunității aderării**. Ar fi greșit să se creadă că principalul element de valorificare al aderării este intrarea de capital sub forma fondurilor comunitare. Acestea, dacă vor fi corect utilizate, vor contribui la rezolvarea unor probleme scadente ale dezvoltării, dar adevărata valorificare constă în capacitatea utilizării avantajelor oferite de piața integrată europeană.

Este o perioadă în care trebuie **să se conceapă o nouă ierarhizare a priorităților și oportunităților, în vederea valorificării pe termen lung, în condiții de piață liberă și globalizată, a factorilor de avantaj comparativ. Se cere saltul de la prudenta și timida politică de asigurare a subzistenței la curajoasa și îndrăzneța politică de cucerire a piețelor străine.**

Utilizarea oportunităților de finanțare oferite de Uniunea Europeană în scopul realizării unei dezvoltări echilibrate a regiunii Olteniei reprezintă una din acțiunile ce trebuie cu grijă și din timp planificate și sprijinite de către autorități și prin atragerea participării comunităților la deciziile ce le privesc în mod nemijlocit.

2.1.3.1. Planul Național de Dezvoltare 2007-2013

Planul Național de Dezvoltare (PND) este considerat **instrumentul fundamental** prin care România încercă să recupereze cât mai rapid disparitățile de dezvoltare socio-economică față de Uniunea Europeană. Acesta este un concept specific politicii europene de coeziune economică și socială (*Cohesion Policy*) și reprezintă **documentul de planificare strategică și programare financiară multianuală, elaborat într-un larg parteneriat, care va orienta și stimula dezvoltarea socio-economică a României în conformitate cu Politica de Coeziune a Uniunii Europene**. PND reprezintă un **instrument de prioritizare a investițiilor publice pentru dezvoltare**, fiind considerat documentul pe baza căruia a fost elaborat **Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013** (CSNR).

Pentru reducerea decalajelor de dezvoltare față de UE, pornind de la o analiză cuprinzătoare a situației socio-economice actuale, au fost stabilite **șase priorități naționale de dezvoltare**, ce grupează în interior o multitudine de domenii și sub-domenii prioritare:

- creșterea competitivității economice și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere;
- dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport;
- protejarea și îmbunătățirea calității mediului;
- dezvoltarea resurselor umane, promovarea ocupării și a incluziunii sociale și întărirea capacității administrative;
- dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în sectorul agricol;
- diminuarea disparităților de dezvoltare între regiunile țării.

Formularea obiectivelor strategice ce contribuie la realizarea priorităților naționale de dezvoltare încearcă să îmbine, pe de o parte, elementele politicilor sectoriale și ale politicii de

dezvoltare regională, inclusiv prin prisma *Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă a României „Orizont 2025”*, și, pe de altă parte, orientările strategice la nivel european și cerințele specifice legate de accesarea fondurilor comunitare post-aderare.

2.1.3.1.1. Viziunea strategică a PND 2007-2013

O Românie competitivă, dinamică și prosperă

Obiectivul global: Reducerea cât mai rapidă a disparităților de dezvoltare socio-economică între România și Statele Membre ale Uniunii Europene.

Creșterea economică reprezintă cheia succesului transformării României, aducând:

- un nivel de trai superior;
- investiții în sectorul productiv;
- infrastructură și servicii publice de calitate (inclusiv pentru creșterea coeziunii și incluziunii);
- investiții pentru creșterea gradului de ocupare și a oportunităților capitalului uman.

În contextul unei *economii globale din ce în ce mai integrate*, creșterea va rezulta din:

- productivitate mai mare, prin îmbunătățirea eficienței muncii, a managementului și a utilizării capitalului în producție
- îmbunătățirea cunoștințelor de piață, strategii de succes pentru penetrarea pe piață și produse și servicii cu o valoare adăugată mai mare, printr-o bază antreprenorială dinamică;
- valorificarea efectivă a rezultatelor cercetării în procesul de inovare;
- investiții în infrastructură în vederea îmbunătățirii accesibilității și a condițiilor de viață;
- administrare/guvernanta eficientă, atât în domeniul public cât și în cel privat, pentru asigurarea unui mediu favorabil investițiilor și pentru o mai bună utilizare a resurselor publice, inclusiv a Fondurilor Structurale și de Coeziune;
- asumarea principiilor dezvoltării durabile pentru asigurarea unei administrări eficiente a resurselor, managementul mediului înconjurător, includerea tuturor grupurilor în dezvoltarea societății, precum și o dezvoltare spațială echilibrată și complementară.

Creșterea productivității: România își propune să devină o economie generatoare de valoare adăugată ridicată care să aducă beneficii substanțiale investitorilor și angajaților. Motorul acestei evoluții îl reprezintă creșterea productivității prin investiții în capitalul productiv, în echipamente și tehnologie, precum și în capitalul uman. Automatizarea industriei, mecanizarea agriculturii, optimizarea unităților de producție, re tehnologizarea și modernizarea echipamentelor, asimilarea tehnologiilor informației și utilizarea unor tehnici moderne de management al afacerilor vor sprijini și facilita creșterea productivității economice și vor duce la obținerea unor randamente mai bune în sectorul agricol. În același scop, se recunoaște contribuția ISD la transformarea economică, cu efecte imediate asupra productivității și orientării managerilor și angajaților spre satisfacerea nevoilor pieței. Dezvoltarea sectoarelor inovative și creatoare de valoare adăugată este strâns corelată cu creșterea numărului de absolvenți și angajați în domeniile bazate pe cunoaștere. În acest scop, România va sprijini majorarea ponderii absolvenților de studii superioare în totalul forței de muncă. Se va acorda o atenție deosebită dezvoltării abilităților și competențelor în sectoare economice cu potențial ridicat de dezvoltare.

Crearea unei baze antreprenoriale dinamice: Stimularea dinamismului și internaționalizării bazei antreprenoriale reprezintă un mijloc cheie pentru a dezvolta o economie prosperă și a răspunde provocărilor și oportunităților unei piețe globalizate. România va promova tranziția către o economie a

cunoașterii și va căuta să ocupe o poziție cât mai înaltă pe scara valorii adăugate. Ca parte a acestui proces, România va investi în extinderea bazei și promovarea culturii antreprenoriale, pentru a crea astfel un bazin de oportunitate din care să se nască o generație de întreprinzători cu idei inovative și generatori de creștere economică și pentru a oferi oportunitatea afirmării spiritului antreprenorial unui segment cât mai larg al societății.

Se recunoaște rolul pe care sectorul IMM-urilor îl are în crearea unei economii inovatoare, prospere și generatoare de valoare adăugată. Acest sector reprezintă un motor fundamental de creștere economică, având capacitatea de a propulsa economia către potențialul său real de dezvoltare. Eforturile vor viza atât capacitatea de a concura cu succes pe piețele internaționale, cât și aceea de a răspunde mai bine cererii interne. Totodată, nu se va neglija rolul pe care îl au companiile mari la promovarea și sustenabilitatea în timp a dezvoltării economice. Vor fi create și dezvoltate sisteme pentru susținerea acestor procese, inclusiv prin furnizarea de informații de piață (studii de piață, informații despre noi procese și tehnologii, asistență pentru accesarea de noi piețe etc.). Se va acorda, în acest sens, sprijin pentru dezvoltarea și utilizarea unor sisteme de asigurare a calității și de certificare.

Cercetare - dezvoltare și inovare: România va promova un mediu favorabil cercetării-dezvoltării și valorificării economice a rezultatelor acestor activități, precum și transferul tehnologic, în vederea creșterii competitivității economice. În acest context, obiectivul este de a majora la 3% din PIB cheltuielile de cercetare - dezvoltare până în anul 2015. Aceasta va presupune investiții în cercetarea din domeniul public și sectorul privat. Va fi sprijinită cercetarea în domeniile relevante sau cele potențial relevante pentru activitatea economică, în strânsă legătură cu cererea reală. România va investi de asemenea în mecanismele de „comercializare” a cercetării și de protejare a proprietății intelectuale, precum și în promovarea mărcilor comerciale. Va fi susținută totodată crearea mecanismelor pentru promovarea unei culturi orientate spre cercetare și inovare, precum și diseminarea adecvată a rezultatelor cercetării.

O atenție specială va fi acordată proceselor și tehnologiilor energo-eficiente și utilizării surselor regenerabile de energie.

Accesibilitate, inter-conectivitate și infrastructură de bază: România va realiza investiții în dezvoltarea infrastructurii, conform unei strategii bine definite, având ca scop creșterea mobilității persoanelor, bunurilor, serviciilor și ideilor și sporirea atractivității României, inclusiv ca locație de afaceri. Racordarea la coridoarele pan-europene de transport și crearea unor sisteme moderne de transport rutier, feroviar, fluvial, maritim și aerian, promovarea inter-modalității și creșterea siguranței traficului constituie premise ale unei astfel de evoluții. Pe lângă rolul pe care îl au în creșterea mobilității, investițiile în infrastructura de transport vor contribui la dezvoltarea unor „coridoare de oportunitate” și a unor poli de creștere, precum și la formarea de clustere economice. Vor fi promovate proiecte pentru racordarea la rețelele transeuropene de energie și pentru îmbunătățirea eficienței energetice. Aceste intervenții vor influența pozitiv creșterea economică, vor crea un avantaj competitiv prin reducerea costurilor de producție și vor contribui la crearea unui mediu sănătos de viață și pentru desfășurarea activităților economice. Investițiile pentru creșterea conectivității digitale vor duce la crearea de noi oportunități pentru România în domeniul comerțului electronic, e-guvernare și al altor servicii electronice și vor face ca aceste oportunități să fie accesibile tuturor. Este necesar ca integrarea digitală a României în economia globală să aibă loc în toate sectoarele – economic, social și guvernamental – dar și în ceea ce privește accesul populației la aceste servicii, contribuind, dar și beneficiind, cât mai mult de pe urma unei interconectivități sporite. Vor fi susținute, totodată, investițiile în sistemele de management al apei și deșeurilor, precum și în sisteme și măsuri de prevenire a riscurilor naturale. Acestea vor contribui la protecția mediului înconjurător, îmbunătățirea mediului de afaceri și a centrelor rezidențiale și totodată vor transmite un semnal de piață cu privire la imaginea României ca o locație sigură pentru investiții, dar și un mediu sănătos de viață. Un aspect esențial al investițiilor în infrastructura de bază este acela de a transmite un semnal de piață cu privire

la gradul de atractivitate al României, precum și de a reduce fluxul migratoriu extern al persoanelor aflate în căutarea unor condiții de viață și de muncă mai bune. Va fi importantă în special dezvoltarea centrelor urbane ca locații atractive pentru forța de muncă din domeniul noilor tehnologii și creșterea în acest scop a importanței capitalei și a altor centre urbane cheie, precum și realizarea unei planificări teritoriale eficiente care să ducă la creșterea atractivității și promovarea dezvoltării echilibrate.

2.1.3.1.2. Obiectivele orizontale ale PND

Dezvoltarea durabilă, egalitatea de șanse și promovarea societății informaționale

Dezvoltarea țării trebuie să aibă un caracter durabil din punct de vedere economic, social și al protecției mediului. România va utiliza într-un mod eficient și responsabil resursele sale naturale și va întreprinde acțiuni în vederea eficientizării consumului energetic, reducerii cantității de deșuri produse și dezvoltării managementului acestora, îmbunătățirii prevenirii și controlului poluării, precum și pentru dezvoltarea proceselor și sistemelor în domeniul agriculturii și pisciculturii. Totodată, România va continua să promoveze egalitatea de șanse între femei și bărbați și pentru toate grupurile sociale, creând astfel condițiile ca un segment cât mai extins al societății și economiei românești să contribuie la dezvoltare și inovare. Servicii precum educația și sănătatea vor fi dezvoltate în vederea asigurării unui acces egal și al promovării oportunităților atât la nivel individual, cât și la nivelul comunităților, în plan personal, social dar și economic. Se vor promova complementaritatea și echilibrarea atractivității regiunilor, în vederea maximizării accesului la oportunități și evitării dezvoltării excesive a anumitor zone, cu efecte negative asupra mediului, utilizării resurselor sau în domeniul social. Promovarea unei societăți informaționale accesibile tuturor poate „democratiza” accesul la oportunitățile de dezvoltare. De asemenea, va permite indivizilor și comunităților efectuarea unui salt tehnologic și o participare mai bună la activitățile de inovare și înalt productive.

Dimensiunea spațială

Viziunea strategică a PND se corelează cu obiectivele pe termen lung ale dezvoltării teritoriale a României, configurate de *Conceptul strategic de dezvoltare spațială a României și reintegrare în structurile spațiale ale Uniunii Europene* (orizont 2025) și care urmăresc orientarea eforturilor naționale pentru o Românie capabilă să își definească și să își asume dezvoltarea viitoare și rolul pe care îl poate juca în UE și la nivel internațional, pe baza utilizării, dezvoltării și consolidării potențialului propriu.

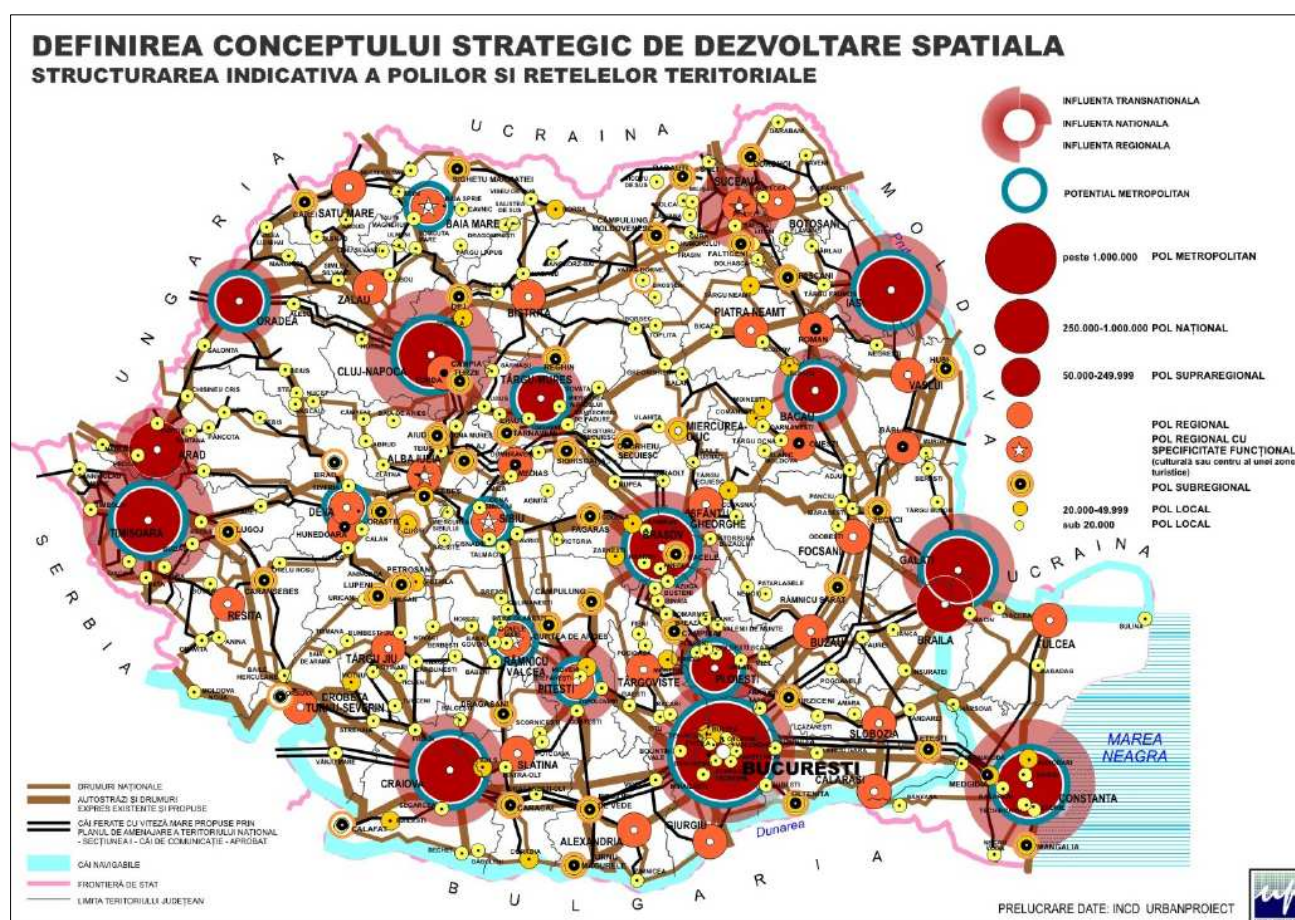

Fig. 4. Definirea conceptului strategic de dezvoltare spațială.
Relații spațiale în Sud-Estul Europei (sursa: PND 2007 - 2013).

Obiectivului strategic general i se subsumează următoarele obiective specifice:

- racordarea la rețeaua europeană și intercontinentală a polilor și coridoarelor de dezvoltare spațială;
- structurarea armăturii urbanizării prin dezvoltarea echilibrată a rețelei de localități urbane;
- afirmarea solidarității urban-rural adecvată diferitelor categorii de teritorii;
- valorificarea patrimoniului natural și cultural.

Strategia va avea în vedere coridoarele/polii de dezvoltare consacrați sau emergenți, urmărind crearea premiselor pentru difuzarea cât mai extinsă în spațiile adiacente a efectelor de creștere generate de aceștia, precum și interconectarea eficientă într-o rețea funcțională la nivel regional, național și transeuropean.

Fig. 5. Harta indicativă a polilor de dezvoltare (sursa: PND 2007 - 2013).

În vederea atingerii obiectivului global și a obiectivelor specifice pentru perioada 2007-2013, măsurile și acțiunile avute în vedere sunt grupate în cadrul a șase priorități naționale de dezvoltare:

- creșterea competitivității economice și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere;

- dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport;
- protejarea și îmbunătățirea calității mediului;
- dezvoltarea resurselor umane, promovarea ocupării și a incluziunii sociale și întărirea capacității administrative;
- dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în sectorul agricol;
- diminuarea disparităților de dezvoltare între regiunile țării.

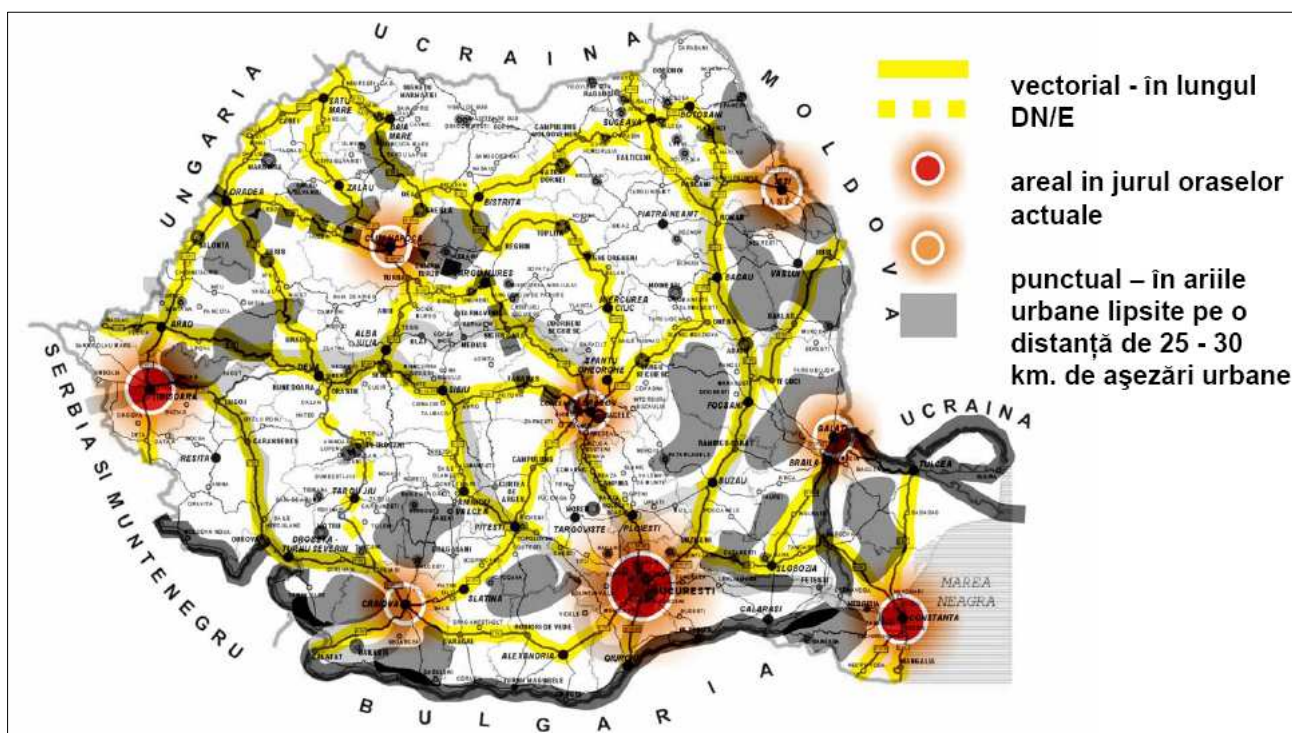

Fig. 6. Harta indicativă a evoluției urbanizării (sursa: PND 2007 - 2013).

Prioritățile naționale de dezvoltare asigură continuitatea față de liniile directoare ale PND 2004-2006 și încearcă să îmbine, pe de o parte, elementele politicilor sectoriale și ale politicii de dezvoltare regională, inclusiv prin prisma Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă a României „Orizont 2025”, și, pe de altă parte, orientările strategice la nivel european și cerințele specifice legate de accesarea fondurilor comunitare post-aderare. Implementarea acestor priorități se realizează prin intervenția concertată a mai multor surse publice de finanțare: bugetul de stat, bugetele locale, fonduri europene, surse atrase (împrumuturi interne și externe). Contribuția sectorului privat este, de asemenea, importantă în contextul necesității cofinanțării proiectelor adresate acestuia în mod direct. Schema prezentată în continuare reflectă relațiile proiectate între Obiectivul Global, Obiectivele Specifice și Prioritățile Naționale de Dezvoltare.

Obiectivul global al PND poate fi atins numai în condițiile coordonării tuturor resurselor instituționale, tehnice, financiare și umane disponibile.

Amenajarea teritoriului României

Activitatea de amenajare a teritoriului este reglementată în prezent în România de Legea nr. 350/2001 privind urbanismul și amenajarea teritoriului care specifică următoarele:

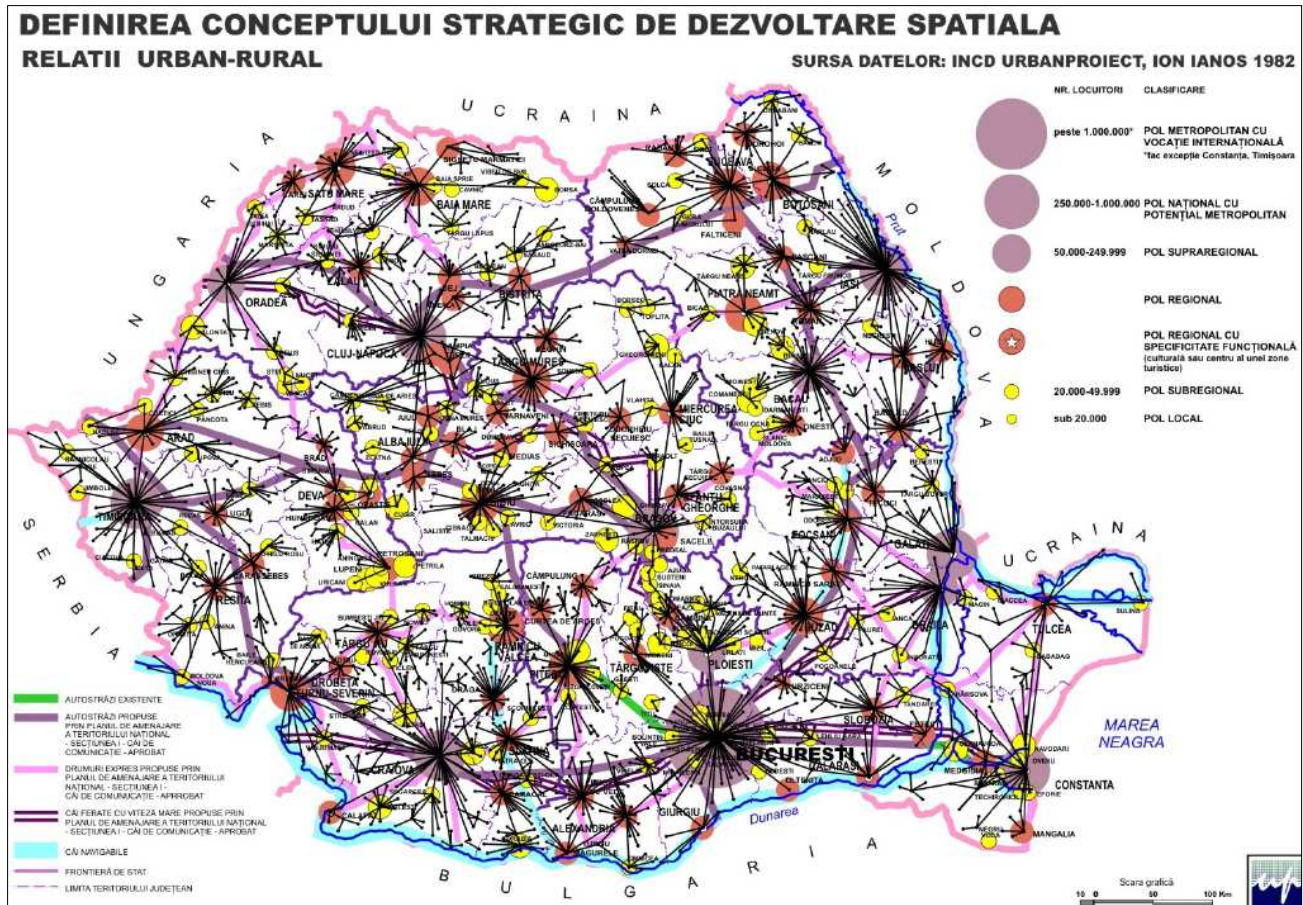
- **scopul** de bază al amenajării teritoriului îl constituie armonizarea la nivelul întregului teritoriu a politicilor economice, sociale, ecologice și culturale, stabilite la nivel național și local pentru asigurarea echilibrului în dezvoltarea diferitelor zone ale țării, urmărindu-se creșterea coeziunii și eficienței relațiilor economice și sociale dintre acestea;
- **obiectivele** principale ale amenajării teritoriului sunt: dezvoltarea economică și socială echilibrată a regiunilor și zonelor, cu respectarea specificului acestora; îmbunătățirea calității vieții oamenilor și colectivităților umane; gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului; utilizarea rațională a teritoriului;

2.1.3.1.3. Cadrul definitor pentru dezvoltarea spațială a României

Premisele evoluției pe termen lung. Estimarea preliminară a evoluției pe termen lung a României, exigență obligatorie a dezvoltării durabile a UE (Hanovra 2000) este racordată la principiile Schemei de Dezvoltare a Spațiului Comunitar, document adoptat în cadrul Uniunii Europene în 1999 și la Principiile Directoare pentru o Dezvoltare Teritorială Durabilă a Continentului European, adoptat în cadrul Consiliului European în anul 2000. Planificarea dezvoltării spațiale ia, de asemenea, în considerare eforturile de planificare și investiționale publice care de cele mai multe ori au impact pe termen lung, chiar în condițiile în care sunt implementate pe termen mediu:

- evoluția populației și a resurselor de muncă;
- dezvoltarea științifică și tehnologică;
- evoluția sectoarelor de activitate;
- dezvoltarea spațială.

Implicațiile spațiale ale proceselor care decurg din deciziile privind dezvoltarea României și reintegrarea în structurile europene privesc aspecte legate de: dezvoltarea corelată la scara teritoriului național și regional a rețelelor de poli de dezvoltare, a polilor complementari, a activităților stimulante pentru dezvoltarea economică și socială, organizarea cooperării pentru recuperarea dezechilibrelor în dezvoltarea regională, între zonele urbanizate și cele rurale, abordarea sistemică a

problemelor de mediu, organizarea accesibilitatii interne și racordarea la sistemele europene și internaționale.

Fig. 9. Definirea conceptului de dezvoltare spațială a României. Relații urban-rural.

Perspectivă privind evoluția populației și a resurselor de muncă. În contextul declinului demografic, deosebit de grave sunt profunzimea deteriorării structurii pe vârste a populației și implicațiile acestei deteriorări din perspectiva resurselor de muncă. Redresarea fenomenelor demografice defavorabile presupune structurarea și aplicarea unor politici coerente în acest sens, dar rezultatele nu vor fi evidente decât pe termen lung. Pentru abordarea strategică preliminară a dezvoltării spațiale, a fost reținută din studiile demografice varianta medie a evoluției populației pentru anul 2025, variantă care estimează un număr de 21,4 milioane locuitori (cu o proiecție de 20,3 milioane locuitori pentru 2050), în condițiile scăderii cu preponderență a populației tinere și a celei apte de muncă în detrimentul creșterii gradului general de dependență. Fluctuațiile pronunțate ale populației pe grupe de vârstă influențează direct volumul resurselor umane, mediu și superior pregătite, cerute de tehnologiile avansate și de creșterea rolului cercetării și dezvoltării în procesele economice, mai ales în condițiile scăderii drastice a populației tinere, estimată pe termen mediu și lung. Un alt fenomen alarmant îl constituie scăderea numărului de elevi de liceu și a studenților care provin din zonele rurale. Alături de acesta se situează efectele migrației forței de muncă, în special a celei înalt calificate. **Se anticipează** că, în mod similar cu ceea ce furnizează experiența țărilor europene, scăderea numărului de locuitori sau menținerea relativ staționară a acestuia nu va limita extinderea teritoriului ocupat de localități și de infrastructura tehnică. În plus, aproape în toate localitățile care se vor dezvolta ca aglomerații, ritmul de creștere al populației orașului principal va fi întrecut în mod semnificativ de cel al populației din restul componentelor aglomerației. De asemenea, deplasările teritoriale ale forței de muncă vor viza oportunitățile de dezvoltare conectate la realitățile și dinamica pieței, la eforturile publice de a facilita condițiile dezvoltării, un cadru de viață atrăgător, accesibilitate adecvată.

Extinderea în continuare a terenului ocupat cu construcții și amenajări se va datora următoarelor motive:

- ridicarea nivelului de trai care va duce la creșterea gradului de confort al locuințelor în 2025 la nivelul mediu actual din țările UE (1 pers./cameră și minim 15 m² locuibili/locuitor), la apariția celei de a doua și chiar a treia locuințe/gospodărie;
- creșterea gradului de motorizare;
- orientarea preferințelor de construire a locuințelor către zone rezidențiale cu densități reduse și un cadru natural nepoluat și cu peisaj atractiv;
- creșterea suprafețelor destinate serviciilor și spațiilor plantate publice;
- creșterea suprafețelor aferente noilor forme de activități de producție și distribuție;
- compensarea conversiei funcționale a unor suprafețe de teren din intravilan;

Politicile care se adresează creșterii demografice, educației, creșterii numărului de studenți, pregătirii forței de muncă înalt calificate, reținerea acesteia, îmbunătățirii serviciilor de adecvare, de dinamizare a adaptării forței de muncă la cerințele pieței, au reflectare directă și consecințe în planificarea spațială și a investițiilor publice de sprijin pentru:

- ✓ crearea condițiilor pentru amplasarea și funcționarea serviciilor legate de stimularea creșterii demografice, de educație, de asigurare a sănătății publice, precum și a celor privind educarea, dezvoltarea, diversificarea și orientarea forței de muncă;
- ✓ un loc special îl ocupă forța de muncă înalt calificată de ale cărei performanțe se leagă în mod direct nivelul PIB;
- ✓ atragerea și reținerea forței de muncă înalt calificate prin: valorificarea terenurilor libere și restructurabile din intravilanul localităților, diversificarea și îmbunătățirea stocului de locuințe, recuperarea zonelor rezidențiale insalubre, asigurarea calității vieții, a unui mediu

local și rural atrăgător, accesibilitate și servicii decente, reabilitarea zonelor istorice și cu semnificație culturală, menținerea culoarelor verzi în spațiul construibil al localităților și a centurilor verzi în jurul acestora;

- ✓ identificarea potențialului local de dezvoltare economică, a competențelor definitorii locale, planificarea și diversificarea activităților economice la nivel local și regional, rezervarea amplasamentelor adecvate, asigurarea serviciilor aferente necesare, reabilitarea zonelor abandonate pentru a deveni atractive pentru noi investiții;
- ✓ o bună cooperare între orașe și comunele din aria de influență imediată în toate planurile.

Perspectivă privind dezvoltarea științifică și tehnologică. În perioada actuală a globalizării, dependența dezvoltării economice de **binomul cercetare-dezvoltare** a reconfigurat practic modul de relaționare dintre diferitele componente ale procesului de producție și, odată cu aceasta, a condus la structurarea de „poli ai inteligenței” cu localizări strategice, organizați în rețele internaționale legate informatizat. Practic, nici un domeniu de activitate, dintre care semnificativ de multe sunt foarte noi, nu se mai poate dispensa de rezultatele cercetărilor aplicative și fundamentale și de mijloacele de difuzare și aplicare a acestora, necesitând astfel implicarea unei forțe de muncă înalt pregătite și deci a unui învățământ superior dinamic și interactiv cu cerințele pieței. Condiționarea dezvoltării științifice și tehnologice de cea a învățământului superior este reflectată de strategiile în domeniu ale țărilor intrate mai târziu în UE.

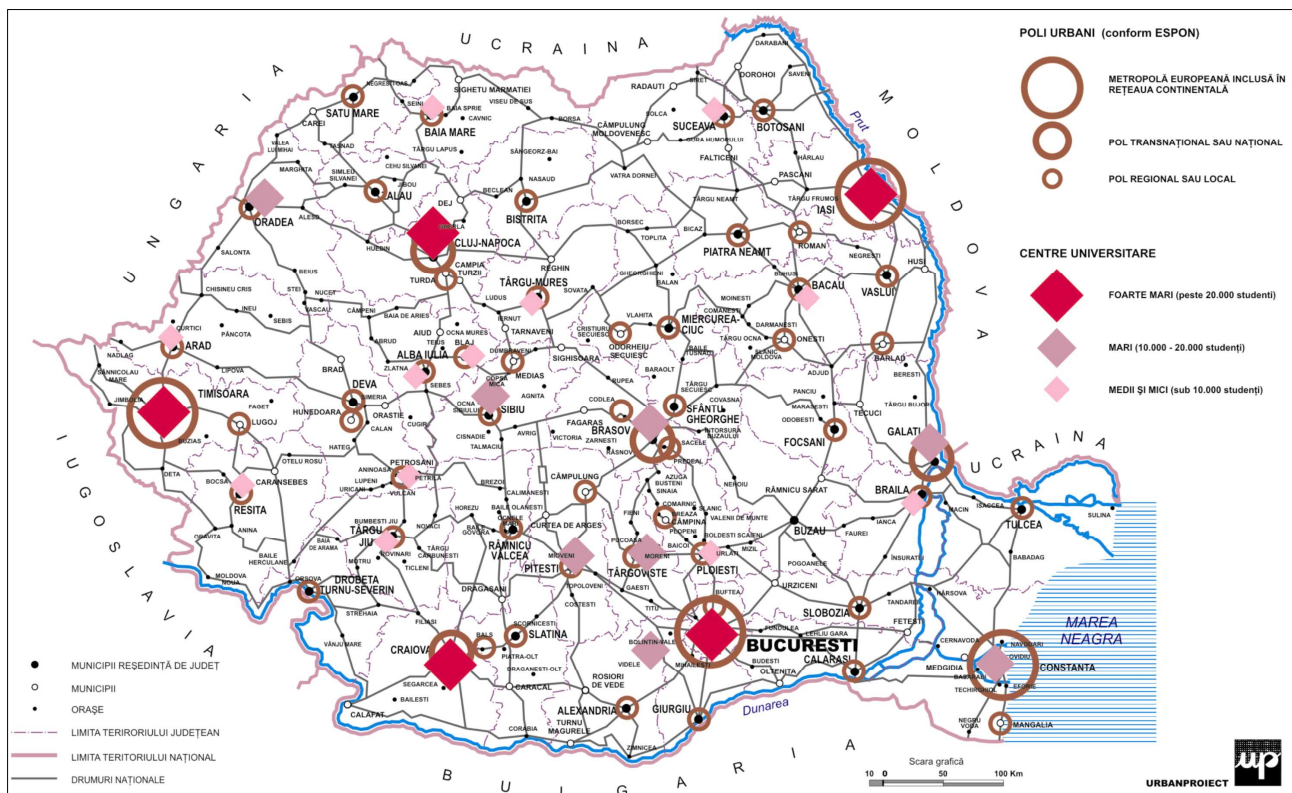

Fig. 10. Polii urbani de creștere în relație cu centrele universitare (sursa PND 2007-2013).

Țările din ultimele două valuri de aderare la UE și unele țări candidate sau din afara UE au dezvoltat în mod semnificativ învățământul superior, peste indicele din vechile membre UE, din următoarele considerente:

- pregătirea pentru a face față competiției comunitare prin elaborarea strategiilor de dezvoltare bazate pe competențe-cheie și prin susținerea sectorului de cercetare ca factor-cheie al dezvoltării;
- creșterea numărului de studenți și de cercetători și îmbunătățirea raportului studenți-cercetători;
- amânarea intrării tinerilor pe piața muncii în perioada de adaptare la noul context de membru UE;
- compensarea migrației de inteligență și a forței de muncă înalt calificate.

Se consideră că este oportun ca evoluția învățământului superior și a cercetării, esențială ca factor al dezvoltării, să țină seama de următorii parametri pentru anul 2025:

- ✓ creșterea învățământului superior spre un indice de 3.000 – 3.500 studenți la 100.000 locuitori (cu toate implicațiile în dezvoltarea învățământului preuniversitar/liceal prin internate și burse, atât pentru a se evita reflectarea declinului demografic al populației tinere prin scăderea numărului de studenți, cât și creșterea șanselor elevilor din mediul rural de a accede la liceu și apoi învățământul superior;
- ✓ susținerea cercetării și coborârea raportului studenți/cercetători în intervalul 15,0–18,0 (19,2 în 1999);
- ✓ dezvoltarea învățământului superior și a cercetării, în special în capitală și în centrele regionale cu perspective de metropolizare, cu precădere în forme moderne, în cooperare cu parcuri științifice și tehnologice urmărindu-se conectarea acestora la rețeaua internațională actuală.

Implicațiile spațiale ale dezvoltării științifice și tehnologice se referă la relaționarea și localizarea programelor specifice de cercetare, dezvoltare, tehnologie și privesc reflectarea acestora în planificarea spațială la nivel local, regional, național și racordarea la contextul european și internațional.

Planificarea spațială durabilă are în vedere integrarea aspectelor privind dezvoltarea științifică și tehnologică în structurile spațiale ale localizării forței de muncă, centrelor universitare, resurselor materiale, polilor de dezvoltare, sistemelor piețelor și ale sistemelor de accesibilitate aferente. În prezent sunt luate în considerare următoarele tipuri de politici spațiale integrate:

- crearea de centre puternice („porturi ale inteligenței”) și dezvoltarea centrelor de dezvoltare existente, orientate pe domeniile care asigură competitivitatea României, conectate internațional (acestea sunt amplasate în principal în capitală și centrele regionale dar și în unele centre specializate);
- asigurarea localizării echilibrate la scara teritoriului național a învățământului superior și cercetării;
- corelarea acestora cu dezvoltarea serviciilor și dotărilor aferente, cu amplasarea parcurilor științifice și tehnologice, relaționarea acestora cu facilitățile de comunicare și acces la informații în condițiile asigurării accesibilității și echipării tehnice necesare.

Aceasta presupune necesitatea unei abordări strategice integrate, a cooperării interinstituționale legate de aceasta, precum și a unor sisteme de finanțare proiectate adecvat. Într-o primă fază, coordonarea și integrarea acestora este necesar să întărească armătura polilor și culoarelor urbanizate la scară regională și națională.

Perspectivă privind evoluția sectoarelor de activitate. Din perspectiva evoluției sectoarelor de activitate, planificarea dezvoltării spațiale și asigurarea coeziunii teritoriale iau în considerare: procesele de restructurare sectorială și procesul de urbanizare și relația urban-rural, în condițiile identificării competențelor-cheie și asigurării competitivității României în UE. Procesul de **restructurare sectorială**, în stadiul actual, ridică o suită substanțială de probleme cu impact asupra dezvoltării spațiale la nivelele inter-sectorial și intra-sectorial.

Restructurarea inter-sectorială presupune reducerea inevitabilă a activilor ocupați în sectorul

primar (agricultură, silvicultură, pescuit), scăderea sau, în cazuri speciale, creșterea moderată a sectorului secundar (industrie și construcții) și creșterea accentuată a sectorului terțiar (serviciile dintre care cea mai mare parte o reprezintă „*producția abstractă*”).

Restructurarea intra-sectorială conduce în sectoarele primar, secundar și terțiar la modificări importante:

- sectorul primar:
  - ✓ schimbarea raportului dintre agricultura de subzistență și cea de producție;
  - ✓ constituirea unor lanțuri/clustere axate pe producție, procesare, transport, servicii specifice asociate, cercetare, export, cu ierarhizarea unor centre principale „*porturi agro-industriale*” sau „*porturi verzi*” de conectare la fluxurile internaționale;
  - ✓ adoptarea sistemelor de informatizare a agriculturii necesară pentru subvenționarea fermelor, compatibile cu sisteme UE funcționale;
  - ✓ adaptarea la exigențele agriculturii periurbane;
  - ✓ dezvoltarea agriculturii ecologice etc.;
- sectorul secundar:
  - ✓ încheierea procesului de privatizare;
  - ✓ atragerea investitorilor pentru o re-industrializare moderată, pe baza noilor tehnologii și în sisteme moderne de organizare (parcuri de activități);
  - ✓ conversia fostelor platforme industriale, pe baza potențialului existent și cerințelor pieței, cu susținerea zonelor economice relevante și formarea clusterelor pentru produse competitive și de excelență;
- sectorul terțiar:
  - ✓ privilegierea emergenței „*industriei serviciilor*” ca activitate de producție abstractă;
  - ✓ susținerea cercetării și învățământului superior;
  - ✓ dezvoltarea serviciilor publice la nivel european;
  - ✓ dezvoltarea turismului în sistem cluster la scară teritorială.

Procesul de urbanizare reflectă evoluția structurii activităților economice către terțiarizarea economiei, iar strategiile spațiale de urbanizare urmăresc facilitarea acestui deziderat, crearea condițiilor spațiale specifice pentru orientarea către economia bazată pe cunoaștere. Dinamizarea procesului de urbanizare este un factor important în cadrul strategiilor spațiale care urmăresc crearea, la scară teritorială, a condițiilor favorabile de trecere de la statutul rural la cel urban pe două căi:

- *areal*, în jurul municipiilor și orașelor prin constituirea zonelor metropolitane și a aglomerărilor urbane;

Se estimează că România va înregistra, odată cu restructurarea sectorială, o creștere accentuată a urbanizării (ca ritm peste media categoriei țărilor din care face parte), de la 56,2% în anul 2000 la 66,9% în anul 2025. Această creștere va însemna modificarea statutului de locuitor rural în cel de locuitor urban a peste 1,1 milioane locuitori (din care marea majoritate vor rămâne în localitățile lor care își vor schimba statutul din sat în oraș).

Competitivitatea este analizată în legătură cu amplasarea teritorială a combinațiilor de activități economice, resurse și servicii de dezvoltare competitive și cu potențial competitiv, precum și cu evoluția structurii sectoarelor economice. De asemenea, sunt luate în considerare aspectele privind distribuția spațială a avantajelor competitive, a polilor și zonelor competitive și sprijinirea funcționării acestora pentru a atinge indicatorii europeni specifici.

Implicațiile spațiale se referă la pregătirea suportului strategic de planuri/scheme directe privind amenajarea teritoriului național, aferente apariției unor noi forme de agregare și specializare a activităților din cadrul celor trei sectoare:

- necesitatea identificării rețelei naționale de centre de importanță internațională pentru procesarea și distribuția produselor agricole;
- constituirea unui sistem de cooperare a comunelor rurale cu centrele lor urbane de mici dimensiuni și complementare ca servicii, ca partener de dialog cu statul, regiunea sau aglomerațiile urbane în programele vizând dezvoltarea;
- *vectorial*, prin privilegierea constituirii coridoarelor urbanizate în lungul principalelor căi de transporturi trans-europene și naționale, pornind de la nodurile strategice inter-modale și inter-rang.

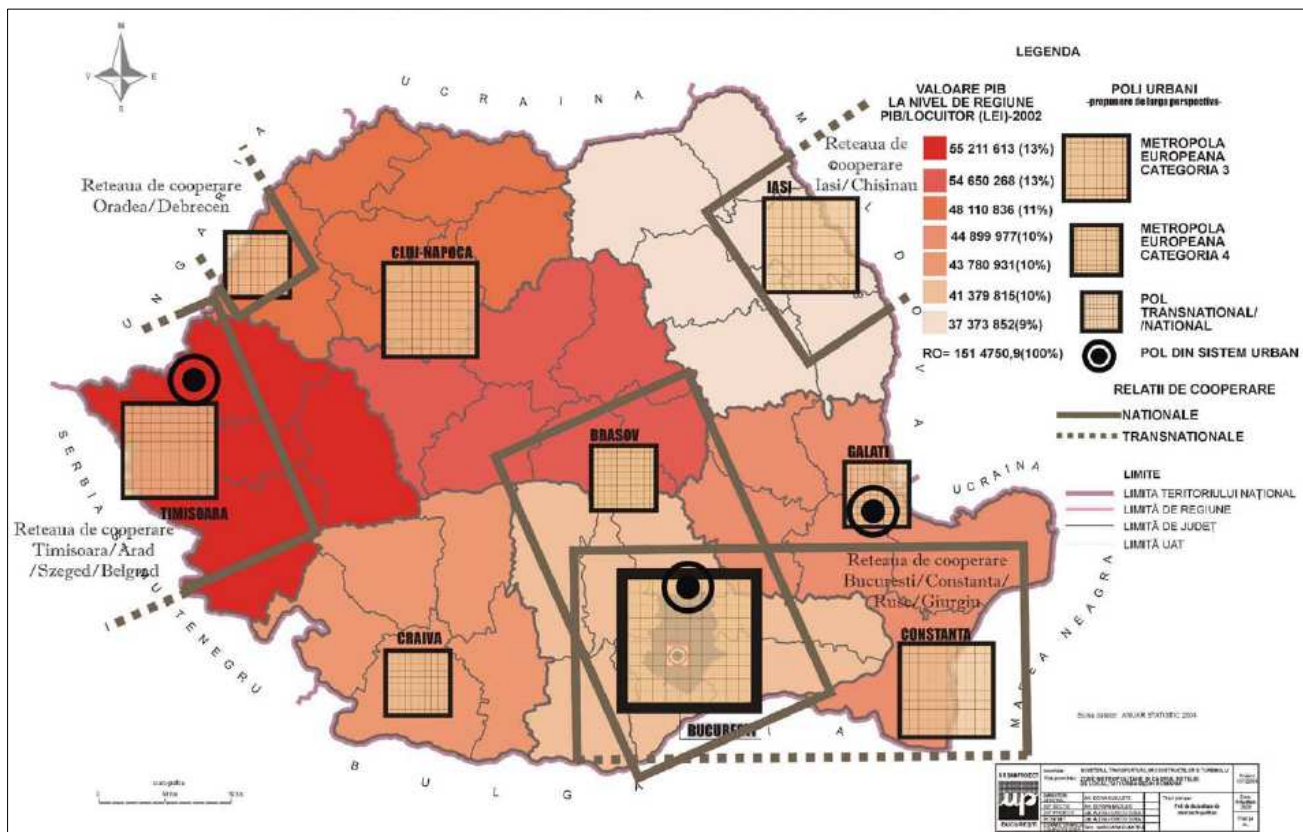

Fig. 11. Poli de dezvoltare de nivel metropolitan în România.

- precizarea ariilor de dezvoltare economică și a profilului acestora, concentrări de activități de cercetare-dezvoltare și învățământ superior (parcuri științifice și tehnologice, poli ai inteligenței), concentrări de parcuri industriale sau de mari industrii, constituirea platformelor logistice cu rol regional-european sau național, concentrări de funcțiuni metropolitane de anvergură internațională și regional-europeană.

Perspectivile privind dezvoltarea spațială. Viziunea asupra dezvoltării spațiale pe care o denotă o serie de studii și de planuri de amenajare teritorială pentru Uniunea Europeană, se întemeiază pe integrarea următoarelor aspecte în continuă dinamică:

- zonele de dezvoltare spațială, structurante pentru politicile de dezvoltare spațială a Uniunii Europene și a țărilor candidate;
- rețeaua europeană de metropole și centre trans-naționale, naționale și regionale (METREX);
- rețeaua europeană de coridoare și linii de forță;
- noile relații dintre urban și rural;

- valorificarea peisajului natural și cultural.

Spațial vorbind, imaginea României în context european este dată de poziția sa de **articulație nord-sud și est-vest și de potențialul de relaționare intercontinentală**.

2.1.3.1.4. Prioritățile naționale de dezvoltare

Prioritatea 1. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMICE ȘI DEZVOLTAREA ECONOMIEI BAZATE PE CUNOAȘTERE

Obiectivul general al Priorității 1 este *creșterea productivității întreprinderilor românești pentru reducerea decalajelor față de productivitatea medie la nivelul Uniunii*. Se urmărește generarea *până în anul 2015 a unei creșteri medii a productivității de cca. 5,5% anual, permițând României să atingă un nivel de aproximativ 55% din media UE*.

Obiective specifice:

- creșterea contribuției IMM-urilor la PIB cu 20% până în 2015;
- creșterea valorii cheltuielilor totale de CD până la 3% din PIB în 2015;
- creșterea numărului utilizatorilor de Internet - întreprinderi/populație - de la 52% (19% în 2003) la 70% (55% în 2015);
- reducerea intensității energetice primare cu 40 % până în anul 2015, comparativ cu anul 2001.

Programe operaționale:

1.1. Creșterea competitivității prin îmbunătățirea accesului pe piață al întreprinderilor, în special al celor mici și mijlocii. Pentru dezvoltarea întreprinderilor este necesară *susținerea investițiilor productive* (utilaje și tehnologii noi) care să permită *adaptarea producției la cerințele pieței unice europene*. Se va urmări:

- achiziționarea de echipamente cu eficiență energetică ridicată și nepoluante, contribuind atât la reducerea consumului de energie în sectorul productiv românesc, cât și la reducerea poluării mediului. În condițiile concurenței acerbe din cadrul pieței interne a UE și a gradului înalt de complexitate a cerințelor consumatorilor, firmele românești vor trebui să îmbunătățească calitatea produselor care se introduc pe piață și să certifice performanța acestora, asigurând un grad sporit de securitate și protecție a consumatorului;
- crearea unui mediu favorabil finanțării afacerilor, în condiții de piață financiară competitivă;
- dezvoltarea unei infrastructuri de afaceri adecvate (incubatoare și centre de afaceri) prin instrumente specifice *soft* și *hard*, armonizate cu nevoile IMM-urilor, beneficiind astfel de avantajele managementului corporativ, de surse de finanțare adecvate și garanții asociate, de avantajele tehnice ale serviciilor societății informaționale și de cooperarea activă cu mediul universitar și de cercetare pentru exploatarea cunoștințelor științifice și valorificarea potențialului creativ propriu;
- încurajarea dezvoltării **clusterelor emergente** prin susținerea eforturilor pe care un grup de firme îl poate face pentru a fructifica la maxim potențialul concentrării economice;
- susținerea acțiunilor IMM-urilor de internaționalizare prin investiții, delocalizare și extindere a rețelelor naționale;
- creșterea competitivității turismului românesc și îmbunătățirea imaginii României prin promovarea potențialului turistic. În acest context dezvoltarea brand-ului turistic național reprezintă atât o prioritate generală, prin contribuția la realizarea brand-ului de țară cu efecte în atragerea de investiții străine și echilibrarea contului curent, cât și specifică, dacă se are în vedere dezvoltarea turismului cu efectele sale de antrenare, mai reduse în prezent datorită,

în principal, infrastructurii turistice și generale insuficiente și precare.

1.2. Dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere, prin promovarea cercetării și inovării și accelerarea dezvoltării societății informaționale. Luând în considerare obiectivul Lisabona de stimulare a inovării, ca bază a dezvoltării economice competitive, la nivelul României este necesară aplicarea sistematică a *măsurilor stimulative pentru inovare și transfer tehnologic*, inclusiv prin finanțarea activității de cercetare-dezvoltare produsă și/sau achiziționată de întreprinderi. Guvernul va încuraja cheltuielile private de cercetare-dezvoltare atât direct, prin *creșterea cheltuielilor publice de cercetare dezvoltare* și a achizițiilor publice de produse de înaltă tehnologie, cât și indirect, prin acțiuni de tipul *fondurilor de risc, măsurilor fiscale indirecte, campaniilor de promovare* etc. *Întărirea cooperării firmelor cu universitățile și cu institutele de cercetare* poate constitui un factor foarte important și din perspectiva dezvoltării infrastructurii de afaceri, prin cvasi-accesul la servicii de consultanță prin proiecte comune.

1.3. Îmbunătățirea eficienței energetice și valorificarea resurselor regenerabile de energie. România își propune să *reducă intensitatea energetică prin creșterea eficienței energetice pe întregul lanț - resurse naturale, producere, transport, distribuție și utilizare finală a energiei electrice și termice*, în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul negocierilor de aderare la UE. România este preocupată, mai ales pe termen mediu și lung, de valorificarea resurselor energetice regenerabile pentru producerea de energie electrică și termică, contribuind astfel la încurajarea dezvoltării tehnologice inovative și la utilizarea noilor tehnologii în practică.

Prioritatea 2. DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII DE TRANSPORT

Obiectivul general al Priorității 2 îl reprezintă *asigurarea unei infrastructuri de transport extinse, moderne și durabile, precum și a tuturor celorlalte condiții privind dezvoltarea sustenabilă a economiei și îmbunătățirea calității vieții, astfel încât volumul activității de transport în PIB să crească de la 3,6 miliarde Euro (în prezent) la minimum 7,0 miliarde Euro până în 2015.*

Atingerea acestui obiectiv va contribui în mod direct la creșterea gradului de accesibilitate a României, asigurarea inter-modalității sistemului de transport și promovarea dezvoltării echilibrate a tuturor modurilor de transport, îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor, diminuarea impactului transportului asupra mediului, asigurarea dezvoltării durabile a sectorului transporturi prin impactul pozitiv al relansării cererii pe termen scurt și, indirect, prin influența ofertei de transport asupra structurii costurilor la agenții economici, integrarea superioară a economiei românești în economia mondială și stimularea creșterii fluxurilor transfrontaliere de persoane și bunuri.

Obiective specifice:

- *modernizarea rețelei rutiere de interes național* constând în modernizarea la standarde europene a 5.701 km din rețeaua drumurilor naționale, din care pe rețeaua TEN-T vor fi reabilitați 1.347 km, dimensionarea structurii rutiere pentru preluarea unei sarcini pe osie de 11,5 t și redimensionarea a 1.933 poduri la clasa E de încărcare, în perioada 2007–2015. O atenție deosebită se va acorda construcției de autostrăzi, aprox. 1.052 km urmând a fi construiți în această perioadă. Vor fi modernizate și construite variante ocolitoare în lungime de aprox. 301 km;
- *asigurarea inter-operabilității feroviare* astfel încât, în perioada 2007-2015, lungimea căilor ferate inter-operabile modernizate să ajungă la 1.100 km din totalul căilor ferate inter-operabile de pe rețeaua TEN-T respectiv la 100 km din totalul căilor ferate inter-operabile modernizate altele decât cele de pe rețeaua TEN-T. Stimularea transportului feroviar, precum și a intermodalității, prin asigurarea calității materialului rulant, preconizează ca până în 2013 cel puțin 25% din totalul transportului de mărfuri și 35% din totalul transportului public de călători va fi efectuat pe rețeaua feroviară;

- modernizarea echipamentelor și facilităților aeroportuare în cele patru aeroporturi de interes național, pentru a permite creșterea traficului de călători la 11,3 milioane călători/an în 2015.

Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă o condiție necesară pentru implementarea cu succes și a celorlalte priorități de dezvoltare ale României pentru perioada 2007–2013, contribuind la creșterea mobilității persoanelor și a mărfurilor, la integrarea polilor regionali de creștere cu rețeaua trans-europeană de transport, la combaterea izolării zonelor subdezvoltate și, nu în ultimul rând, la dezvoltarea infrastructurii de transport regionale și locale. România are stabilite liniile directe ale căilor de comunicație de interes european și național prin Planul de Amenajarea Teritoriului Național Secțiunea I „Căi de comunicație”, ca suport al dezvoltării complexe și durabile a teritoriului pe termen lung, inclusiv al dezvoltării regionale, reprezentând totodată contribuția specifică a țării noastre la dezvoltarea spațiului european și premiza înscrierii în dinamica dezvoltării economico-sociale europene. Planul de Amenajarea Teritoriului Național secțiunea I „Căi de comunicație” definește bazele rețelei naționale de căi de comunicație, identificând proiectele prioritare și măsurile de armonizare necesare pentru dezvoltarea acestora pe termen scurt, mediu și lung, propune soluții care au în vedere stabilirea unor raporturi economice echilibrate în teritoriu urmărindu-se obiectivele însușite la nivel european și racordează rețeaua națională majoră de căi de comunicație la cele 3 coridoare prioritare de transport europene și pan-europene IV, VII și IX care traversează teritoriul României, convenite în cadrul conferințelor pan-europene de transporturi, ce asigură legătura Europei centrale și de est cu nordul și vestul Europei.

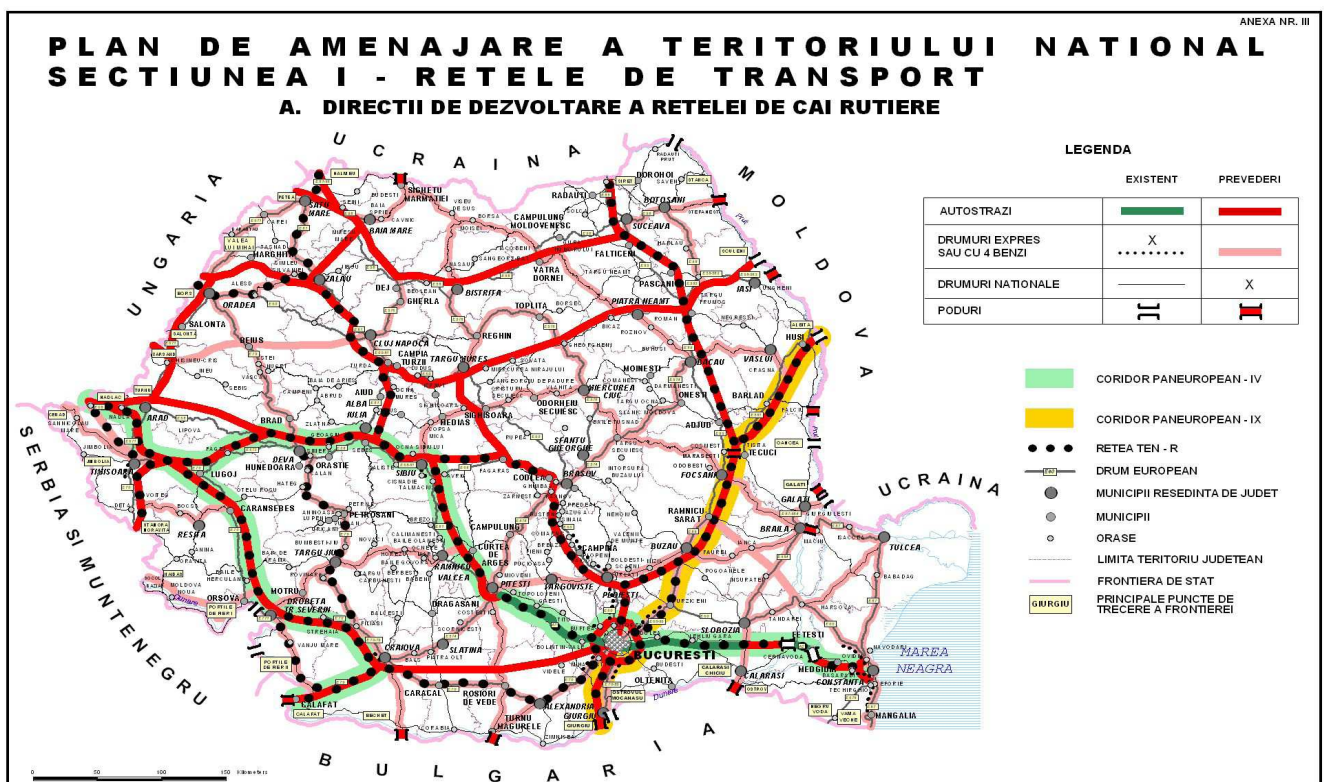

Fig. 12. PATN Secțiunea I. Direcții majore de dezvoltare a rețelei de căi rutiere.

Totodată, prin **Legea nr. 203/2003** privind realizarea, dezvoltarea și modernizarea rețelei de transport de interes național și european, republicată, sunt stabilite prioritățile de dezvoltare a infrastructurii de transport pe termen scurt și mediu – orizont 2015. Creșterea economică viitoare,

evoluția societății și modificările de dezvoltare în teritoriu vor exercita o presiune crescândă asupra transportului, necesitând o îmbunătățire constantă a infrastructurilor și calității serviciilor.

O alternativă viabilă de transport pentru țara noastră o constituie **tranzitul pe căile navigabile interioare, prin intermediul fluviului Dunărea**. Astfel, prin sectorul românesc al Dunării (1.075 km) și Canalul Dunăre-Marea Neagră se asigură legătura între Dunăre și portul Constanța, Canalul Dunăre-Marea Neagră scurtând cu aproximativ 400 km distanța de transport a mărfurilor dinspre/înspre Marea Neagră către porturile de pe Dunăre ale Europei Centrale, asigurând legătură directă între Constanța și Rotterdam. Totodată, Dunărea printr-o exploatare corespunzătoare a potențialului său, va contribui la conectarea și integrarea României în Uniunea Europeană într-o manieră durabilă, creând totodată oportunitatea ca România să dobândească o poziție cheie pentru atragerea fluxurilor de mărfuri, în relațiile dintre Europa și celelalte continente.

Dezvoltarea transportului rutier și alinierea la standardele europene este motivată de necesitatea racordării coerente a rețelei naționale la rețeaua europeană și corelarea proiectelor de dezvoltare ale României cu cele din țările vecine. Căilor Ferate Române le revine rolul de a integra infrastructura feroviară națională în parametrii tehnici și operaționali de nivel european, pentru a fi parte compatibilă și inter-operabilă a viitoarei rețele feroviare transeuropene. Obiectivul major pentru România în transportul feroviar, pe perioada 2007-2013, este de a-și păstra o pondere echilibrată pe piața de transport, prin menținerea valorilor de 25% din totalul mărfurilor și 35% din totalul pasagerilor.

În domeniul transportului aerian se are în vedere realizarea unei industrii de transport sigure, eficiente, funcționale, compatibile și adaptabile cu politicile, principiile și instituțiile europene.

Programe operaționale:

2.1. Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii trans-europene de transport și a rețelelor de legătură. Acest element strategic va genera coeziunea teritorială între România și statele membre ale UE, prin reducerea timpilor de călătorie către principalele destinații, atât interne cât și externe, prin modernizarea și dezvoltarea infrastructurilor rutiere (în special autostrăzi), a facilităților feroviare, navale și aeriene, pentru a satisface traficul intensiv de mărfuri și pasageri.

2.1.1. Modernizarea și construcția de infrastructuri rutiere trans-europene. Această măsură va urmări finalizarea autostrăzilor aflate în construcție, construirea de noi autostrăzi și drumuri rapide, construirea variantelor ocolitoare a orașelor situate pe TEN-T și modernizarea drumurilor și podurilor de pe TEN-T.

2.1.2. Modernizarea și construcția de infrastructuri feroviare trans-europene. Acțiunile se referă la modernizarea infrastructurii feroviare, care va viza în principal sporirea atractivității pentru transportul feroviar prin creșterea vitezei maxime de circulație, pe secțiuni din cadrul rețelei inter-operabile (TEN-T, Coridoarele IV și IX), la 160 km/h pentru trenurile de pasageri și la 120 km/h pentru trenurile de mărfuri. Se va urmări ca transportul feroviar să-și păstreze în continuare cota de piață de 30% - 35%, să se mențină un grad ridicat al siguranței circulației, să se implementeze metode moderne de întreținere a infrastructurii feroviare și să se creeze condițiile pentru interoperabilitatea cu sistemul de transport feroviar european

2.1.3. Modernizarea și extinderea infrastructurii navale trans-europene. Aceasta vizează dezvoltarea infrastructurii de transport naval din România, folosind la capacitate maximă potențialul fluviului Dunărea. În acest sens, se vor realiza o serie de proiecte care vor contribui la îmbunătățirea navigației pe Dunăre și pe Canalul Dunăre-Marea Neagră. Acțiunile vor viza lucrări de protecție a malurilor și lucrări de consolidare a construcțiilor hidro-tehnice, implementarea unui sistem de măsurători topo-hidrografice și a unui sistem de semnalizare și urmărire a traficului pe Dunăre.

2.1.4. Modernizarea și extinderea infrastructurii aeroportuare trans-europene. În privința infrastructurii aeriene de transport se va urmări modernizarea infrastructurii și echipamentelor de transport aerian. O atenție deosebită va fi acordată modernizării și dezvoltării infrastructurii aeroportuare, pentru aeroporturile de interes național.

2.1.5. Modernizarea și construcția rețelelor de legătură la TEN – T. Conectarea rețelei de transport locale/județene/naționale la rețeaua de transport trans-europeană va conduce la îmbunătățirea accesibilității, având ca rezultat accesul mai rapid la rețeaua TEN-T și creșterea volumului de mărfuri și numărului de persoane ce tranzitează țara. O importanță deosebită se va acorda legăturilor între punctele de creare a fluxurilor de călători, asigurând astfel o legătură rapidă și confortabilă între acestea și creșterea accesibilității zonelor adiacente rețelei TEN-T.

2.2. Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport de interes național și îmbunătățirea serviciilor aferente. Acest element strategic cuprinde măsuri privind modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport pe rețeaua TEN-T, dar totodată va avea și un impact direct asupra rețelei naționale de transport din afara rețelei TEN-T și, de asemenea, asupra îmbunătățirii serviciilor feroviare, atât pentru călători, cât și pentru mărfuri.

2.2.1. Modernizarea și construcția de infrastructuri rutiere de interes național. O primă acțiune are în vedere infrastructura rutieră, ce va cuprinde: construirea de autostrăzi, drumuri rapide, variante ocolitoare și modernizarea drumurilor naționale altele decât cele de pe rețeaua TEN-T, dar și modernizarea și construcția unor sectoare de drum de pe rețeaua TEN-T. Astfel, se va asigura o parte a condițiilor fizice de infrastructură ce vor permite un nivel suficient de accesibilitate pentru realizarea obiectivului general de coeziune economică și socială la nivel regional, național și european. În colaborare cu autoritățile administrației centrale de specialitate și cu cele locale, va fi modernizată și dezvoltată infrastructura rutieră de interes național care permite accesul spre regiunile mai puțin dezvoltate, precum și spre zonele cu potențial economic ridicat.

2.2.2. Modernizarea și construcția de infrastructuri feroviare de interes național, precum și îmbunătățirea serviciilor aferente. În acest sens, se va asigura interoperabilitatea rețelei feroviare convenționale (TEN-T și în afara rețelei TEN-T) cu rețeaua europeană de transport feroviar prin introducerea în cale și la bordul materialului rulant motor a elementelor necesare sistemului de supraveghere ETCS (European Train Control System), modernizarea instalațiilor de centralizare a stațiilor de cale ferată prin introducerea instalațiilor electronice de centralizare, dezvoltarea sistemului informatic pentru toate stațiile de cale ferată situate pe rețeaua feroviară inter-operabilă din România, dezvoltarea rețelei de telecomunicații pentru asigurarea suportului de transmisie de date și implementarea sistemelor informatice feroviare în toate stațiile de cale ferată situate pe infrastructura feroviară inter-operabilă din România. Transportul de pasageri pe calea ferată trebuie să devină un sistem de transport eficient, capabil să dezvolte activități pe piața liberă de transport, prin adaptarea structurii de material rulant la cerințele curente ale pieței de transport a pasagerilor din România, prin modernizarea vagoanelor și locomotivelor pentru distanțe lungi și dezvoltarea unei structuri modulare de material rulant pe distanțe medii și scurte, ca o alternativă la sistemul clasic utilizat în prezent. Aceste acțiuni vor conduce la o mai bună acoperire a pieței de transport și o mai bună accesibilitate a călătorilor la principalele rute de transport prin interconectarea lor la serviciile regionale și creșterea gradului de încărcare a vagoanelor cu pasageri pe rutele de transport principale și regionale.

2.2.3. Modernizarea și extinderea infrastructurii navale de interes național. Măsura vizează domeniul transportului naval, în cadrul căruia au fost identificate următoarele acțiuni strategice: dezvoltarea infrastructurii de transport și a facilităților portuare, crearea premizelor pentru creșterea traficului de mărfuri și creșterea gradului de pregătire a personalului navigant.

2.3. Dezvoltarea durabilă a sectorului transporturi. Acest element strategic urmărește, prin intermediul măsurilor sale, integrarea principiilor dezvoltării durabile în cadrul sectorului transporturi, ca urmare a concluziilor Consiliului European de la Cardiff (1998) și a Strategiei Europene de Dezvoltare Durabilă (Goteborg 2001).

2.3.1. Promovarea intermodalității. Se urmărește asigurarea intermodalității prin punerea în aplicare a acțiunilor de îmbunătățire a infrastructurii feroviare și rutiere și prin crearea centrelor logistice pentru transportul inter-modal feroviar-rutier, feroviar-fluvial, rutier-fluvial, rutier-aerian etc.

Un aspect ce va fi urmărit în dezvoltarea tuturor modurilor de transport este corelarea cu măsurile ce vizează infrastructura de transport la nivel regional și local, implementate prin alte programe operaționale sectoriale/regionale.

2.3.2. Îmbunătățirea siguranței traficului pe toate modurile de transport. Măsura vizează **asigurarea unor servicii de transport la standarde europene de siguranță, securitate, calitate și costuri.** Aceasta presupune realizarea și respectarea sistematică a standardelor specifice de siguranță, securitate, calitate și costuri în ramura industriei de transport. Atingerea standardelor menționate se va realiza prin aplicarea unei măsuri de îmbunătățire a stării tehnice a rețelei de drumuri și poduri existente prin realizarea lucrărilor de siguranță specifice la nivelul cerințelor impuse de traficul în continua creștere. Amenajarea intersecțiilor de nivel, construcția de pasaje denivelate la trecerea peste calea ferată, semnalizare orizontală și verticală, informarea utilizatorilor, utilizarea în prioritizarea lucrărilor a programelor complexe PMS (Sistemul de Management al Pavajelor) și BMS (Sistemul de Management al Podurilor), a BCTDR (Banca Centrală de Date Tehnice Rutiere) și realizarea de marcaje și indicatoare de orientare și informare pe rețeaua rutieră vor fi prioritare în politica de dezvoltare și modernizare a infrastructurii rutiere. Pentru creșterea siguranței transportului feroviar sunt necesare intervenții în infrastructură, în vederea îmbunătățirii parametrilor tehnici, aflați la limită comparativ cu prevederile normativelor, prin executarea de lucrări specifice de reabilitare. Vor fi continuate acțiunile de implementare ale mijloacelor de supraveghere și calmare a traficului (camere video, benzi producătoare de zgomot pentru atenționare, semnalizarea și protejarea trecerilor de pietoni etc), precum și **programele de reabilitare a infrastructurii în localitățile lineare** și eliminarea trecerilor la nivel cu calea ferată. Va trebui întărită **cooperarea cu autoritățile locale pentru a împiedica extinderea localităților lineare de-a lungul drumurilor sau/și de-a lungul variantelor ocolitoare**, fapt ce ar anula aproape în totalitate obiectivele urmărite prin construirea acestora. De asemenea se are în vedere îmbunătățirea și modernizarea stațiilor de cale ferată pentru asigurarea inter-modalității între transportul feroviar și cel rutier, elaborarea, dezvoltarea și corelarea graficelor de circulație a trenurilor de călători cu frecvență ridicată, atât pentru trenurile de lung parcurs, cât și pentru cele de scurt parcurs, menite să sporească atractivitatea transportului feroviar. Creșterea nivelului de siguranță a transportului aerian și reducerea costurilor generate de acesta se va realiza prin îmbunătățirea managementului traficului aerian. De asemenea, vor fi implementate măsuri moderne de securitate la nivelul agenților aeronautici civili.

2.3.3. Reducerea impactului lucrărilor și activităților de transport asupra mediului înconjurător. Măsura vizează dezvoltarea infrastructurilor eficiente și nepoluante/"prietenoase cu mediul", respectând cerințele europene și mondiale de compatibilitate.

2.3.4. Punerea în siguranță a infrastructurii de transport. Se are în vedere punerea în siguranță a infrastructurii de transport prin acțiuni ce vizează sistematizarea torentelor, eliminarea punctelor periculoase, a restricțiilor și a limitărilor de viteză generate de inundații, alunecări de teren, căderi de stânci și a altor riscuri naturale, cu respectarea protecției mediului. Se vor urmări acele acțiuni care vor completa acțiunile întreprinse prin programele specifice de mediu.

2.3.5. Asigurarea conectivității și accesibilității Conectivitatea și accesibilitatea sunt două aspecte cruciale în asigurarea **coeziunii teritoriale**. Structurile funcționale se bazează pe accesibilitatea reciprocă și pe accesul general la scară locală, regională, inter-regională, națională, transfrontalieră și europeană/internațională; aceasta presupune accesul la resurse naturale, servicii, forța de muncă, piețe aflate într-o continuă dinamică. România va urmări să își dezvolte, pe baza estimării impactului social și economic, accesul la resursele interne și potentialul pe care îl deține și să se poată afirma și relaționa la nivel internațional conform scopurilor sale strategice. Competitivitatea va fi una din axele dezvoltării sistemelor integrate de infrastructură de transport; relaționarea integrată a polilor competitivi în domenii-cheie, relaționarea zonelor urbane cu cele rurale competitive în domenii agro-industriale, accesibilizarea structurată a zonelor turistice cu patrimoniu natural și construit valoros sunt în egală

măsură importantă pentru dezvoltarea proprie și devenirea europeană a României. Va fi urmărită relaționarea ierarhizată internă și în context spațial internațional, potrivit atât acordurilor încheiate cu partenerii europeni, cât și necesității sprijinirii aspectelor interne în virtutea cărora România își poate exercita rolul internațional. În cadrul acestui aspect vor fi urmărite conexiunile regionale, inter-regionale, transfrontaliere și europene, ca parte a implementării conceptului strategic de dezvoltare și reintegrare a României în structurile spațiale internaționale, cu toate programele și proiectele care decurg, de anvergurile teritoriale aferente.

Prioritatea 3. PROTECȚIA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII MEDIULUI

Obiectivul global al Priorității 3 din PND îl constituie *protejarea și îmbunătățirea calității mediului, în conformitate cu nevoile economice și sociale ale României, conducând astfel la îmbunătățirea semnificativă a calității vieții prin încurajarea dezvoltării durabile.*

Obiective specifice:

- **îmbunătățirea standardelor de viață prin asigurarea serviciilor de utilități publice în sectoarele apă și deșeuri, la calitate și în cantitatea necesară:**
  - dezvoltarea sistemelor integrate de infrastructură de apă și apă uzată;
  - construirea sistemelor integrate de deșeuri și extinderea infrastructurii municipale de deșeuri în alte 20 regiuni/județe până în 2015.
- **îmbunătățirea calității mediului vizând, în special, conformarea cu Directivele relevante ale Uniunii Europene:**
  - îmbunătățirea calității apei prin: epurarea corespunzătoare a apelor uzate;
  - asigurarea calității apei potabile, conform standardelor europene, în toate aglomerările urbane, precum și în localitățile rurale de peste 10.000 locuitori echivalenți până în 2015;
  - îmbunătățirea calității solului prin: închiderea de depozite municipale de deșeuri neconforme cu standardele UE și ecologizarea zonelor aferente concomitent cu reducerea treptată a deșeurilor depozitate, valorificarea deșeurilor recuperabile, separarea și administrarea adecvată a deșeurilor periculoase și prevenirea infiltrării apelor de suprafață în deșeurile depozitate; reabilitarea unor terenuri contaminate cu grad ridicat de poluare;
  - protecția calității aerului în zonele cele mai expuse prin: re tehnologizarea sistemelor de termoficare din sectorul public din localitățile cu grad ridicat de poluare;
  - managementul îmbunătățit al resurselor naturale în vederea unei dezvoltări durabile prin: aplicarea unor planuri adecvate de management în ariile protejate de interes național prioritar (rețeaua Natura 2000); realizarea de lucrări de protecție împotriva dezastrelor naturale, în special împotriva inundațiilor, în regiunile cele mai expuse.

Noua dimensiune europeană impune, ca o condiție cheie în vederea aderării cu succes la structurile UE, o calitate mai bună a mediului înconjurător. Pentru câteva dintre domeniile care necesită cele mai mari eforturi financiare pentru conformare. Aceste domenii sunt: furnizarea de apă potabilă, construirea/reabilitarea de stații de epurare a apelor uzate, închiderea depozitelor neconforme, managementul deșeurilor din ambalaje și a ambalajelor, precum și controlul poluării industriale.

Îmbunătățirea serviciilor de utilități publice în sectorul de apă este strâns legată de managementul eficient al resurselor de apă, contribuind la utilizarea durabilă a acestora.

Principalele obiective în ceea ce privește protecția apelor în România, în conformitate cu cerințele UE, includ următoarele aspecte:

- îmbunătățirea stării resurselor de apă și a ecosistemelor acvatice;
- protecția apei potabile;

- încurajarea utilizării durabile a apei;
- reducerea efectelor adverse ale inundațiilor și secetei.

Eliminarea și reciclarea deșeurilor municipale (a se consulta Planul Național de Gestionare a Deșeurilor).

Deșeuri periculoase. România trebuie să dezvolte un sistem de management al deșeurilor periculoase care să atingă următoarele obiective:

- reducerea posibilităților de depozitare a deșeurilor periculoase în același loc cu alte deșeuri industriale;
- dezvoltarea serviciilor de colectare și transport al deșeurilor către facilitățile autorizate de tratare, reciclare și/sau eliminare finală, în interesul industriei;
- reglementarea și controlul activităților de colectare și transport, în vederea asigurării tranzitului în siguranță al deșeurilor periculoase.

Direcțiile strategice ale Priorității 3 a Planului Național de Dezvoltare – “Protejarea și îmbunătățirea calității mediului” sunt în conformitate cu obiectivele pe termen lung ale politicii României în sectorul de mediu și au la bază Strategia Europeană pentru Dezvoltare Durabilă, precum și al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu al Uniunii Europene. Agenda Lisabona este, de asemenea, luată în considerare.

Programe operaționale:

3.1. Îmbunătățirea standardelor de viață prin asigurarea serviciilor de utilități publice la standardele de calitate și cantitate cerute, în sectoarele de apă și deșeuri:

3.1.1. Dezvoltarea sistemelor de infrastructură de apă și apă uzată în regiunile mai puțin dezvoltate și reducerea diferențelor dintre regiuni. În vederea optimizării costurilor de investiții, precum și a celor operaționale, proiectele ce vizează infrastructură de apă și apă uzată vor fi grupate și vor include investiții prioritare ce vizează conformarea cu Directivele de apă și apă uzată relevante. De asemenea, un alt obiectiv îl constituie accesul populației la servicii de utilități publice de apă și apă uzată, la standardele de calitate cerute și la un tarif acceptabil. O condiție preliminară pentru aprobarea proiectelor o reprezintă crearea operatorului regional unic. Se va acorda o atenție deosebită zonelor cu disfuncționalități mari în alimentarea cu apă potabilă și/sau canalizare, a zonelor cu resurse reduse de apă, a zonelor cu resurse de apă poluată, care necesită măsuri prioritare de reabilitare.

3.1.2. Construirea sistemelor integrate de deșeuri în regiunile/județele mai puțin dezvoltate și punerea în practică a ierarhiei opțiunilor pentru gestionarea deșeurilor („hierarchy of waste”). Scopul acestei componente strategice este îmbunătățirea standardelor de management al deșeurilor, în conformitate cu ierarhia opțiunilor pentru gestionarea deșeurilor (prevenire, colectare selectivă, valorificare și reciclare, tratare și eliminare, închiderea acelor depozite neconforme).

În ce privește proiectele de management integrat al deșeurilor, acestea vor acoperi cel puțin aglomerările urbane și rurale principale, la nivel județean, beneficiarii fiind reprezentați de autoritățile locale/județene. Sistemele integrate de management al deșeurilor vor include următoarele acțiuni:

- asigurarea facilităților corespunzătoare de colectare și transport al deșeurilor în localitățile vizate;
- construirea facilităților adecvate de tratare/eliminare;
- închiderea depozitelor neconforme care afectează sănătatea umană și mediul înconjurător.

3.3.3. Îmbunătățirea sistemelor sectoriale de management de mediu:

a. Dezvoltarea sistemelor specifice de management al apelor. Principalele obiective ale acestei componente strategice sunt:

- reducerea poluării cursurilor de apă, în special prin implementarea Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane și prin asigurarea unui management corespunzător al nămolului provenit de la stațiile de epurare a apelor uzate;

- accesul populației din regiuni specifice la sistemele publice de alimentare cu apă și canalizare.

Acțiunile care trebuie realizate prin acest element strategic sunt următoarele:

- construirea/extinderea stațiilor de epurare a apelor uzate în vederea atingerii nivelului corespunzător de epurare, în scopul îmbunătățirii calității cursurilor de apă;
- construirea/modernizarea facilităților de apă și apă uzată în zone specifice.

b. Extinderea sistemelor specifice de management al deșeurilor. Această componentă strategică vizează extinderea/realizarea sistemelor de management al deșeurilor în acele județe în care investițiile existente sunt limitate la un depozit de deșeuri și la colectarea neselectivă și transportul deșeurilor. Scopul este acela de a crea un sistem modern de management al deșeurilor, care să contribuie la minimizarea cantității de deșeuri ce urmează a fi depozitate, prin stabilirea unui sistem corespunzător care să se adreseze fiecărui tip de deșeuri. Acțiunile în acest sens vor include extinderea facilităților de management al deșeurilor menajere, precum și construirea facilităților corespunzătoare pentru deșeurile periculoase și alte tipuri de deșeuri specifice. Vor fi avute în vedere și măsurile de reciclare și valorificare disponibile. Acestea vor include:

- refolosirea solurilor necontaminate, fără alte tratamente, în diferite activități de construcție;
- evitarea folosirii directe a solurilor contaminate și depozitarea lor în spații special amenajate, în vederea reabilitării lor;
- separarea strictă a deșeurilor provenite din construcții de cele provenite din demolări;
- îmbunătățirea continuă a schemelor de prelucrare și reciclare;
- depozitarea separată, pe cât posibil, a diverselor materiale, precum metal sau plastic, în cazul în care capacitatea de construire și spațiul disponibil o permite;
- prelucrarea, pe cât posibil, a deșeurilor provenite din construcții în stații de sortare, împreună cu deșeurile comerciale (pentru valorificarea calitativă a diverselor materiale);
- prelucrarea deșeurilor provenite din demolări prin presare sau prin tehnologii de clasificare și/sau sortare, în dispozitive mobile, semi-mobile și staționare.

c. Managementul îmbunătățit al resurselor naturale în contextul dezvoltării durabile. Principalele obiective ale acestei componente strategice vizează **conservarea diversității biologice, asigurarea utilizării durabile a habitatelor naturale**, a speciilor de floră și faună sălbatică, precum și **reconstrucția ecologică a sistemelor deteriorate**. Pentru conservarea diversității biologice, este necesară **dezvoltarea rețelei de arii protejate**, în vederea conformării cu normele și procentele impuse de Uniunea Europeană prin:

- înființarea structurilor administrative pentru parcurile naturale și naționale, desemnate după anul 2007 și îmbunătățirea structurilor administrative existente;
- dezvoltarea bazei de date și a hărților referitoare la habitatele naturale, floră și faună;
- desfășurarea lucrărilor de reconstrucție ecologică în zonele afectate de poluare;
- informarea/conștientizarea comunităților locale privind oportunitățile de accesare a fondurilor pentru dezvoltarea durabilă a zonelor protejate;
- stabilirea unui sistem de monitorizare a habitatelor naturale protejate și a speciilor sălbatice.

O altă direcție strategică urmărește promovarea unor măsuri și acțiuni de prevenire, pregătire, protecție și intervenție în cazul riscurilor naturale – inundații, secetă, alunecări de teren și cutremure, în vederea limitării și înlăturării efectelor produse de acestea asupra populației și bunurilor de orice fel, astfel încât să se asigure revenirea la normal a vieții social-economice.

d. Îmbunătățirea infrastructurii de protecție a aerului. Obiectivul urmărit îl constituie îmbunătățirea calității aerului în conformitate cu cerințele Directivei Cadru 96/62/CE și ale directivelor conexe: Directiva 2001/81/CE privind plafoanele de emisie, Directiva 2001/80/CE privind reducerea emisiilor provenite de la instalațiile mari de ardere, Directiva 2000/76/CE privind incinerarea deșeurilor, Directiva 2001/77/CE privind promovarea electricității. Această măsură se va axa pe

aplicarea tehnologiilor de ardere mai puțin dăunătoare pentru mediu, în vederea reducerii emisiilor provenite de la instalațiile de ardere mari și medii, în conformitate cu strategia națională din domeniul energiei. Suportul financiar va viza proiecte de re tehnologizare a instalațiilor termice, reabilitare a rețelelor termice și contorizare, care vor contribui la reducerea pierderilor în rețele, scăderea consumului de combustibili și creșterea eficienței energetice, contribuind în acest fel la reducerea emisiilor de poluanți în atmosferă. O atenție deosebită va fi acordată activităților de reabilitare a instalațiilor mari de ardere, ce vizează reducerea SO₂, NO_x și a pulberilor.

Prioritatea 4. DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE, PROMOVAREA OCUPĂRII ȘI INCLUZIUNII SOCIALE ȘI ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE

Obiectivul general îl constituie *dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității acestuia pe piața muncii, prin asigurarea oportunităților egale de învățare pe tot parcursul vieții și dezvoltarea unei piețe a muncii moderne, flexibile și inclusive care să conducă, până în 2015, la integrarea durabilă pe piața muncii a 900.000 persoane.*

Obiective specifice:

- dezvoltarea educației inițiale și continue prin promovarea de reforme și furnizarea unor oferte educaționale de calitate și relevante pentru piața muncii, care să asigure oportunități egale de învățare pe tot parcursul vieții și îmbunătățirea șanselor de angajare;
- dezvoltarea resurselor umane din educație prin dezvoltarea de noi profesii și diversificarea ofertelor de educație inițială și continuă;
- dezvoltarea unor rute flexibile și personalizate de învățare și carieră prin furnizarea de servicii integrate de informare, orientare și consiliere;
- facilitarea inserției tinerilor pe piața muncii prin promovarea parteneriatului în educație și ocupare și dezvoltarea programelor de tranziție de la școală la locul de muncă;
- creșterea nivelului de educație și formare profesională a capitalului uman prin oferirea de programe de formare profesională continuă specifice care să furnizeze competențele și abilitățile cerute pe piața muncii, cu accent pe cei care întâmpină dificultăți de integrare/reintegrare pe piața muncii (tineri, femei, șomeri de lungă durată, lucrători cu nivel redus de calificare, persoane în vârstă aflate în căutarea unui loc de muncă, persoane din grupurile vulnerabile);
- dezvoltarea unei piețe a muncii moderne, flexibile și inclusive care să permită creșterea șanselor de ocupare/integrare durabilă pe piața muncii a tinerilor și persoanelor din grupurile vulnerabile;
- promovarea spiritului și culturii antreprenoriale;
- îmbunătățirea furnizării serviciilor publice în scopul dezvoltării socio-economice durabile, diminuării disparităților și asigurării unei bune guvernări.

Educația și formarea profesională inițială și continuă reprezintă elemente esențiale pentru asigurarea competențelor cheie, cunoștințelor și abilităților necesare formării și dezvoltării unui stoc de capital uman educat și competitiv pe piața europeană a muncii. Pentru a răspunde acestui obiectiv, investițiile în educația inițială și continuă trebuie concentrate în:

- dezvoltarea sistemului și a ofertelor de educație inițială și continuă;
- resursele umane din educația inițială și continuă;
- beneficiarii serviciilor de educație și formare profesională.

Programe operaționale:

4.1. Dezvoltarea capitalului uman are drept scop crearea și dezvoltarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții în vederea formării unui stoc de capital uman competitiv și a unei mai bune valorificări a acestuia pe piața muncii, într-o societate bazată pe cunoaștere. *În orice tip de societate, capitalul uman reprezintă o resursă cheie.* Acțiunile întreprinse presupun asigurarea cadrului

necesar de furnizare și achiziție a cunoștințelor și competențelor pe tot parcursul vieții, prin diversificarea ofertelor de învățare, dezvoltarea unor rute flexibile de învățare, creșterea transferabilității rezultatelor dobândite în diferite contexte de învățare etc. Investițiile realizate vor viza: sistemul de educație inițială, diseminatorii de învățare (resursele umane din educație), conținutul învățării (diversificarea și asigurarea calității ofertelor de educație și formare inițială și continuă) și sistemul de formare profesională continuă.

Asigurarea calității și managementul calității în educație și formare inițială se constituie într-un alt domeniu de intervenție care necesită cu precădere dezvoltarea și implementarea sistemelor și procedurilor interne de evaluare, de management și asigurare a calității activităților de educație și formare inițială și continuă, precum și profesionalizarea activităților manageriale la nivelul furnizorilor de educație și formare inițială și continuă. Se are în vedere, în principal, activitatea instituțiilor și a ofertanților de educație și de formare din sistemul formal de educație.

Dezvoltarea și modernizarea ofertelor de educație inițială și continuă are drept obiective creșterea atractivității ofertelor educaționale, creșterea calității și relevanței educației pentru piața muncii. Introducerea noilor tehnologii și a noilor metode de predare în educație. Principalele acțiuni avute în vedere sunt: dezvoltarea ofertelor de educație timpurie:

- dezvoltarea ofertelor în învățământul secundar;
- dezvoltarea ofertelor post licență (masterat și doctorat);
- adaptarea ofertelor educaționale la cerințele pieței muncii și comunității locale;
- promovarea parteneriatului în educație;
- utilizarea noilor tehnologii și metodelor moderne de predare în educație și dezvoltarea competențelor digitale;
- dezvoltarea ofertelor de educație continuă - „Școala - centru comunitar de educație continuă și resurse de învățare”, dezvoltarea de module și programe de formare pentru resursele umane din domeniul cercetării.

Strategia pentru dezvoltarea resurselor umane va avea în vedere crearea unor centre puternice (“porturi ale inteligenței”) conectate internațional și competitive, reprezentate în principal de capitală și de **centrele regionale** dar și de unele centre specializate, susținerea resurselor umane din centrele de excelență prin cooperarea între învățământul superior, cercetarea aplicată și dezvoltare, în sprijinul economiei locale.

4.2. Promovarea ocupării depline are drept scop creșterea capacității de angajare și a șanselor de integrare pe piața muncii în special pentru tineri și șomerii de lungă durată și răspunde necesității de calificare și re-calificare permanentă a forței de muncă în scopul actualizării și adaptării competențelor pentru a face față concurenței tot mai intense de pe piața muncii, schimbărilor tehnologice și creșterii ponderii importanței cunoștințelor în valoarea producției. Principalele măsuri avute în vedere vizează:

- creșterea adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor;
- dezvoltarea inițiativelor pentru partenerii sociali;
- îmbunătățirea tranziției de la școală la locul de muncă și promovarea culturii antreprenoriale în educație și formare;
- identificarea și valorificarea tuturor oportunităților de integrare pe piața muncii;
- modernizarea și întărirea capacității administrative a serviciului public de ocupare.

Acțiunile întreprinse în sistemul formal de educație și formare inițială trebuie însoțite de inițiative și programe extrașcolare de educație antreprenorială, precum și de inițiative specifice de formare continuă pe piața muncii. Principalele acțiuni avute în vedere sunt:

- dezvoltarea spiritului și culturii antreprenoriale în cadrul activităților curriculare și extracurriculare în învățământul preuniversitar și universitar, în parteneriat cu mediul de afaceri;

- programe de facilitare a tranziției de la școală la locul de muncă, inclusiv prin dezvoltarea stagiilor de practică și a uceniciei pentru elevi și studenți;
- dezvoltarea competențelor manageriale și antreprenoriale în vederea susținerii inițiativelor de tip *spin off* sau *spin out* ale tinerilor cercetători și absolvenți.

4.3. Promovarea incluziunii sociale contribuie la creșterea șanselor de ocupare pentru grupurile vulnerabile și expuse riscului de excluziune socială prin promovarea dimensiunii inclusive a pieței muncii și a educației și formării profesionale inițiale și continue. Totodată, se urmărește asigurarea oportunităților egale în vederea acumulării de cunoștințe, calificări și alte resurse necesare pentru a face față cerințelor unei vieți active pe piața muncii, într-o economie bazată pe cunoaștere. Principalele domenii de intervenție avute în vedere sunt:

- integrarea pe piața muncii și combaterea discriminării;
- îmbunătățirea accesului și participării la educație inițială și continuă pentru grupurile vulnerabile;
- promovarea egalității de gen și combaterea excluziunii sociale a femeilor;
- dezvoltarea unui sistem eficient de servicii sociale destinate reducerii riscului de marginalizare și excluziune socială;
- inițiative transnaționale în educația inclusivă și inițiative transnaționale pe piața muncii.

Nu în ultimul rând, vor fi avute în vedere acțiuni complementare care susțin promovarea incluziunii sociale, precum:

- creșterea resurselor locale destinate construcției de locuințe pentru grupurile vulnerabile din punct de vedere al locuirii;
- reabilitarea termică a fondului de locuințe existent – în special la construcțiile de locuințe multi-etajate realizate în perioada 1950–1985;
- consolidarea construcțiilor multi-etajate de locuințe – în special a celor construite înainte de 1947, fără inginerie seismică și care prezintă pericol public (gradul I de risc seismic).

Creșterea accesului la servicii și utilități (căldură, apă curentă, instalații sanitare), dezvoltarea unor programe de reabilitare și creștere a calității infrastructurii (alimentare cu apă, canalizare, drumuri) reprezintă de asemenea o componentă importantă în sprijinul combaterii marginalizării sociale a grupurilor vulnerabile.

Dezvoltarea unui sistem eficient de servicii sociale destinate reducerii riscului de marginalizare și excluziune socială va sprijini construcția și consolidarea infrastructurii necesare creării unei rețele de servicii sociale dezvoltate la nivel comunitar care să conducă la diminuarea riscului de marginalizare și excluziune socială. Măsura are drept scop asigurarea accesului la educație de calitate pentru toți și achiziția de competențe de bază care să susțină integrarea grupurilor vulnerabile în societate și pe piața muncii. Se va urmări cu prioritate combaterea abandonului școlar, combaterea marginalizării și excluderii sociale și profesionale a tinerilor care au abandonat învățământul obligatoriu fără a dobândi competențele minime ocupării unui loc de muncă (**educația de tip „a doua șansă”**). Principalele activități avute în vedere sunt:

- continuarea și dezvoltarea de programe pentru acele segmente de populație care nu au acces la educația de bază sau care au abandonat timpuriu sistemul de educație;
- măsuri pentru asigurarea accesului și participării la educație, îndeosebi în ceea ce privește populația din mediul rural și comunitatea roma;
- dezvoltarea programelor de integrare în învățământul de masă a persoanelor cu cerințe educative speciale și cu disabilități, inclusiv prin formarea cadrelor didactice din învățământ cu privire la cerințele educative speciale și prin îmbunătățirea serviciilor educaționale de asistență psiho-pedagogică și de specialitate prin cadre didactice de sprijin;
- dezvoltarea învățământului la distanță pentru grupurile țintă;

- dezvoltarea programelor de educație și formare profesională inițială în contexte nonformale și informale adaptate grupurilor vizate, incluzând forme de educație alternativă.

Promovarea egalității de gen și combaterea excluziunii sociale a femeilor vor conduce la facilitarea accesului femeilor în sectoare economice care le erau mai puțin accesibile și la creșterea nivelului lor de bunăstare. Aceasta se va realiza prin sprijinirea femeilor pentru integrarea și reintegrarea pe piața muncii prin activități de tipul:

- facilitarea accesului la formare profesională, consiliere, sprijin pentru inițierea unei activități independente;
- promovarea formelor moderne de ocupare, în special prin utilizarea noilor tehnologii informaționale;
- facilitarea accesului la servicii de acompaniere (ex. servicii de îngrijire a persoanelor dependente);
- studii și analize privind situația femeilor pe piața muncii;
- identificarea și eliminarea prejudecăților privind împărțirea tradițională a ocupațiilor (specifice femeilor, specifice bărbaților);
- dezvoltarea unui sistem de accesare a informațiilor privind programele și activitățile destinate sprijinirii femeilor precum și posibilitatea de participare la acestea;

4.4. Dezvoltarea capacității administrative și a bunei guvernante are scopul de a promova și susține crearea la nivel central și local a unei administrații publice care să devină un important factor de competitivitate, dezvoltare, progres și coeziune. De asemenea, vor fi vizate cu prioritate alte două segmente importante în procesul de întărire a capacității administrative: *justiția și ordinea și siguranța publică*.

Principalele acțiuni avute în vedere sunt:

- îmbunătățirea calității serviciilor publice și sporirea capacității de a furniza noi servicii;
- dezvoltarea capacității de accesare și management al fondurilor de dezvoltare interne și externe, în special a fondurilor comunitare.

Prioritatea 5. DEZVOLTAREA ECONOMIEI RURALE ȘI CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII ÎN SECTORUL AGRICOL

Obiectivul general al strategiei pentru agricultură și dezvoltare rurală îl reprezintă *dezvoltarea unei agriculturi competitive bazată pe cunoaștere și inițiativă privată, capabilă de o evoluție uniformă pe termen lung care să asigure un standard de viață decent și premisele realizării coeziunii economice și sociale la nivel național, regional și local, precum și protejarea patrimoniului natural cultural și istoric al zonelor rurale din România.*

Obiective specifice:

- îmbunătățirea infrastructurii rurale prin construcția și modernizarea de drumuri comunale, aprovizionarea cu apă potabilă prin executarea de lucrări de construcție a rețelelor de conducte, efectuarea de lucrări de canalizare;
- creșterea investițiilor în exploatarea agricole și silvice;
- reducerea ponderii populației în vârstă din mediul rural ocupată în agricultură;
- creșterea mărimii medii a fermelor, până în 2015.

Programe operaționale.

- *Strategia are în vedere aplicarea unui model multifuncțional de dezvoltare agricolă și rurală.* Principiul de bază în aplicarea acestui model constă în promovarea dezvoltării funcțiilor agricole ale zonelor rurale însoțite de promovarea în egală măsură a funcțiilor non-agricole ale acestor zone. Acest model este compatibil cu politica economică și socială a Uniunii Europene, al cărei obiectiv principal constă în *reducerea disparităților de*

dezvoltare între regiunile UE și, implicit, în diminuarea decalajelor de dezvoltare între rural și urban.

5.1. Creșterea competitivității economiei agro-alimentare și silvice prin adaptarea ofertei la cerințele pieței. Principalele acțiuni avute în vedere sunt:

- crearea și îmbunătățirea infrastructurii rurale de la **nivelul fermei**, prin realizarea de căi de acces la fermele agricole și forestiere, alimentarea cu energie electrică și asigurarea unui sistem de management al apei la nivelul fermei (ex: construcția, modernizarea sistemelor de irigații, drenaj, furnizarea apei);
- modernizarea fermelor prin acțiuni de re tehnologizare a echipamentelor în vederea atingerii standardelor de calitate impuse de UE;
- creșterea valorii adăugate a producției agricole și forestiere prin utilizarea unui sistem competitiv de prelucrare și marketing al produselor agro-alimentare și silvice;
- instruirea profesională în agricultură;
- acordarea de sprijin pentru stabilirea tinerilor fermieri;
- acordarea de servicii de consultanță. Organizarea unui sistem unitar pentru toți partenerii pieței din lanțul de comercializare a produselor agricole și crearea serviciilor de management și de consultanță agricolă și silvică reprezintă o măsură cheie de care depinde succesul accesării fondurilor și al activității investiționale;
- îmbunătățirea calității producției și a participării la schemele de calitate, urmărindu-se pregătirea fermierilor și a celorlalte persoane implicate în activitățile agricole în scopul sprijinirii îmbunătățirii calității producției și a participării la schemele de calitate;
- sprijinirea fermelor de semi-subzistență pentru a deveni viabile. Accentul se va pune pe acele ferme de semi-subzistență care, pe baza unui plan de afaceri își vor demonstra capacitatea de a deveni entități viabile, competitive pe piață, prin îmbunătățirea calității produselor, a sistemului de comercializare etc.;
- stimularea constituirii și funcționării grupurilor de producători, constând în dezvoltarea rețelelor specializate de producție, prelucrare și comercializare, a căror funcționare să se alinieze standardelor comunitare.

5.2. Creșterea standardelor de viață în zonele rurale prin diversificarea activităților rurale urmărește menținerea și îmbunătățirea structurilor sociale și economice în scopul îmbunătățirii vieții din spațiul rural. Principalele acțiuni avute în vedere sunt:

- instalarea serviciilor de bază în raport cu infrastructura la scară mică, prin crearea de drumuri comunale care asigură legătura între sate și/sau între reședința de comună și satele componente, telecomunicații, transport energie și infrastructura de apă ca servicii de bază la scară mică;
- dezvoltarea activităților non-agricole – se vor avea în vedere acțiuni ce au menirea de a sprijini dezvoltarea activităților meșteșugărești care să absoarbă surplusul de forță de muncă și să implice într-o mai mare măsură tinerii în activități meșteșugărești, servicii, agro-turism, cultivarea/recoltarea de fructe de pădure, sericicultură, apicultură;
- crearea și dezvoltarea de afaceri în spațiul rural prin crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi ce reprezintă sectoare din amonte și avalul producției agricole și care oferă posibilități noi de locuri de muncă, dar și o piață de desfacere a produselor agricole brute;
- încurajarea activităților în domeniul agro-turismului și turismului rural. Un rol important în dezvoltarea acestui tip de activitate îl reprezintă înființarea unor centre de informare, crearea unei infrastructuri de recreere ce oferă acces la zonele naturale dar și promovarea de produse turistice (ex. suveniruri etc.);
- menținerea, restaurarea și îmbunătățirea patrimoniului istoric și cultural al spațiului rural;
- promovarea zonelor rurale prin elaborarea de studii zonale și strategii locale;

- instruirea personalului implicat în pregătirea și dezvoltarea strategiei de dezvoltare rurală.

5.3. Dezvoltarea economică durabilă a fermelor și a exploatațiilor forestiere vizează acțiuni care urmăresc asigurarea managementului durabil al terenurilor agricole și forestiere, asigurarea continuității utilizării acestor terenuri, contribuind la menținerea viabilității comunităților rurale, la păstrarea, conservarea și perpetuarea peisajului natural și la îmbunătățirea condițiilor de mediu, la asumarea și respectarea restricțiilor comunitare de ordin ecologic, la diminuarea și chiar evitarea procesului de depopulare semnalat în anumite zone (ex. **zonele cu handicapuri naturale**). Între acțiunile indicative avute în vedere se numără următoarele:

- sprijinirea financiară a fermierilor din zonele cu handicap natural, pentru a se evita o depopulare a zonelor cu terenuri sărăturate și cu exces de umiditate și pentru a încuraja folosirea terenurilor agricole situate în astfel de zone;
- acordarea de plăți compensatorii aferente programului Natura 2000;
- sprijinirea prin plăți agro-mediul și bunăstarea animalelor prin metode care sunt compatibile cu protecția și îmbunătățirea mediului, conservarea peisajului, a resurselor naturale, a solului și diversității genetice;
- acordarea de prime de împădurire a terenurilor agricole sau neagricole și de organizare a unor sisteme agro-forestiere pe terenuri agricole;
- refacerea potențialului producției forestiere prin introducerea de acțiuni de prevenire împotriva calamităților naturale și incendiilor. Se impun **acțiuni integrate de împădurire și de creare a unor sisteme optime de perdele de protecție forestiere** care să prevină producerea unor dezastre naturale sau să minimizeze efectele negative ale acestora.

5.4. Promovarea inițiativelor locale de tip „LEADER” are rolul de a mobiliza toți actorii din spațiul rural pentru **elaborarea și implementarea unor strategii de dezvoltare locală în vederea conservării patrimoniului rural și cultural, dezvoltării mediului economic, precum și îmbunătățirii abilităților organizatorice ale comunităților locale**. În acest context, se impune crearea parteneriatelor public-privat pentru implementarea strategiilor de dezvoltare, cât și schimbul și diseminarea de informații, încurajarea formării de organizații locale și sprijinirea acestora în stimularea activităților comunităților locale, precum și participarea comunităților locale la inițiativele ce vizează dezvoltarea lor. Se va urmări cu precădere stimularea inițiativelor locale care să permită creșterea capacității comunităților rurale de a dezvolta inițiative de afaceri pe bază de parteneriat, precum și proiecte pentru protejarea patrimoniului cultural și natural local.

Prioritatea 6. DIMINUAREA DISPARITĂȚILOR DE DEZVOLTARE ÎNTRE REGIUNILE ȚĂRII

Obiectivul general îl reprezintă *creșterea economică mai accelerată a regiunilor slab dezvoltate, în vederea diminuării disparităților de dezvoltare interregionale și intraregionale*.

Implementarea acestei priorități va conduce, în ultimă instanță, la diminuarea disparităților interregionale precum și a disparităților în interiorul regiunilor, între mediul urban și rural, între centrele urbane și arealele adiacente, iar în cadrul orașelor, între zonele atractive pentru investitori și cele neatractive, printr-o mai bună utilizare a sinergiilor regionale, inclusiv urban-rural.

Principala metodă de a sprijini regiunile este o **finanțare diferențiată a regiunilor**, astfel încât, regiunile rămase în urmă să obțină proporțional mai multe fonduri decât regiunile mai dezvoltate. Scopul este de a aloca fonduri acelor domenii de intervenție, măsuri și proiecte care au o influență directă și puternică asupra dezvoltării regionale și locale, și anume:

- creșterea competitivității regiunilor ca locații pentru afaceri;
- sprijinirea infrastructurilor economiilor regionale/locale;
- reabilitarea centrelor urbane cu potențial de creștere economică.

Obiective specifice: Pentru atingerea obiectivului general al priorității de dezvoltare regională,

strategia se articulează în jurul următoarelor obiective specifice:

- îmbunătățirea gradului general de atractivitate și accesibilitate a regiunilor prin construirea și/sau reabilitarea de drumuri, unități școlare și unități spitalicești;
- creșterea competitivității regiunilor ca locații pentru afaceri prin dezvoltarea și îmbunătățirea, până în 2015, a infrastructurilor de sprijinire a afacerilor și sprijinirea micro-întreprinderilor;
- valorificarea potențialului turistic și cultural al regiunilor și creșterea contribuției acestor domenii la dezvoltarea regiunilor prin reabilitarea de situri turistice și culturale;
- creșterea rolului economic și social al centrelor urbane prin construirea/reabilitarea spațiilor publice și implementarea proiectelor integrate de dezvoltare urbană până în 2015;
- integrarea socio-economică a zonelor de graniță și creșterea atractivității și accesibilității Regiunilor României în cadrul teritoriului european prin întărirea cooperării transfrontaliere, transnaționale și interregionale.

Problemele-cheie:

- creșterea disparităților de dezvoltare între Regiunea București-Ilfov și celelalte Regiuni;
- dezvoltarea neechilibrată între Estul și Vestul țării;
- existența unor importante disparități intraregionale care reflectă structura mozaicală a dezvoltării economice;
- declinul masiv al orașelor mici și mijlocii, îndeosebi al orașelor mono-industriale, generat de restructurarea industrială;
- grad scăzut de atractivitate a majorității regiunilor;
- declinul socio-economic a numeroase centre urbane mari și diminuarea rolului lor în dezvoltarea arealelor adiacente;
- experiență insuficientă în managementul programelor de dezvoltare regională/local;
- slaba dezvoltare și integrare a zonelor de graniță.

Proiecte operaționale:

6.1. Îmbunătățirea infrastructurii regionale și locale urmărește crearea unor condiții apropiate între regiuni, în ceea ce privește infrastructura de transport, infrastructura socială, și accesul la serviciile de bază, precum și exploatarea potențialului local de dezvoltare, prin valorificarea resurselor materiale, umane și de mediu existente.

Infrastructura de transport. Se are în vedere atât extinderea și crearea de legături între rețelele de transport regional/județean cu rețelele naționale, europene (TEN-T), internaționale, complementare infrastructurii de transport prevăzute a fi realizate în cadrul Priorității 2 a PND „Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport”, cât și îmbunătățirea legăturilor de transport și comunicații între principalele centre regionale, precum și între acestea și alte zone limitrofe.

Infrastructura de sănătate și asistență socială. Se are în vedere dezvoltarea unei rețele regionale a spitalelor de urgență care să poată prelua și rezolva cazurile grave în fiecare regiune de dezvoltare, salvând astfel timp și vieți omenești. Sistemul de ambulanță și cel SMURD trebuie îmbunătățite prin dotări atât cu mașini cât și cu echipamente la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare. În ceea ce privește asistența socială, acțiunile indicative vizează construirea și/sau reabilitarea, modernizarea și dotarea cu echipamente a diferitelor tipuri de infrastructuri de asistență socială, necesare desfășurării activității lor.

Infrastructura de siguranță publică pentru situații de urgență, dezastre naturale și tehnologice. Acțiunile indicative ce pot fi incluse în acest domeniu de intervenție sunt:

- îmbunătățirea capacității de intervenție primară și avansată în cazul accidentelor în masă (accidente de circulație majore, accidente feroviare, atacuri teroriste etc.);
- îmbunătățirea capacității de intervenție în cazul dezastrelor naturale (inundații, cutremure, incendii) și a accidentelor tehnologice (accidente chimice și nucleare);

- îmbunătățirea sistemelor de comunicații integrate locale, județene și regionale.

Infrastructura educațională. Ca acțiuni indicative, se preconizează finanțarea investițiilor în școli și grădinițe, acestea constituind o responsabilitate delegată autorităților locale. Aceste investiții au ca scop reabilitarea infrastructurii educaționale preșcolare și preuniversitare și îmbunătățirea condițiilor de calificare a elevilor. Investițiile vor fi orientate atât către reabilitarea clădirilor, cât și spre modernizarea/echiparea laboratoarelor, sălilor de clasă, a bibliotecilor, utilităților.

6.2. Consolidarea mediului de afaceri regional și local va urmări, în principal, obiectivul specific referitor la creșterea competitivității regiunilor ca locații pentru afaceri. Pentru atingerea obiectivului se va acorda sprijin investițiilor în crearea și/sau dezvoltarea infrastructurii de sprijinire a afacerilor de interes regional/local (parcuri industriale, incubatoare de afaceri etc), sprijinirea și modernizarea afacerilor regionale și locale (microîntreprinderi tinere și *start-up*-uri), precum și în dezvoltarea serviciilor de sprijinire a afacerilor. În cadrul măsurilor de sprijinire a infrastructurii afacerilor se au în vedere acțiuni cum sunt: crearea și/sau îmbunătățirea structurilor de sprijinire a afacerilor (renovarea și dotarea clădirilor, reabilitarea rețelelor interne de străzi ale parcurilor industriale, crearea și/sau reabilitarea rețelelor de utilități, TIC, „broadband”), crearea rețelelor regionale de afaceri, producție și CDI, centre regionale tehnologice (*relay centres*), reabilitare situri industriale post depoluare și pregătirea lor pentru alte tipuri de activități economice.

Un important grup de acțiuni se referă la dezvoltarea serviciilor de sprijinire a afacerilor. Sprijinirea formării și dezvoltării clusterelor va permite autorităților locale să dezvolte inițiative de dezvoltare industrială locală, bazate pe promovarea industriilor concentrate geografic și specializate local, inclusiv a infrastructurii de afaceri adecvate, de sprijinire a acestora, respectiv: parcuri industriale, parcuri de afaceri, parcuri tehnologice etc., implementate pe baza unei strategii consistente de zonare, inclusiv a unei strategii de decontaminare și reabilitare a siturilor industriale dezafectate.

6.3. Dezvoltarea turismului regional și local. Prin îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor turistice, diversificarea ofertei turistice și dezvoltarea eco-turismului, turismului balnear, cultural și istoric. Dezvoltarea turismului trebuie să țină cont de principiul dezvoltării durabile, în sensul conservării patrimoniului natural și cultural, dar și al reducerii presiunii antropice asupra mediului, inerentă în condițiile practicării turismului de masă.

Este deosebit de important să se conserve ceea ce a rămas din moștenirea culturală a diferitelor regiuni ale țării, grav afectată în ultimii zeci de ani: clădiri istorice, monumente, muzee, teatre, lucrări de artă. Aceste inițiative de conservare culturală, propuse de autoritățile locale, vor trebuiacompaniate de o consistentă planificare teritorială, care să conserve (și unde este posibil să restaureze) arealele istorice adiacente ale orașelor și satelor, menținerea stilului arhitectonic tradițional și conservarea arealelor istorice.

6.4. Dezvoltarea urbană durabilă. Accentul se va pune pe sprijinirea unor abordări urbane comprehensive având ca scop creșterea rolului economic și social al centrelor urbane în dezvoltarea Regiunilor. În privința acțiunilor indicative, acestea se v-or baza pe o dublă abordare: pe de-o parte, vor fi sprijinite acțiuni integrate de regenerare și revitalizare a arealelor urbane cu probleme și a arealelor dezafectate, iar pe de altă parte, acțiuni distincte de dezvoltare și reabilitare a infrastructurii publice urbane și de utilități, a transportului și serviciilor publice urbane. Se urmărește regenerarea orașelor sau a unor areale ale acestora, prin investiții concentrate în acele zone cu probleme economice și sociale care le fac neatractive pentru investitori și care necesită: renovarea clădirilor abandonate, reabilitarea patrimoniului istoric, cultural și industrial, reabilitarea și recuperarea terenurilor abandonate, refacerea infrastructurii publice urbane, etc. Aceste tipuri de acțiuni vor fi completate cu cele de extindere a zonelor de recreere și a facilităților sportive, îmbunătățire a infrastructurii sociale, sprijinire a inițiativelor de afaceri (*business start-up*), combatere a șomajului etc. Un alt domeniu de intervenție vizează îmbunătățirea mobilității populației urbane, prin extinderea și modernizarea rețelei de transport public urban, înnoirea parcului de transport cu vehicule ecologice, construirea de stații și terminale

intermodale. Reabilitarea străzilor, înlocuirea utilităților publice învechite și îmbunătățirea serviciilor publice urbane reprezintă un alt set de măsuri menite să sporească calitatea vieții și a mediului ambiant al orașelor. Pentru a contracara efectele restructurării industriale vor fi sprijinite acțiuni de reabilitare a zonelor industriale dezafectate in situ și de pregătire a lor în vederea unor noi utilizări. De asemenea, vor fi susținute investiții care să permită integrarea în circuitul economic și social a spațiilor urbane neutilizate sau slab utilizate. Scopul acestui tip de investiții îl constituie valorificarea acestor spații în beneficiul orașului, prin recuperarea lor pentru noi utilizări, cum ar fi spații publice, centre sociale, culturale, sportive și/sau educaționale.

Această sub-prioritate vizează sprijinirea autorităților locale în implementarea unor proiecte integrate de regenerare și revigorare urbană, bazate pe strategii urbane coerente, integrate Planurilor de Amenajare a Teritoriului Județean și Planurilor de Amenajare a Teritoriului Regional sau a unor proiecte de reabilitare a infrastructurii publice urbane și de utilități, transportului și serviciilor publice urbane.

6.5. Promovarea cooperării teritoriale europene corespunde obiectivului specific referitor la integrarea socio-economică a zonelor de graniță și **creșterea atractivității și accesibilității regiunilor României în cadrul teritoriului european**. Una dintre provocările cheie ale programelor de cooperare transfrontalieră este menținerea avantajului și dinamismului cooperării existente la granițele interne ale UE și, în același timp, sprijinirea dezvoltării zonelor de la granițele externe. Dimensiunile spațiale ale cooperării transfrontaliere prevăd intervenții în vederea asigurării corelării strategiilor de dezvoltare spațială la nivel transfrontalier și coerența intervențiilor și a programelor de investiții, precum și relaționarea structurilor policentrice de localități și armonizarea dezvoltării spațiale.

Cooperare transfrontalieră:

- dezvoltarea sistemelor de infrastructură fizică (îmbunătățirea infrastructurii de transport, a rețelelor și serviciilor de informare și comunicare, realizarea interconexiunii sistemelor energetice, de apă și reciclarea deșeurilor);
- întărirea conexiunilor/relațiilor economice între regiunile învecinate pentru a susține împreună dezvoltarea economică durabilă a zonei (dezvoltarea cooperării în domeniile IMM-urilor, turism și comerțul de graniță, promovarea integrării piețelor locale ale forței de muncă);
- realizarea coeziunii sociale și culturale între comunitățile și cetățenii de pe ambele părți ale graniței (dezvoltarea utilizării în comun a infrastructurii din domeniile sănătate, cultură și educație);
- soluționarea în comun a unor amenințări similare și simultane din partea factorilor de mediu (prevenirea inundațiilor, alunecărilor de teren, eroziunii solului, realizarea unor sisteme de avertizare și control a riscurilor naturale și tehnologice).

Cooperare transnațională:

- cooperarea integrată în managementul apelor (protecția și administrarea bazinului Dunării, zonele costiere, resurse marine);
- dezvoltarea rețelelor de IMM-uri, C&D și inovare;
- acțiuni transnaționale de prevenire a riscurilor naturale și tehnologice.

Cooperare interregională:

- încurajarea schimbului de experiență și de bune practici referitor la dezvoltarea urbană, modernizarea serviciilor publice, incluziune socială, antreprenariat;
- efectuarea de studii și colectarea de date în domenii de interes comun.

2.1.4. Contextul regional și județean al dezvoltării spațiale și sociale

Pentru perioada de programare 2007-2013 - obiectivul operațional al procesului de planificare

regional statuat în documentul de lucru redat mai jos este reducerea decalajelor existente dintre Regiunea Sud-Vest Oltenia și regiunile mai dezvoltate a României, precum și a decalajelor evidente din interiorul regiunii. De asemenea se remarcă o conștientizare mai puternică a necesității concentrării pe acele acțiuni de natură să creeze avantaje competitive pentru regiune.

Din partea autorilor proiectului de față au fost identificate mai multe dileme importante care îngreunează conturarea unui model de dezvoltare a Regiunii:

- dileme orizontale: focalizarea asupra creșterii economice sau orientarea spre rezolvarea problemelor sociale și de mediu;
- dileme teritoriale: adoptarea unui model de dezvoltare teritorială policentrică sau a unui monocentric;
- dileme sectoriale: orientarea spre specializarea funcțională în continuare a Regiunii, mai ales în domeniul energetic sau promovarea diversificării economiei acesteia.

Opțiunea strategică regională: **Dezvoltare policentrică poliscalară – unități teritoriale de planificare (UTP), poli și culoare de dezvoltare.**

Această opțiune presupune susținerea dezvoltării în jurul unei rețele de poli de dezvoltare. Acest lucru presupune:

- identificarea rețelei de centre de influență care să fie susținute pentru a-și consolida sau a prelua rolul de poli de dezvoltare;
- îndreptarea prioritară a resurselor pentru consolidarea rolului de poli de dezvoltare, în primul rând în acele activități menite să asigure servicii populației sau economiilor locale din zonele lor de influență;
- îndreptarea prioritară a resurselor de dezvoltare rurală către acele intervenții care favorizează dezvoltarea legăturii rural-urban, astfel încât cele două spații să se susțină reciproc în procesul de dezvoltare.

2.1.4.1. Strategia de Dezvoltare Regională 2007-2013

Elaborată în perioada februarie-martie 2006 Strategia de Dezvoltare a Regiunii Sud-Vest Oltenia este corelată cu politicile și reglementările comunitare, precum și cu strategiile de dezvoltare la nivel național, *obiectivele* sale *prioritare fiind orientate în principal spre domeniile de intervenție ale Instrumentelor Structurale și ale fondurilor europene* care finanțează dezvoltarea rurală și pescuitul.

Obiectivul general al Strategiei de dezvoltare socio-economică pentru 2007-2013 este de a aduce Produsul Intern Brut pe cap de locuitor la nivelul mediei din România, sau nu mai puțin de 95% din această valoare.

Obiectivul general se propune a fi atins prin:

1. Crearea de noi locuri de muncă având în vedere scăderea numărului de lucrători din agricultură și alte câteva sectoare industriale.
2. Creșterea atractivității regionale și dezvoltarea durabilă a regiunii prin îmbunătățirea infrastructurii, valorificarea zonelor urbane și a potențialului turistic.
3. Creșterea competitivității regionale prin sprijinirea întreprinderilor, dezvoltarea infrastructurii și calificarea resurselor umane.

Pe lângă investiții considerabile, pentru realizarea obiectivelor prevăzute sunt stabilite următoarele priorități:

- **sprijinul pentru creșterea competitivității economice în sectorul privat;**
- **modernizarea și dezvoltarea infrastructurii regionale;**

- dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural și a moștenirii cultural-istorice;
- dezvoltarea resurselor umane în sprijinul unei ocupări durabile și îmbunătățirea serviciilor sociale;
- dezvoltarea zonelor rurale și montane;
- protecția și îmbunătățirea calității mediului.

Sprijin pentru creșterea competitivității economice în sectorul privat. În vederea sprijinirii procesului de creare masivă de locuri de muncă, este necesară o investiție de capital cu o valoare ridicată. În acest scop, prin intermediul unui set de trei măsuri, această prim prioritate regională regională va urmări susținerea investițiilor productive (utilaje și tehnologii noi) care să asigure adaptarea calității producției la standardele pieței europene; în mod complementar vor fi sprijinite serviciile pentru dezvoltarea afacerilor (marketing și management în IMM-uri și turism) și investițiile pentru dezvoltarea rețelelor de întreprinderi și asociațiilor profesionale.

Deoarece inovarea reprezintă premisa dezvoltării economice, se vor urmări stimularea inovării și transferului tehnologic prin finanțarea activității de cercetare dezvoltare produsă/achiziționată de întreprinderi, asigurarea serviciilor specializate de transfer tehnologic și consultanță pentru cercetare oferite de instituțiile de transfer tehnologic și inovare, acordarea de sprijin pentru integrarea și adaptarea soluțiilor e-business cu aplicațiile de tip e-Guvernare în vederea reducerii decalajului informațional în regiune.

A doua prioritate regională este **modernizarea și dezvoltarea infrastructurii regionale**: aceasta vizează reducerea deficitului infrastructurii, urmărind îmbunătățirea competitivității sistemului regional ca și a calității vieții în regiune. Intervenția va contribui la: îmbunătățirea infrastructurii de transport (drumuri, aeroport, porturi fluviale, căi ferate); îmbunătățirea infrastructurii sociale și de educație prin modernizarea și dotarea instituțiilor de învățământ de toate nivelurile, a unităților sanitare și serviciilor medicale; crearea și/sau îmbunătățirea structurilor de sprijinire a afacerilor și a infrastructurii aferente acestora; dezvoltarea și extinderea infrastructurii utilităților și infrastructurii energetice (alimentare cu apă, rețeaua de canalizare, alimentare cu gaze naturale) și a infrastructurii energetice (rețele de transport și capacități de producție a energiei electrice și termice); reabilitarea mediului urban, conservarea resurselor culturale și arhitectonice din regiune, inclusiv a celor localizate în zonele urbane și periurbane; creșterea capacității regionale de a furniza servicii pentru afaceri și instituții publice și îmbunătățirea infrastructurii de cercetare-dezvoltare. Intervenția va viza de asemenea înființarea unei mai bune legături cu Bulgaria și Serbia, ceea ce va duce la rândul său, la consolidarea legăturilor cu restul Europei.

A treia prioritate regională o reprezintă **dezvoltarea turismului și valorificarea patrimoniului natural și a moștenirii cultural-istorice** prin dezvoltarea infrastructurii specifice și intense acțiuni de promovare.

Strategia regională vizează creșterea atractivității regiunii prin dezvoltarea economică și crearea de locuri de muncă, ca urmare a valorificării moștenirii culturale și a resurselor naturale și a îmbunătățirii calității infrastructurii de cazare și de agrement. Se urmărește totodată creșterea vizibilității regiunii prin crearea și editarea de pliante, broșuri, alte categorii de documentație de prezentare și extinderea afacerilor în turism prin crearea de servicii-suport în sprijinul acestui tip de activitate economică și de rețele de asociații profesionale în domeniul turismului.

A patra prioritate regională este **dezvoltarea resurselor umane în sprijinul unei ocupări durabile și îmbunătățirea serviciilor sociale** cu accent pe stabilirea unor mai bune relații între cercetare, educație de nivel înalt și educație vocațională, pe de o parte și economia regională pe de altă parte.

Strategia regională vizează asigurarea creșterii capacității de angajare și a ocupării prin

adaptarea forței de muncă la necesitățile pieței muncii și societății și economiei bazate pe cunoaștere, prin aceasta combătându-se și saracia și excluderea socială.

Intervenția va sprijini dezvoltarea sistemului de educație (preuniversitar și universitar) și formare profesională inițială și facilitarea tranziției de la școală la piața muncii; dezvoltarea sistemului de formare profesională continuă (FPC), creșterea accesului și participării la învățarea pe întreg parcursul vieții; creșterea adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor la nevoile pieței muncii; măsuri active pe piața forței de muncă și instruire în special pentru șomeri și grupuri vulnerabile. De asemenea, vor fi sprijinite investițiile pentru dezvoltarea serviciilor medicale, sociale și de voluntariat în sprijinul cetățenilor.

A cincea prioritate regională este **dezvoltarea zonelor rurale și montane**, vizând: diversificarea economiei rurale prin implementarea activităților non-agricole, sprijinul pentru crearea și dezvoltarea micro-întreprinderilor, încurajarea activităților turistice; îmbunătățirea calității vieții în mediul rural prin dezvoltarea serviciilor de bază pentru populație, renovarea și dezvoltarea satelor, conservarea patrimoniului rural, pregătire profesională, îmbunătățirea competențelor de management și implementare a strategiilor locale de dezvoltare; dezvoltarea economică durabilă a fermelor și a exploatațiilor forestiere prin utilizarea durabilă a terenurilor agricole și forestiere; creșterea competitivității agriculturii și silviculturii și adaptarea ofertei la cerințele pieței; promovarea inițiativelor locale prin încurajarea acțiunilor de tip “LEADER”.

A șasea prioritate regională este **protecția și îmbunătățirea calității mediului**, vizând îmbunătățirea calității vieții în regiune.

Se are în vedere îmbunătățirea infrastructurii de mediu prin: efectuarea de lucrări în scopul prevenirii și reducerii riscurilor legate de dezastrele hidrogeologice (realizarea unor poldere, lucrări de îndiguire, regularizarea cursurilor de apă, modernizarea și dezvoltarea sistemelor informaționale pentru avertizare-alarmare în timp real a populației, elaborarea hărților de risc la inundații și introducerea lor în planurile de urbanism general, realizarea cu prioritate de amenajări, lacuri de acumulare, lucrări de desecare - drenaj); dezvoltarea colectării diferențiate a deșeurilor menajere și a deșeurilor industriale și reutilizarea acestora; managementul deșeurilor (construirea/reabilitarea stațiilor de epurare a apelor uzate, construirea/modernizarea facilităților de apă și apă uzată în zone specifice, dezvoltarea sistemelor de management al diverselor tipuri de deșeuri); protejarea biodiversității (dezvoltarea și managementul habitatelor și faunei comunitare) și a ariilor protejate; reabilitarea siturilor industriale și militare poluate.

2.1.4.2. Strategia de Dezvoltare a Județului Dolj 2007-2013⁵

VIZIUNE STRATEGICĂ

Doljul – un județ atractiv, un spațiu economic stabil și diversificat, capabil să asigure prosperitatea populației, în care disparitățile de dezvoltare față de alte regiuni au fost reduse.

Obiectiv general

Îmbunătățirea calității vieții populației și promovarea dezvoltării durabile în județul Dolj, astfel încât acesta să devină un județ cu o economie dinamică și diversificată și cu resurse umane superior calificate, iar PIB-ul județului să crească până în anul 2013 până la 90% din media națională.

⁵ Strategia de dezvoltare economico-socială a județului Dolj. ¹ Strategia de dezvoltare economico-socială a județului Dolj. Martie 2008, Consiliul Județean Dolj, Proiect “Elaborarea strategiei Consiliului Județean Dolj de dezvoltare economico-socială 2007-2013”, Contract de servicii nr. 7839.

Obiective specifice

Obiectiv specific 1: Realizarea unui sistem teritorial deschis și competitiv și atenuarea disparităților economice și sociale intra și inter-regionale prin stimularea dezvoltării întreprinderilor și sprijinirea creșterii economice a sectoarelor cu valoare adăugată ridicată, promovarea diversificării economiei rurale, consolidarea rețelei de așezări urbane, precum și prin promovarea turistică a județului.

Obiectiv specific 2: Crearea condițiilor necesare pentru promovarea unor măsuri menite să genereze tendințe demografice favorabile dezvoltării economico-sociale și pentru asigurarea dezvoltării sustenabile a resurselor umane prin creșterea competențelor și adaptabilității forței de muncă, cu deosebire în zonele rurale.

Obiectiv specific 3: Creșterea accesibilității și conectivității județului Dolj prin îmbunătățirea infrastructurii de transport a comunicațiilor și tehnologiei informației, cu accent deosebit pentru racordarea optimă a județului la sisteme teritoriale învecinate (de același rang sau de rang superior) prin infrastructuri conectate la marile coridoare de transport și pentru fluidizarea maximă a circulației bunurilor, persoanelor și informațiilor, asigurând un standard european al infrastructurilor.

Obiectiv specific 4: Valorificarea eficientă și durabilă a patrimoniului natural și construit, în habitatul urban și rural, pentru asigurarea cererii de consum și pentru îmbunătățirea calității vieții populației prin crearea / modernizarea infrastructurilor necesare, precum și prin implementarea unor măsuri de protecție a mediului și de prevenire a riscurilor de mediu.

Obiectiv specific 5: Întărirea capacității administrative, prin dezvoltarea resurselor umane în administrația publică, prin îmbunătățirea serviciilor publice și prin promovarea parteneriatelor la nivelul local.

Priorități de dezvoltare

Axa prioritară 1: Competitivitate.

Domenii majore de intervenție:

Domeniul Major de intervenție 1: Promovarea competitivității și inovării
Domeniul Major de intervenție 2: Promovarea dezvoltării și diversificării economiei rurale
Domeniul Major de intervenție 3: Promovarea dezvoltării și regenerării urbane
Domeniul Major de intervenție 4: Promovarea potențialului turistic

Axa prioritară 2: Resurse umane.

Domenii majore de intervenție:

Domeniul Major de intervenție 1: Promovarea adaptabilității resurselor umane în sectorul industrial
Domeniul Major de intervenție 2: Dezvoltarea resurselor umane în mediul rural
Domeniul Major de intervenție 3: Calificarea și recalificarea resurselor umane în sectorul serviciilor
Domeniul Major de intervenție 4: Incluziunea socială

Axa Prioritară 3: Accesibilitate, Conectivitate și Infrastructura Socială.

Domenii majore de intervenție:

Domeniul Major de intervenție 1: Dezvoltarea infrastructurii de transport în mediul urban și rural
Domeniul Major de intervenție 2: Îmbunătățirea infrastructurii ICT

Domeniul Major de intervenție 3: Facilități intermodale și logistice
Domeniul Major de intervenție 4: Dezvoltarea infrastructurii sociale

Axa Prioritară 4: Mediu și Energie.

Domenii majore de intervenție:

Domeniul Major de intervenție 1: Infrastructura și managementul apei și al deșeurilor în mediul urban și rural
Domeniul Major de intervenție 2: Managementul riscurilor de mediu
Domeniul Major de intervenție 3: Gazele naturale și resursele energetice regenerabile
Domeniul Major de intervenție 4: Biodiversitate și conservarea patrimoniului natural și cultural-istoric

Axa Prioritară 5: Capacitate Administrativă

Domenii majore de intervenție:

Domeniul Major de intervenție 1: Îmbunătățirea infrastructurii administrative
Domeniul Major de intervenție 2: Îmbunătățirea calității serviciilor publice
Domeniul Major de intervenție 3: Dezvoltarea E-Guvernării
Domeniul Major de intervenție 4: Promovarea parteneriatelor locale

2.2. Obiective strategice și priorități de dezvoltare

În urma analizelor și dezbaterilor organizate la nivel local a fost creionată o viziune de dezvoltare a municipiului Craiova și ZMC pornind de la următoarele elemente:

- importanța regională a municipiului;
- afirmarea orașului ca centru de inovație și oportunități;
- importanța construcției unei comunități primitive, a unui mediu local plăcut pentru locuitori și pentru vizitatori;
- afirmarea Craiovei ca și comunitate universitară și financiar-economică de nivel transnațional;
- accentual pus asupra dezvoltării turismului;
- necesitatea structurării unei administrații locale eficiente, eficace, transparente și responsive la nevoile comunității;
- importanța implicării cetățenilor, ca factor de stimulare a dezvoltării comunitare;
- dezvoltarea unui mediu de afaceri bazat pe antreprenariat, dinamism și implicare în viața comunității;
- sprijinirea constituirii și motivarea asocierii de noi UAT-uri până la atingerea dimensiunii optime a ZMC;
- afirmarea ZMC ca și structură teritorială funcțională integrată municipiului Craiova – suport al dezvoltării economice și sociale durabile;

Strategia s-a raportat la mediul existent – în urma unei analize strategice efectuate orizontal, vertical și transversal asupra documentelor strategice de nivel european, național, regional, intra- și transregional, cu caracter general precum și a celor cu caracter sectoriale, precum și corelarea rezultatelor acestei analize cu date statistice, sondaje de opinie și alte analize. În urma acestora a fost creionat un profil strategic al ZMC (înțelegând prin aceasta totalitatea trăsăturilor locale ce sunt susceptibile a afecta pozitiv sau negativ, determinând pe termen lung dezvoltarea municipiului Craiova și a ZMC).

Viziunea propusă pentru ZMC este rezultanta întâlnirilor organizate de Primăria municipiului Craiova, în cadrul cărora au fost expuse părerile reprezentanților unor instituții, ai ONG-urilor și ai unor grupuri profesionale.

Caracteristicile pozitive identificate au fost:

- existența unui potențial foarte mare, nevalorificat încă la capacitate maximă, în domeniul învățământului universitar;
- existența unui potențial economic important rezultat din combinație ramurilor economice tradiționale și a germenilor celor inovative;
- existența unui potențial crescut în domeniul medical;
- prezența unei deschideri spre colaborare a administrației municipale;
- existența unui potențial turistic și cultural de excepție;
- existența unui potențial deosebit în ceea ce privește inovația, fundamentat de zestre tehnologică de excepție (este suficient să amintim de A. Coandă) dublat de caracterul întreprinzător și creativitatea proverbială a localnicilor;
- existența unui potențial agricol de excepție pe teritoriul ZMC;
- existența unui potențial de comunicație bun la momentul actual.

Municipiul Craiova posedă un important potențial de poziție, datorită situării sale pe traseul celor mai importante căi de transport (atât rutiere cât și feroviare), ce asigură legătura dintre Capitală și vestul țării, a arealului carpatic cu spațiul balcanic. Craiova deține poate cel mai pregnant “loc central” dintre toate marile centre urbane ale țării, fiind capitala incontestabilă a Olteniei.

În sinteză putem considera că analiza profilului strategic la nivelul caracteristicilor “pozitive” arată atuuri importante ale comunității, toate acestea oferind Craiovei posibilitatea de a deveni un pol de creștere de talie transnațională și poarta de integrare europeană și internațională pentru întreaga regiune a Olteniei.

Caracteristicile negative identificate au inclus constrângeri severe datorate:

- poziționării geografice, municipiul situându-se în arealul de impact maxim provocat de schimbările climatice globale pe teritoriul României, mai ales în ceea ce privește procesele de deșertificare;
- “vidul” uman zonal creat de puterea de “asorbție” a municipiului în perioada de dezvoltare accentuată din anii 60-70 ai secolului trecut;
- lipsa unei centuri verzi bine conturate;
- deficiențe în racordarea la căile majore de transport (lipsa unei variante sudice a centurii de ocolire a municipiului);
- neprevăderea realizării unei autostrăzi în zonă;
- insuficienta coordonare între actorii din cadrul comunității, dar și necoordonare intercomunitară;
- dificultăți legate de gestionarea eficientă a resurselor locale;
- slaba calitate a serviciilor oferite cetățenilor;
- migrația forței de muncă, mai ales a celei cu înaltă pregătire profesională;
- probleme grave legate de resursele umane;
- accesul limitat pentru o bună parte a comunității la informație și servicii;
- slaba reprezentare și promovare a intereselor orașului la nivel național și internațional;
- menținerea fenomenului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile, mai ales în ceea ce privește populația romă.

În urma procesului s-au desprins următoarele concluzii care au stat la baza creionării acestui document strategic:

- dezvoltarea municipiului și a ZMC nu reprezintă doar o problemă a autorităților locale, ci ține de voința și capacitatea întregii comunități de a defini obiective strategice și de a le transpune în programe operaționale;
- Craiova se confruntă cu probleme specifice unui oraș în plină dezvoltare și suburbanizare. Comunitatea locală trebuie să-și asume un rol mai activ în ceea ce privește problemele cu care se confruntă comunitățile din imediata apropiere, iar unica soluție ar fi urgentarea procesului de asociere intercomunitară de tip metropolitan;
- Craiova se află mult deasupra altor centre urbane din regiune, inclusiv în ce privește resursele de inteligență, mobilizare și antreprenoriat disponibile. Valorificarea la standarde de eficiență ridicată a acestor resurse poate duce la dezvoltarea unui profil creativ și inovativ unic în regiune;

- Craiova trebuie să își asume cu adevărat rolul regional pe care îl clamează. Discursul “centrului regional” trebuie dublat de o acțiune strategică rațională, capabilă să speculeze domeniile în care municipiul deține cu adevărat avantaje strategice în comparație cu alți competitori (universități, servicii administrative, servicii medicale etc);
- Craiova deține în continuare un potențial deosebit în ceea ce privește dezvoltarea unor activități economice “tradiționale”(industria constructoare de mașini, industria chimică, complexul energetic), dar se poate baza și pe o resursă umană de înaltă calificare în domenii precum IT, servicii bancare, servicii medicale etc;
- creșterea calității vieții este un obiectiv strategic indispensabil dezvoltării viitoare a orașului și ZMC;
- existența unei administrații publice performante este esențială pentru dezvoltarea strategică a orașului și ZMC;
- succesul strategiei la nivel tactic și operațional depinde de capacitatea comunității de a forma grupuri comune de lucru (administrație - grupuri interesate) care să implementeze programele structurate la nivel strategic, să le monitorizeze, evalueze și să le corecteze în timp util.

Probleme generale:

- discontinuitate gravă între situația actuală și previziuni;
- dezvoltarea necontrolată a municipiului;
- întârzieri în constituirea ZMC;
- părăsirea relației corecte între planificare și implementare;
- tendințele de dezvoltare sunt dificil de decelat și exprimat în documentații urbanistice pe termen lung.

Probleme specifice:

- distrugerea zonelor cu valoare patrimonială, estetică, identitară;
- distrugerea și diminuarea zonelor verzi din intravilan fie ele amenajate sau neamenajate;
- agresiunea și diminuarea domeniului public și a celui de folosință publică;
- Jiul este desconsiderat în dezvoltarea municipiului Craiova;
- amplasarea gropii „ecologice” de deșeuri menajere contravine dezvoltării durabile;
- traficul ieșit de sub control (management neadecvat al traficului);
- lipsa unei zone de loisir (zona propusă prin PUG a fost restituită comunei Preajba, de care aparține);
- rețeaua stradală necorelată cu scopurile de dezvoltare spațială, neierarhizată, în special pe direcția N-S (axe incomplete, nefuncționale, nefinalizate), descărcarea se face pe trasee de categoria III-a, care nu fac față;
- educația, deși are o infrastructură relativ bună este în declin: servicii slabe, calitate scăzută;
- lipsa terenurilor pentru dezvoltare și epuizarea abuzivă a puținelor terenuri libere;
- lipsa conectivității și accesibilității teritoriale: Craiova este izolată economic și teritorial;
- servicii de comerț și alimentație publică fără personalitate și lipsite de calitate;
- orașul nu are o viață proprie efervescentă;
- aeroportul internațional nu funcționează;
- factori de distorsiune în dezvoltarea municipiului: zone comerciale de tip „mega” și „hipermarketuri”;
- cartiere noi (Daewoo) care nu au locuințe de calitate și nici dotări corespunzătoare locuirii urbane;
- subdezvoltarea localităților rurale din cadrul ZMC;

Principii de abordare a strategiei:

- Utilizarea documentațiilor și studiilor privind dezvoltarea și valorile patrimoniale ale Craiovei.
- Consultarea privind dezvoltarea municipiului a specialistilor în domeniu de către factorii de decizie.

- Asigurarea continuității în dezvoltare: planificare – implementare.
- Asigurarea controlului dezvoltării.
- Prioritizarea intervențiilor (în timp): urgente (termen scurt), necesare (termen mediu); amânabile (termen lung).
- Clarificarea permisivității intervențiilor: zone cu restricție totală până la clarificarea situației existente și/sau a planurilor pentru viitor; zone cu restricționări complexe; zone cu restricționare moderată; zone permise.

Viziuni de dezvoltare:

Craiova – Lider regional

Jiul navigabil: Craiova – Dunăre („Dunăre dacă n-aveam, Jiul Dunăre-l faceam”)

Cultura și arta autentică oltenească: citadină și rurală

Resursele Strategiei de Dezvoltare a Craiovei:

- Servicii academice** – miza crucială. Serviciile academice trebuie îmbunătățite. Bucovățul – campus universitar, relații cu parcul IT;
- Cultura:** teatrul, filarmonica, muzeele, teatrul liric, etc;
- Turism, divertisment:** hipodrom, cazinouri;
- Sport:** refacerea infrastructurii;
- Produse și servicii cu valoare adăugată ridicată:** ITC; Servicii medicale; Cultură;
- Dezvoltare economică:** industrie nepoluantă, IT în strânsă legătură cu sectorul academic; industrie alimentară și ușoară; automobile;
- Dezvoltarea locuirii:** calitate, diversificare;
- Dezvoltarea accesibilității:**
  - Locală;
  - Tranzit;
  - Regională/națională;
  - Transfrontalieră.

V.2. Factori catalizatori ai dezvoltării socio-economice a municipiului Craiova

Dezvoltarea urbană durabilă.

Durabilitatea dezvoltării, după cum este înțeleasă de autori, presupune asigurarea „dezvoltării economice pe termen lung, o dezvoltare socială echilibrată pentru toți locuitorii și un environment sustenabil”⁶. Primelor trei dimensiuni în ultimul timp s-a adăugat încă una și anume durabilitatea culturală.

În acest context Strategia dezvoltării socio-economice a municipiului Craiova pe perioada 2007-2013 a avut drept temelie următoarele principii:

- ❖ promovarea coeziunii sociale și teritoriale atât în cadrul orașului, cât și în relațiile cu mediul extern din imediata vecinătate în vederea unei dezvoltări echilibrate;
- ❖ încurajarea unei evoluții urbane spre modelul multicentric/satelitar prin încurajarea apariției de dotări adecvate în toate centrele de cartier (eventual conturarea acestor centre) și contracararea evoluțiilor care mențin sau cresc nevoia de acces spre centru sau traversare a orașului în mod sistematic sau frecvent pentru necesități curente;

⁶ Definiția dată este apropiată de cea de la Întrunirea de la Johannesburg, 2002, precum și de cea formulată de către CEMAT – Hanovra, 2002.

- ❖ optimizarea accesului în zona periurbană, prin adoptarea unor politici de modernizare a transporturilor și de creștere a intensității circulației. Acestea se vor realiza prin integrarea și interconectarea eficientă a rețelelor locale, regionale, naționale și internaționale de transport;
- ❖ primatul conservării mediului în detrimentul dezvoltării economice (asumarea unei creșteri economice echilibrate și impunerea utilizării tehnologiilor de producție protective);
- ❖ creșterea nivelului de trai al populației ca urmare a relansării creșterii economice și a îmbunătățirii situației diverselor aspecte sociale;
- ❖ asigurarea unei apărări egale a intereselor locuitorilor indiferent de statusul lor economic prin încetarea discriminării pozitive indirecte prin politicile de urbanism și investiții a celor ce utilizează automobilul în dauna celor ce folosesc altă formă de transport, a celor ce locuiesc în cartiere „bune” în dauna celor din zone mai „rele”, a celor ce locuiesc în case/vile în dauna celor ce locuiesc în blocuri sau zone mărginașe etc.
- ❖ asigurarea primatului interesului public asupra unor interese private punctiforme inclusiv asigurarea apărării intereselor comunității pe termen lung în fața interesului pe termen scurt de a mări veniturile bugetului local pe orice căi inclusiv înstrăinarea sau concesiunea patrimoniului municipiului;
- ❖ stabilirea și încurajarea domeniilor dezirabile de dezvoltare locală și descurajarea celor ce nu sunt avantajoase urbanistic, social și ecologic pe termen lung: accent pe activități în sfera educațională, culturală, servicii, industrie IT și *high-tech*; combaterea reînălțării industriei poluante;
- ❖ reorientarea direcției geografice de dezvoltare a orașului dinspre actuala tendință de expansiune spre zonele valoroase peisagistic și ecologic) spre direcțiile nord, respectiv est;
- ❖ exploatarea echilibrată a resurselor naturale și conservarea biodiversității precum și a excepționalei zestre culturale în contextul promovării unui turism durabil (accent pe turism cultural și educațional);
- ❖ promovarea unei evoluții/modelări palmare sau mozaicate nu compacte și concentrice de dezvoltare a orașului astfel încât să se mențină arii și culoare neconstruite cu rol peisagistic, recreativ, ecologic etc., organizate în rețea continuă, care să încadreze zonele compact construite, cele din urmă trebuind să fie „insule” și nu viceversa;
- ❖ **coordonarea și integrarea dezvoltării municipiului Craiova cu cea a localităților din imediata vecinătate, fără a se admite contopirea și evoluția de tip megalopolis care face ca pe mari distanțe să nu mai existe zone neconstruite (ex. arii naturale protejate, lacuri, păduri, fânețe etc);**

Ca și concluzie se poate face o primă focalizare a obiectivelor strategiei de dezvoltare cu accent pe următoarele opțiuni fundamentale:

- remodelarea și optimizarea prin modernizare, a infrastructurii tehnice a teritoriului;
- asigurarea unui management eficient al procesului de urbanizare, inclusiv în zona periurbană din imediata vecinătate;
- armonizarea acțiunilor de conservare a patrimoniului natural și construit cu cele economice și sociale;
- susținerea dezvoltării unui turism modern, competitiv, prin promovarea unicității Craiovei și a evidențierii specificului ruralului zonei periurbane.

Unicitatea Craiovei

- Parcurile: Romanescu, Lunca Jiului;
- Hanurile de Drumul Mare (Putureanu, Hurez, Metropol);
- Centrul istoric: istoric Craiova s-a format prin însumarea „mahalalelor” care aparțineau (ca terenuri) unor breslași și unor boieri; în „inima Craiovei” au rămas curțile marilor boieri (casa și biserica ctitorită) și mahalale; casele boierești sunt integrate în textura urbană care s-a dezvoltat și le-a inclus; unele au fost transformate la sfârșitul secolului 19 și au devenit un fel de prototip al locuinței urbane; zone pe planuri prestabilite, cu loturi modeste, în zone mărginașe, care acum sunt în textura orașului (Lascăr Catagiu, zona Râului);

- Două universități de anvergură;
- Instituții culturale: Teatrul Național, membru de frunte al Convenției Europene a Teatrelor, Teatrul Liric, Filarmonica;
- Evenimente cultural-artistice de anvergură națională și internațională: **Festivalul "Amza Pellea"** - Cavalerul Veselei Figuri (primul festival al creației comice din Europa Centrală și de Est), festival partener cu principalele festivaluri europene de factură similară, **Craiova Shakespeare Festival** (al doilea festival din Europa dedicat exclusiv creațiilor shakespeare-ene), **Festivalul Național de Folclor "Maria Tănase"**, **Festivalul "Zilele Craiovei"**, **Festivalul "Craiova Muzicală"**, **Festivalul „Rock, Jazz, Folk”**. Toate aceste festivaluri au avut participări internaționale și prezintă un mare potențial de internaționalizare, dezvoltare grevată însă până în prezent de posibilitățile financiare, dar și de o semnificativă lipsă de experiență internațională a producătorilor în realizarea unor manifestări internaționale de anvergură.
- Ansamblul Folcloric „Maria Tănase”;
- Muzeul Olteniei, muzeul de Artă Theodor Aman din Craiova (cu colecția de lucrări originale "Constantin Brâncuși"), Casa Băniei, Catedrala Mitropolitană din Craiova;
- Serbări populare precum: Târgul meșterilor olari, Ziua recoltei.

V.3. Etapele procesului de dezvoltare

Având în vedere cele relatate mai sus propunerile în ce privește dezvoltarea economico-socială și urbanistică a municipiului Craiova au fost structurate în trei etape:

Etapa I, prioritară, până în anul 2013. Se distinge o subetapă de intervenții ultraurgente (**semaforul roșu**) pentru perioada imediat următoare (2007-2009) în care dezvoltarea municipiului se va focaliza asupra următoarelor coordonate:

- stabilirea unei viziuni de dezvoltare pe termen lung (perioada estimată 2050), care să rămână stabilă și să stea la baza oricărei revizuirii de PUG sau a diverselor planuri de amenajarea teritoriului, infrastructuri de transport și dezvoltare zonală (metropolitană), județeană și regională;
- stoparea energetică a reducerii spațiilor verzi existente (declaraarea parcurilor existente ca zone protejate, încetarea schimbării destinației, neeliberarea de autorizații de construcție chiar provizorii pe spații verzi, combaterea ocupării spațiilor verzi prin construcții provizorii sau parcuri sau staționare autovehicule);
- actualizare PUG și RLU printr-un larg proces de consultare publică și pe baza viziunii de dezvoltare pe termen lung (orizont 2050) cel târziu în 2008;
- până atunci se va înceta practica de derogare semnificativă de la PUG-ul și RLU existent prin PUZ-uri (care în loc să detalieze și să particularizeze elementele directoare din PUG au permis dezvoltări sau utilizări opuse celor convenite);
- stoparea extinderii intravilanului cât timp nu se poate asigura echiparea edilitară adecvată a totalității intravilanului deja existent (modernizare străzi, rețea de apă-canal, rețea de gaze, rețea electrică etc.);
- protejarea, menținerea și dezvoltarea puținelor suprafețe și dotări din patrimoniul public cu funcțiuni ne-economice deschise direct cetățenilor (spații verzi, terenuri de joacă, terenuri de sport, zone de agrement etc.) și încetarea conversiei lor în teren pentru construcții sau trecerii lor în proprietate sau folosință privată chiar dacă se face pentru dotări utile publicului (ex. locuințe, spații comerciale etc);
- interdicții în intervenții asupra zonelor și obiectelor de patrimoniu până la întocmirea Planului de regenerare a zonei istorice a municipiului Craiova;
- inițierea cooperării metropolitane;
- optimizare flux trafic auto prin semaforizare inteligentă;
- calmarea și nu fluidizarea traficului în zona centrală a orașului;
- realizarea de studii și planuri de acțiune detaliate și inițierea de parteneriate pentru:
  - eliminarea gropii de gunoi de pe malul Jiului (Parcul Lunca Jiului);
  - îmbunătățirea structurii de accesibilitate rutieră și a traficului.

- dezvoltarea învățământului academic de arhitectură și urbanism;
- menținerea terenurilor de sport și amenajărilor existente și împiedicarea conversiei acelor terenuri în alte funcțiuni (cu mall-uri sau alte construcții);
- menținerea și dezvoltarea bazinelor de înot, ștrandurilor și altor facilități;
- realizarea centurii de ocolire a municipiului Craiova – varianta sudică.
- stoparea “gâtuirii” variantei nordice prin permiterea construcției și accesului direct la
- desființarea tuturor rampelor ilegale de gunoi, monitorizarea strictă a zonelor periferice;
- reparații și modernizare pentru rețelele de apă-canal existente, crearea de noi subsisteme, inclusiv cel de intervenții de urgență (hidranți) în vederea extinderii sistemului Izvarna;
- măsuri de economisire a apei;

Intervenții urgente (2009-2013 – **semaforul galben**) vor fi focalizate pe următoarele coordonate:

- modernizarea etapizată a tuturor străzilor din municipiu, inclusiv din localitățile componente până în 2013 – prioritate vor avea străzile „degajate” de infrastructura edilitară;
- pregătirea realizării pe viitor a unei zone centrale administrative - un „centru nou” - care să decongestioneze actualul centru istoric de aflusul de persoane și vehicule spre sediile autorităților și altor instituții publice și private ce generează flux ridicat de public (agenții, oficii și direcții...);
- aplicarea riguroasă și energică a PUG și RLU reactualizat și a legislației de urbanism și amenajarea teritoriului, de autorizare a executării lucrărilor de construcții și de protecție a patrimoniului construit;
- punerea accentului pe păstrarea și punerea în valoare a identității vizuale, a valorilor arhitecturale și istorice și a specificului peisagistic al orașului, a unității și tradiției arhitectonice, efectuarea de intervenții urbanistice pentru „învechirea” implanturilor realizate în perioada socialistă precum și în anii recapitalizării începente;
- continuarea procesului de creere de zone pietonale compacte în zona centrală;
- menținere, lățire și degajare trotuare, protecție fizică contra accesului automobilelor pe trotuar, desființare parcuri care ocupă trotuarul, limitare chioșcuri și panouri publicitare și alte elemente ce reduc suprafața utilă pietonilor;
- realizarea de noi spații verzi (în special în zonele deficitare și în cele de noi dezvoltări urbane) dar nu prin artificii de genul includere în intravilan a unor trupuri de pădure;
- menținerea, protecția, degajarea și accesibilizarea pentru public a malurilor Jiului și Amaradiei, cu amenajarea de promenade, plaje, alei pietonale și piste pentru biciclete, bănci, pavilioane/filigorii etc
- realizarea de parcuri sub- și supraterane în cartiere și pericentral și reducerea prin costuri prohibitive sau interzicerea parcarilor în zona centrală, obligarea tuturor noilor clădiri de a avea asigurat fără ocuparea terenului public spațiu suficient de parcare inclusiv pentru publicul în vizită, nu doar pentru locatari/personal propriu;
- racordarea optimă la centurile ocolitoare, terminare în interior de ocolire a centrului, alte măsuri de eliminare din intravilan a traficului rutier de tranzit și periferizarea structurilor care atrag trafic auto ridicat, în contrapartidă cu adecvarea altor zone pentru absorbția de flux ridicat de trafic rutier și de mase mari de vehicule staționate respectiv preluarea traficului de tranzit;
- integrare gară, autogară, parcare și terminal de transport urban, totul compact, accesibil și acoperit, prin reconversia actualei zone a gării;
- extinderea aeroportului, transformarea sa efectivă în interport prin dotări specifice;
- valorificarea echilibrată a potențialului natural și antropic al zonei periurbane din imediata vecinătate prin tragerea fondurilor nerambursabile dar și de noi investiții în domeniile prioritare: infrastructura tehnică a teritoriului, servicii, industrii nepoluante;
- extindere etapizată până în 2013 a rețelei de canalizare și apă potabilă la întreg perimetrul construit;
- separarea totală a sistemului de canalizare ape pluviale de cel de ape menajere;
- încetarea oricăror deversări de ape neepurate în apele de suprafață, inclusiv la ape mari;
- introducerea în Craiova a Dealului Bucovăț (campus universitar, cartier rezidențial spații de agrement);
- **promovarea, utilizând toate pârghiile, disponibile la nivelul administrației locale, pentru afirmarea economică și ridicarea nivelului de trai a populației.**

- optimizarea cooperării dintre municipiul Craiova și comunitățile zonei metropolitane în vederea consolidării unui sistem viabil, funcțional de așezări.
- revitalizarea relațiilor internaționale;
- reluarea tradiției programelor de cooperare transfrontalieră cu Bulgaria și Serbia: punerea în valoare la nivelul structurii urbane a caracterului balcanic: țesut urban, funcțiuni, tradiții; cooperare economică.

Etapa 2, până în 2022-2025 – semaforul verde de prioritizare a intervențiilor.

- Funcționarea efectivă ca pol metropolitan în cadrul regional;
- Recunoaștere internațională: Încadrarea efectivă în rețeaua METREX;
- Consolidarea Culoarului de dezvoltare Nord-Sud;
- Întărirea relațiilor de colaborare cu municipiile de prim rang din țară: Cluj, Timișoara, București.

Etapa 3, de perspectivă, până în 2050.

- Racordarea municipiului Craiova la sistemul navigabil al Dunării (prevedere PATN Secțiunea 1: Căi de comunicație).
- Transformarea Craiovei în metropolă transnațională.

2.3. Politici și programe

2.3.1. Domeniul: Construcția, reabilitarea și renovarea infrastructurii locale

2.3.1.1: Politici și programe privind îmbunătățirea infrastructurii de transport regionale și locale

Pachetul de politici și programe este determinat de necesitatea conectării municipiului și implicit a ZMC la rețeaua europeană de transport, respectiv la coridoarele TEN-IV și TEN-VIII.

2.3.1.1.A: Creșterea accesibilității și mobilității transportului de persoane și mărfuri în condiții de siguranță

- Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri regionale și zonale, realizarea de noi trasee.
  - **Realizarea centurii de ocolire a municipiului Craiova varianta sudică – drum rapid** (*Actori implicați:* Ministerul Transporturilor, DRDP, Primăria municipiului Craiova, Consiliile locale din zona afectată);
  - **Reabilitarea și modernizarea DN 65 C** (*Actori implicați:* Ministerul Transporturilor, DRDP, ADR Sud-Vest Oltenia);

- Modernizarea coridoarelor interioare de dezvoltare metropolitană

Modernizarea drumurilor județene (prevederi Strategia de dezvoltare a județului Dolj):

- **DJ 641** (limită Jud. Olt – Teslui – Moșneni – Urieni – Vișoara – Drăgotești – Benești – Bobean – Popânzălești – Bujoru – Robănești – Robănești de Sus – Pielești – Gârlești – Ghercești – Mlecănești – Mischii – Urechești – Șimnicu de Sus – Albești – DJ 606; km 65+443 – 72+380 (drum de pământ), 72+380 – 78+146);

- **DJ 4** (lim. Jud. Olt – Ungureni – Ghercești – DN 65C (Craiova); km 5+720-13+880);
- **DJ 606** (DN 6 (Craiova) – Breasta – Cleanov – lim jud. MH; km 0+000-55+086);
- **DJ 606 A** (DJ 606 (Breasta) – Scaiești – Argentoaia – Piria – lim. Jud. MH, km 14+750-43+226).

Modernizarea drumurilor județene

- **Modernizarea și reabilitarea DJ 605** (Craiova - Mogoșești), inclusiv transformarea segmentului Craiova – Șimnicu de Jos în stradă urbană categoria 1.

➤ Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri locale (inclusiv pasaje și poduri)

Municipiul Craiova:

- **Realizare pasaj denivelat subteran** pe sub intersecția str. Arieș cu str. A.I. Cuza și respectiv cu str. Împăratul Traian, cu o lungime de 308,5 m, în vederea preluării traficului auto pe Bvd. Carol I – Arieș, valoarea totală a proiectului: 33.405.190 euro (Stadiu de realizare a proiectului: s-a realizat și aprobat în Consiliul Local Studiul de Fezabilitate);
- **Realizare pasaj denivelat supratran** peste intersecția de la km 0 al municipiului Craiova, cu o lungime de **318 m**, în vederea preluării traficului auto pe E 70, respectiv Calea București - Bvd. Nicolae Titulescu, valoare totală a proiectului: 7.403.421 euro (Stadiu de realizare a proiectului: s-a realizat și aprobat în Consiliul Local Studiul de Fezabilitate);
- **Reabilitare și modernizare str. Brestei** (lungime = 1105 m), valoare totală: 3.053.520 euro (Stadiu de realizare a proiectului - aprobat în Consiliul Local în luna februarie 2009);
- **Reabilitare și modernizare str. Pelendava** (lungime = 1250 m), valoare totală: 3.167.790 euro (Stadiu de realizare a proiectului - aprobat în Consiliul Local în luna februarie 2009);
- **Reabilitare și modernizare Bvd. Olteniei** (lungime = 2179 m), valoare totală: 6.783.360 euro (Stadiu de realizare a proiectului - aprobat în Consiliul Local în luna februarie 2009);
- **Reabilitare și modernizare Bvd. Tineretului** (lungime = 1146 m), valoare totală: 3.337.070 euro (Stadiu de realizare a proiectului - aprobat în Consiliul Local în luna februarie 2009);
- **Modernizare Bvd. Nicolae Iorga** (lungime = 14500 mp), valoare totală: 1.578.030 euro (Stadiu de realizare a proiectului - aprobat în Consiliul Local în luna februarie 2009);
- **Modernizare str. Caracal** (lungime = 2206 m), valoare totală: 1.916.040 euro (Stadiu de realizare a proiectului - aprobat în Consiliul Local în luna februarie 2009);
- **Modernizare Bvd. Gheorghe Chitu** (lungime = 1047 m), valoare totală: 1.884.180 euro (Stadiu de realizare a proiectului - aprobat în Consiliul Local în luna februarie 2009);
- **Modernizare str. Râului** (între str. Brestei și str. Nicolae Romanescu - lungime = 2000m) (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare, urmând ca în 2009 să se demareze procedura pentru elaborarea SF);
- **Realizare sistem dirijare trafic „Unda verde” pe str. Calea București – Nicolae Titulescu – str. Severinului**, pe o lungime de 5850 m (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare, urmând ca în 2009 să se demareze procedura pentru elaborarea SF).

Zona Metropolitană Craiova:

- **Asfaltare străzi rurale** (aprox 12 km), com. Breasta (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Reabilitare și modernizare str. Aviatorilor și str. Cucului**, com. Ghercești (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate și proiectul tehnic);
- **Asfaltare DC 86 Ungureni-Ungureni Mici, com. Ghercești** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat proiectul tehnic);
- **Pietruire strazi comunale**, com. Ghercești (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Reamenajare stații de autobuz în satul Ungureni**, com. Ghercești (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Asfaltare strazi 7 km**, com. Mischii (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Asfaltare drum comunal Mlecănești-Craiova 5 km și Mischii DN 65C 1,5 km** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Construirea a 5 poduri peste pârâul Teslui**, com. Mischii (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Realizare de trotuare, șanțuri dalate și poduri de acces proprietăți pe DN 65C în satele Urechești și Motoci și DJ 641 în satele Mischii și Mlecănești** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Modernizare străzi comunale pe o distanță de 10 km**, com. Pielești (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate și proiectul tehnic pe o distanță de 3 km);
- **Amenajarea de rigole și trotuare pe o distanță de 7 km**, com. Pielești (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Construirea a 3 poduri peste pârâul Teslui**, com. Pielești (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Asfaltare drumuri comunale în satele : Duțulești, Milești, Isvor, Florești, Albești, Românești, Dudovicești**, com. Șimnicu de Sus (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Întreținere , reparații, asfaltare și pietruire de drumuri comunale Șimnicu de Sus** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare).

➤ Realizarea unui sistem de trafic intermodal

- **Realizarea unui nou centru intermodal în zona Pielești**

➤ Extinderea formelor de folosire de moduri de trafic nepoluante.

- **Reabilitarea a 11 km cale simplă de tramvai din municipiul Craiova**, valoare totală: 9.949.888 euro (Stadiu de realizare a proiectului: s-au finalizat toate documentele de proiectare, urmând să se demareze licitația publică de execuție a lucrărilor);
- **Reabilitare cale de rulare a tramvaiului pe porțiunea Bld. Decebal – Pod Electroputere – str. Caracal, cu o lungime de 3,26 km, cale dublă**, valoare totală: 5.203.478 euro (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat și aprobat în Consiliul Local Studiul de Fezabilitate);
- **Introducerea transportului cu troleibuzul în municipiul Craiova, pe o lungime de 12 km, cale simplă**, valoare totală: 7.555.181 euro (Stadiu de realizare a proiectului: s-

au finalizat toate documentele de proiectare, urmând să se demareze licitația publică de execuție a lucrărilor);

- **Construirea a 49 de stații pentru tramvai în municipiul Craiova** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare, urmând ca în 2009 să se demareze procedura pentru elaborare SF).
- **Realizarea unei rețele de piste de biciclete separate de traficul auto între cartierele mîrginașe ale Craiovei și centrele de comună din cadrul ZMC și zona centrală a municipiului Craiova.**

2.3.1.1.B: *Creșterea atractivității și gradului de confort prin realizarea infrastructurii tehnico-edilitare*

- **Extinderea rețelei electrice în zonele intravilane nou înființate**, com. Breasta (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Modernizare iluminat public**, com. Mîscii (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Extinderea alimentării cu energie electrică în comuna Pielești** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Înființarea rețelei de distribuție energie electrică în satul Albești, modernizarea transformatoarelor din satele Duțulești și Milești**, com. Șimnicu de Sus (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Extinderea rețelei de distribuție gaze naturale cu presiune redusă 4,5 km**, com. Mîschii (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Introducere rețea de distribuție gaze naturale în comuna Pielești pe o distanță de 13 km** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate și proiectul tehnic);
- **Înființare rețea de distribuție gaze în cele douăsprezece sate ale comunei Șimnicu de Sus** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare)

2.3.1.1.C: *Creșterea atractivității și funcționalității domeniului public*

- Creșterea suprafeței zonelor verzi, parcuri și grădini

Municipiul Craiova:

- **Amenajarea Parcului Nicolae Romanescu** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare, urmând ca în 2009 să se demareze procedura pentru elaborare SF);
- **Reamenajare parcuri și grădini publice din municipiul Craiova** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare, urmând ca în 2009 să se demareze procedura pentru elaborare SF);
- **Amenajare grădină botanică** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare, urmând ca în 2009 să se demareze procedura pentru elaborare SF).
- **Amenajarea de noi spații verzi în vederea acoperirii minimului necesar de astfel de spații per locuitor (26 mp)** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare)

Zona Metropolitană Craiova:

- **Amenajare grădină publică în satul Ghercești** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Reabilitare fântâni publice, com. Mischii** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Amenajare spații verzi din centrul satului Mischii** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare).

2.3.1.2: Politici și programe privind reabilitarea /modernizarea /echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate

- **Înființarea de Centre medicale non-stop**
- **Dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu** (Dezvoltarea acestor servicii va contribui la întărirea capacității de asistență socială comunitară pentru a răspunde nevoilor cetățenilor, în special grupurilor vulnerabile cu dificultăți socio-economice. Prin susținerea dezvoltării serviciilor de îngrijire la domiciliu, se vine în sprijinul preconizat de reforma sistemului sanitar în vederea reducerii numărului de zile de spitalizare și implicit a costurilor internărilor nejustificate, dar și prin prevenirea instituționalizării. Alocarea unor spații pentru amenajarea de Unități medico-sociale și dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu, alocarea de fonduri pentru amenajarea, precum și asigurarea serviciilor la domiciliu, în regim permanent, pentru persoanele adulte cu dizabilități neuro-motorii grave.
- **Modernizare cladire dispensar medical și cabinet stomatologic, com. Ghercești** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare).

2.3.1.3: Politici și programe privind reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale

- **Reabilitare și modernizare cămin de batrani, municipiul Craiova** (Stadiu de realizare a proiectului: nu exista niciun document de proiectare, urmand ca în 2009 să se demareze procedura pentru elaborarea SF);
- **Construire cămin de bătrâni, comuna Breasta** (Stadiu de realizare a proiectului: nu exista niciun document de proiectare)

2.3.1.4: Politici și programe privind îmbunătățirea dotării cu echipamente a bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență

- **Creșterea capacității de monitorizare, prevenire și de intervenție în situații de urgență** generate de factorii tehnogeni de risc

2.3.1.5: Politici și programe privind reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă

2.3.1.5.A. Dezvoltarea unui sistem educațional competitiv desfășurat în condiții optime de echipare și funcționare.

➤ **Reabilitarea, modernizarea și diversificarea infrastructurii educaționale preuniversitare**

- **Reabilitarea termică a 6 școli din comuna Breasta** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Reabilitare școli din satele Ghercești, Gârlești și Ungureni din comuna Ghercești**

(Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate și proiectul tehnic);

- **Reabilitare și consolidare 2 școli din comuna Mischii** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Reabilitare termică, reparații, tencuieli exterioare și interioare Școala Milești, com. Șimnicu de Sus** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare).

➤ Reabilitarea, modernizarea și echiparea grădinițelor

- **Construire sediu grădiniță Ghercești** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Reabilitare sediu grădiniță Pielești** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Reabilitare termică și extindere școală prin construirea unei grădinite în Șimnicu de Sus** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);

2.3.1.6: Politici și programe privind restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe în scopul promovării turismului

2.3.1.6.A: Reabilitarea, conservarea, restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și a infrastructurilor conexe

➤ Reabilitarea și promovarea clădirilor cu valoare de patrimoniu

- **Amenajare și mobilare urbană în Centrul istoric al municipiului Craiova** (Stadiu de realizare a proiectului: s-au realizat următoarele documente: P.U.Z. Centrul istoric - Arie pilot; Studiu privind stabilirea obiectivelor strategice de revitalizare a Centrului istoric; Concurs de soluții privind amenajarea și mobilarea urbană în Centrul istoric. În cadrul acestui proiect se vor reabilita, respectiv înlocui rețelele de utilități aferente celor 13 străzi din Centrul istoric, se vor amenaja 13 esplanade pietonale, 4 piețe publice, se va reamenaja 1 bazar din această zonă, se vor reamenaja spațiile verzi și se va dota cu mobilier urban aferent zonei. Urmează să se elaboreze Studiul de Fezabilitate în 2009);
- **Realizare iluminat decorativ clădiri reprezentative din municipiul Craiova** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare, urmând ca în 2009 să se demareze procedura pentru elaborare SF).

2.3.1.7: Politici și programe privind crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii specifice de turism și pentru valorificarea resurselor naturale și creșterea calității serviciilor turistice

2.3.1.7.A. Valorificarea resurselor naturale pentru diversificarea condițiilor de recreere.

➤ Conservarea patrimoniul natural

- **Extinderea și managementul ariilor protejate în concordanță cu principiile Rețeaua ecologică Natura 2000**
- **Elaborarea unui Plan Urbanistic pentru Arii Protejate – Valea Jiului și Complexul lacustru Preajba-Făcăi în vederea conservării potențialului natural și peisagistic și reconstrucției ecologice a arealelor afectate de intervențiile antropice**

➤ Diversificarea infrastructurii pentru activități turistice

2.3.2. Domeniul: Infrastructura de mediu (în coordonare cu POS Mediu, POS Creșterea Competitivității Economice)

2.3.2.1. Politici și programe privind extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată

2.3.2.1.A. Înlăturarea disparităților teritoriale legate de echiparea edilitară

➤ Extinderea și modernizarea rețelei de distribuție a apei potabile

- **Extinderea alimentării cu apă în satele Ghercești, Gârlești** com. Ghercești (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Prelungirea rețelei de alimentare cu apă a comunei Ghercești** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Alimentare cu apă satele Ungureni, Ungurenii Mici și Lucșoru**, com. Ghercești (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate și proiectul tehnic);
- **Alimentare cu apă satele Gogoșești și Călinești**, com. Mischii (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Introducere de alimentare cu apă în satul Câmpeni**, com. Pielești (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Înființarea rețea alimentare cu apă pentru satele Albești, Șimnic, Dudovicești, Florești, Jieni, Românești**, com. Șimnicu de Sus (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Extindere rețea apă în satele Izvor, Leșile, Cornețu, Deleni, Milești, Duțulești**, com. Șimnicu de Sus (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate).

➤ Extinderea și reabilitarea rețelei de canalizare pentru apa uzată

- **Introducere rețea de canalizare pe o lungime de 8 km**, com. Breasta (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Construire stație de epurare**, com. Breasta (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Introducere canalizare menajeră în satele Ghercești, Gârlești**, com. Ghercești (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Introducere canalizare menajera în satele Ungureni, Ungurenii Mici și Lucșoru** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate și proiectul tehnic);
- **Construire canalizare în sistem centralizat 10 km și stație de epurare ape uzate**, com. Mischii (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Introducere rețea de canalizare în comuna Pielești pe o distanță de 25 km** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate și proiectul tehnic);
- **Înființare rețea canalizare pentru satele Albești, Șimnic, Dudovicești, Florești, Jieni, Românești**, com. Șimnicu de Sus (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
- **Extindere rețea canalizare în satele Izvor, Leșile, Cornețu, Deleni, Milești, Duțulești**, com. Șimnicu de Sus (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate)

2.3.2.1.B. Reducerea factorilor de poluare a terenului și a pânzei de apă freatică

- Implementarea directivei UE privind utilizarea nămolurilor din stațiile de epurare

2.3.2.2. Politici și programe privind dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate

2.3.2.2.A. Realizarea și asigurarea condițiilor de funcționare a sistemului de management al colectării deșeurilor

➤ Dezvoltarea infrastructurii de colectare selectivă a deșeurilor menajere

- **Amenajarea unei platforme de deșeuri**, com. Ghercești (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate și proiectul tehnic);
- **Înființarea unor stații de transfer a deșeurilor menajere și dotarea serviciului local de salubritate cu pubele, ce permit colectarea selectivă a deșeurilor**, com. Șimnicu de Sus (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
- **Dezvoltarea infrastructurii de colectare a deșeurilor periculoase.**

2.3.2.2.B. Ecologizarea terenurilor contaminate

- **Reabilitarea siturilor poluate ca urmare a intervențiilor entropice de pe raza comunei Șimnicu de Jos**

2.3.2.3. Politici și programe privind creșterea eficienței energetice și a securității furnizării în contextul combaterii schimbărilor climatice

2.3.2.3.A. Folosirea de surse de energie alternative

- **Identificarea locației și construirea unui parc eolian pe raza comunelor Șimnicu de Jos și Mischii;**

2.3.2.4. Politici și programe privind reducerea poluării și diminuarea efectelor schimbărilor climatice

2.3.2.4.A. Reabilitarea sistemelor urbane de încălzire

- Reabilitarea rețelilor de apă caldă și de termoficare
- Introducerea de tehnologii avansate în funcționarea sistemului de termoficare

2.3.2.5. Politici și programe privind implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc

2.3.2.5.A. Prevenirea și reducerea condițiilor de risc natural

- Regularizarea și ecologizarea cursurilor de apă de pe raza ZMC

2.3.3. Domeniul: Infrastructura economică (în coordonare cu POS Creșterea Competitivității Economice, POR,)

2.3.3.1. Politici și programe privind sprijinirea structurilor de sprijin al afacerilor de interes local, regional, național și internațional

2.3.2.1.A. Consolidarea structurii economice locale

- Construirea/ modernizarea/ extinderea de clădiri, inclusiv extinderea utilităților de bază necesare
- **Dezvoltarea Parcului Industrial Craiova** realizat de Consiliul Județean în colaborare cu comunele Gercești, Pielești, Cârcea și Coșoveni.

- **Realizarea unei noi zone de dezvoltare economică compuse din parcuri științifice și tehnologice** precum și rețele de dezvoltare necesare pe teritoriul comunei Pielești. Realizarea unei zone de dezvoltare economică compusă dintr-un parc științific și tehnologic, precum și rețele de dezvoltare necesare: incubator de afaceri și centru tehnologic, centru de excelență în afaceri, centru de cercetare și inovare, Centru multifuncțional care să includă spații expoziționale, spații închiriere birouri, bursa de contacte, centru de presă, hotel de lux, galerii comerciale și restul facilităților destinate mediului de afaceri. (*Actori implicați/responsabili:* Primăria Craiova, Primăriile comunelor din Zona Metropolitană, Camera de Comerț și Industrie Dolj, Mediul academic).

2.3.3.2. Politici și programe privind realizarea investițiilor în infrastructura CDI

- Dezvoltarea de poli de excelență

2.3.3.3. Politici și programe privind reabilitarea siturilor industriale poluate și neutilizate și pregătirea acestora pentru noi activități

2.3.3.3.A. Revitalizarea zonelor industriale degradate

- Reabilitarea siturilor poluate, neutilizate precum și pregătirea acestora pentru noi activități

2.3.4. Domeniul: Dezvoltarea infrastructurii resurselor umane și a capacității administrative (în coordonare cu POS Dezvoltare Resurselor Umane, POS Competitivitate și POS Dezvoltarea Capacității Administrative)

2.3.4.1. Politici și programe privind educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

2.3.4.1.A. Acces la educație și formare profesională inițială de calitate

- Creșterea și diversificarea ofertei de educației la nivelul polului de creștere
- Creșterea și diversificarea ofertei în servicii de orientare și consiliere profesională

2.3.4.1.B. Promovarea infrastructurii universitare în competiția regională

- Dezvoltarea unui sistem de atragere de resurse umane cu potențial în dezvoltarea locală

2.3.4.1.C. Sprijinirea cercetării în scopul valorificării infrastructurii universitare

- Dezvoltarea parteneriatului între sistemul universitar, centrele de cercetare și agenți economici

2.3.4.2. Politici și programe privind creșterea adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor în competiția regională

2.3.4.2.A. Susținerea și promovarea inițiativelor și a acțiunilor de adaptare la o economie competitivă

- Recunoașterea meritelor întreprinderilor care promovează organizarea flexibilă a muncii și servicii pentru facilitarea reconcilierii vieții de familie activitatea profesională.

2.3.4.2.B. Dezvoltarea economiei sociale

- Dezvoltarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor pentru partenerii sociali și societatea civilă

2.3.4.3. Politici și programe privind îmbunătățirea structurii și procesului ale managementului ciclului de politici publice

2.3.4.3.A. Creșterea capacității operaționale a formelor de asociere în cadrul polului de creștere

- Dezvoltarea resurselor umane în domeniul managementului proiectelor propuse spre finanțare

2.3.4.4. Politici și programe privind îmbunătățirea calității și eficienței furnizării serviciilor publice

- Introducerea unui sistem de calitate în furnizarea serviciilor publice

2.3.5. Domeniul: Politici Complementare (în coordonare cu PNDR)

2.3.5.1. Creșterea atractivității zonelor rurale și diversificarea economiei rurale

2.3.5.1.A. Creșterea factorilor de localizare în zona rurală a polului de creștere

- Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi
  - Realizarea de incubatoare și sprijinirea afacerilor în domeniul agroindustrial
- Încurajarea activităților turistice
  - **Amenajare sat de vacanță ca punct turistic (aprox 2 ha), com. Breasta** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare).
- Îmbunătățirea serviciilor de bază
  - **Construire cămin cultural Leșile, com. Șimnicu de Sus** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
  - **Reabilitare cămine culturale, com. Pielești** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
  - **Reabilitare Centrul civic al comunei Pielești** (Stadiu de realizare a proiectului: nu exista niciun document de proiectare);
  - **Amenajare Centrul civic com. Breasta** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
  - **Înființarea și amenajarea unui parc de agrement și distracții pentru copii în comuna Șimnicu de Sus, satul Albești** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate);
  - **Amenajarea unui teren de tenis în satul Milești, com Șimnicu de Sus** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
  - **Amenajare bază sportivă în comuna Pielești** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
  - **Reabilitare bază sportivă, com. Mischii** (Stadiu de realizare a proiectului: nu există niciun document de proiectare);
  - **Amenajare bază sportivă în comuna Ghercești** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate și proiectul tehnic);
  - **Amenajare miniteren de fotbal cu gazon sintetic în comuna Ghercești** (Stadiu de realizare a proiectului: nu exista niciun document de proiectare);

2

- Punerea în valoare a patrimoniului natural și construit rural

- **Reabilitare centru de conservare a tradițiilor locale din comuna Mischii** (Stadiu de realizare a proiectului: s-a elaborat studiul de fezabilitate)

2.3.5.2. *Protejarea la schimbările climatice prin creșterea suprafeței verzi*

- **Identificarea terenurilor neproductive de pe teritoriul ZMC în scopul realizării centurii verzi a municipiului Craiova;**
- **Realizarea de fâșii vegetale de protecție a terenurilor agricole și a cursurilor de apă de pe teritoriul ZMC.**